

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner I. János könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 2 frt.
Félévre ..... 4 frt.
Egész évre ..... 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET», A «HUNNIA CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», AZ «Ó-BUDAI TORNA-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNAK-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMA SZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TORNA-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEDEDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A hét folyamán a következő hivatalos iratokat vettük:

A «Herkules» tekintetes szerkesztőségének.

A «Nemzeti hajós-egylet» választmánya f. évi február 13-án tartott ülésében hozott határozatával a «Herkules» című testgyakorlati közlőnyt az egylet hivatalos közlönyévé választotta. Midőn erről értesíteni szerencsém van — egyúttal kérem, hogy a megválasztást elfogadni s az egylet közleményeinek becses lapjában tért nyitni sziveskedjék.

Budapest, 1885. febr. 23-án.

A «Nemzeti hajós-egylet» választmánya nevében:

Csete Kálmán,
e. jegyző.

A «Herkules» tek. szerkesztőségének.

Van szerencsénk tisztelettel közölni, hogy a «Kolozsvári Athletikai Club» igazgató választmánya a f. évi február 21-én tartott gyűlésen a «Herkules»-t a club hivatalos közlönyéül választotta.

Kolozsvár, 1885. február 23-án.

Kuszkó István,
titkár.

Bárá Jósika Lajos,
elnök.

Budapesti evező-verseny.

Tehát lesz ez évben is Budapesten regatta, a melyet a helybeli csónak-egyletek rendeznek, köztük a fiatal «Neptun»-nal, a mely csak a tél folyamán alakult meg.

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

A nő a lovon.

Valaki azt állította, hogy Lessing «Barnhelm Minnája» nem is német, hanem mint neve is mutatja (Barnholm), angol leány volt. Hogy egy német nő nem vetette volna magát annyira egy férfi után, mint ő, hanem otthon maradna harisnyakötésénél. Ennek az állításnak irodalmi érdekű oldalát hagyjuk egészen figyelmen kívül. Tény az, hogy az angolnő sokkal inkább követi szíve hajlamát, mint a német nő.

Ha valahol, úgy már a nevelésmódban mutatkozik az angol és német nő életnézete és viselkedése közötti mélyreható különbség; mert míg a német nő csak bizonyos előítélettel beszél az amazonokról, Angolországban a lovaglás művészete a magasabb korok hölgyeinél kiműveltetésök egyik nélkülözhetlen ágának tekintetik annál is inkább, mert hiszen a lovasgyakorlatok nemcsak a testre, hanem a szellemre nézve is előnyösök. Ezek adják meg a szellemnek amaz erélyt, melyet korunk mindkét nemtől megkíván. A szellemre való ezen hatásuk oly magas mérvben nyilvánul, hogy színműírók már az amazon és a kávéhűgőcska vagy «kávéhűgőcska» jellemeit egymással párhuzamba hozni vagy szembeállítani nem minden siker nélkül meg is kísérelték. De képzelhető-e valami szebb is, mint a nőt a nemes állat hátán tovaszárguldani látni, árkon-bokron keresztül? Ezen nyeregbe emelkedés képezi quasi a harisnyától és a kávétracstól való emancipációt, de azért jellembeli elfajulás nem következik be. És azért óhajtjuk mi is, hogy hazánkban is a lovaglás művészete úgy mint más testgyakorlat is, mindinkább tért hódítana a szebbik nemnél.

Mindenekelőtt azon aggálylyal akarunk szembeszállni, mintha a lovaglás művészete valami nagyon nehéz dolog volna. A tech-

nikus előfeltételek igen szerények lévén, a gyakorlati dolgokat bármely nő a legrövidebb idő alatt elsajátíthatja egy hozzá értő férfi felügyelete alatt. Mint mindennél a sportvilág terén, úgy itt is a praxis a fődolog. Minthogy azonban legtöbben szép olvasónőink közül alig képzelik, mily egyszerű a dolog, szükségesnek tartjuk ezen művészet legfőbb pontjait röviden előadni.

A ló jól idomított, feltétlenül engedelmes, nyugodt, de azért nem tunya, közép magasságú, valamivel több mint 5 láb magasságú legyen.

A lovarnő öltönye érvényre juttathatja a mell szépségét, de nem akadályozhatja meg a testrészek szabad mozgását; szalagok, hosszú fátyol, joujouk és egyéb apróságok nincsenek helyükön a nyereg fölött; a csilinderszerű vagy barrett-kalapnak illően kell alkalmazkodni a gondosan feltűzött hajviselethez. Egyszerű elegancia úgy a szabás, mint a ruha-anyag tekintetében a priori feltételezvék, a ruhaszél a körülményekhez képest apró ólmogolyócskákkal megnehezítendő, feszes pantalon szintén nélkülözhetetlen.

Lóráülés előtt egy kis nyalánksággal vagy csírogatással hamar bizalmas lábra állhat a lovarnő lovával. Még egy vizsgapillantás a ló felszerelésére és most a hölgy elől ruhája szélét kissé fel-emelvén, bal lábával a szolgál vagy kísézője oda nyújtott tenyerére lép, bal kezével annak vállára támaszkodik, jobb kezével pedig a nagy szarvat fogja meg. Ezután a hölgy kísézője segítségével lassan felemelkedik, mialatt jobb lábszárát mindjárt a nagy és kis szarv között helyezi el és bal lábát kísézője a kengyelbe segíti. A leszállásnál is hasonló eljárás követendő.

A nyereg közepén ülve, derékszögben a ló hosszúságjához, nem úgy azonban, hogy a jobb láb a ruhán kidomborodjék, hanem a ló nyakára simulva nyugodjék, a legbiztosabb támasza a lovarnőnek, míg a balláb a kengyelben nyugodván, alulról támasztja a testet. A kengyelszíz kellő hosszától függ a hölgy biztos ülése a lovon és minden rendellenesség e tekintetben azon-

A mint az előttünk fekvő programról láthatjuk, a verseny számai egy kivételével mind csakis magyarországi egyletek számára vannak kiírva. — Nem kell messzire mennünk, ha ennek okát keressük s akár szégyen, akár nem szégyen, be kell vallanunk, hogy félünk a bécsiektől, illetőleg azon bécsi csapattól, mely Bécsben az összes egyletek csapatai között a legjobb.

Az tagadhatatlan, hogy a bécsiek mindig szép számmal neveztek versenyekre, mint azt tavaly láthattuk, de akkor is csak a «Pirat»-ok jöttek le, míg a többiek emezeknek határozott fölényét elismerve, szépen otthon maradtak. Nagyon természetes tehát, hogy minket, a kik még nem vagyunk az evezés azon színvonalán, — jó formán nem is tekintenek ellenfélnek, s ha csak evezőtörés vagy hajótörés elő nem adja magát, bizony ma még nem igen húzhatjuk le őket.

És mit látunk a bécsiek programjában is? — A gyengébb egyletek számára külön számot tűztek ki, a melyből minden más vidéki egyletek ki vannak zárva, csak azért, hogy biztosíthassák maguknak a győzelmet. Nagyon természetes tehát, hogy mi is, míg nálunk is nagyobb lendületet nem vesz az evezősport s nem lesznek olyan csapataink, melyek a bécsiekkel a versenyt szégyenkezés nélkül ki is állhatják, addig csak magunk között versenyzünk a babérért. — De ha mégis akadna oly csapat, mely hajlandó felvenni a versenyt a bécsiekkel, előtte áll felmenni s megpróbálni erejét.

Már tavaly is nagy hiba volt, hogy nemzetközi számot írtunk ki, — a mi miatt maguk a bécsiek is megróttak — mivel az összes magyarországi egyletek közt addig csak a Nemzeti hajós-egyletnek volt négyevezős resz-hajója, mi által az egész versenyt a «Nemzeti hajós-egylet» és a «Pirat» egylet közti «matche»-nek kellett tekinteni, hozzájárult ehhez még az is, hogy az előbbinek evezősei is egészen

---

nal eltávolítandó. Ily biztos támaszsíval ellátva, a lovarnő egészen odaadhatja magát a ló futásának, mert ennek mozgása rá is áthárul, mint a gyorsvonaté a bennülőkre.

Egy kis gyakorlat, egy ugrás a lóval, rögtön megismerteti a lovarnővel, hogy még mielőtt ideje volna talán le is esni, már az alatt a ló alatta ismét mozgásba jő és őt ugyyszólván ismét felemeli, vagy jobban mondva ugyanazon phisicai momentum, mely a lovarnőt a nyeregből emelhetné, — a természetes tehetetlenség — a lovat is uralja s előre hajtja és így a lovarnő és a ló együttmaradása észrevétlenül biztosítva van.

A középkor merész amazonainak, kik sólyommal kezeiken tüskén-bokron keresztül nyargaltak, vagy a megriasztott szarvast kergették, sokkal egyszerűbb és tökéletlenebb nyereggel kellett megelégedniök. És miután a modern nőnek ugy sem feladata bravour stikliket végezni, mint azokat a középkor parforce vadászatai és az akkoriban dívó éjjel-nappal lovon való utazások megkövetelék a nőtől, már ebből is azt a meggyőződést meríthetni, hogy a lovaglás művészetét mai szelidebb formájában kevésbé lehet elhanyagolni.

Mentől többet vesz részt a nő a férfi testgyakorlataiban, annál megbízhatóbb pályatársnője lesz annak az élet bármely időszakában. A kik a nő lovarművészetére való tekintettel mindjárt emancipációról beszélnek, a két nem közötti munkafelosztás elvét igen rosszul fogják fel. Ezen elv a nőt nem száműzi házfalain belül, hanem megengedi neki, hogy a nő is edződjék testben egyaránt, úgy mint a lélekben és ezt a testgyakorlatok által nyújtott élvezetekkel. A lovaglás jó behatásának lényeges előfeltétele mindenesetre az, hogy a hölgynek ne akármilyen alkalmasnak látszó lovat adjanak alája, hanem csendes, szelíd természetűt, mely természet azután igen hamar átplántálódik a lovat kezelő emberbe is és ez az eset nőknél még inkább mint férfiaknál következik be.

HUSZÁR B.

járatlanok voltak. — Ma már sokkal nagyobb haladást láthatunk az egyletek csónak-felszereléseire nézve is, mert azóta a «Pozsonyi hajós-egylet» és «Neptun» budapesti evezős-egylet W. James angol hajó-építőtől, a «Hunniá» pedig direct Angliából Clasper angol cégétől vett kormányos négyes resz-hajót, míg a Nemzeti hajós-egylet a már meglevő hajója mellé a «Pirat»-ok «Wien—Berlin» nevű, úgy Bécsben, mint Berlinben diadalt aratott Clasper-féle négyes resz-hajóját vásárolta meg. Összesen tehát négy magyarországi egyletnek van ma már egynemű (outrigger-resz four-oar) hajója. Azonban mindegyik egylet még kezdő ilyfajta hajóban, kár lett volna tehát ezen számot nyitva hagyni a bécsieknek, mert több mint valószínű, hogy inkább visszaléptek volna, mint hogy a bizonyos lehúztatásnak kitegyék magukat. Még előfordulhatott volna az az eset, hogy egyik sem állott volna ki, a mi mindenesetre veszélyeztette volna ezen szép számot, mely így határozottan a legérdekesebb lesz már azért is, mert mindenik egylet igyekszik a legjobb erővel megjelenni s így ez a szám lesz hivatva eldönteni, hogy melyik egylet legerősebb Magyarországon.

A második négyes-verseny, outrigger-gig hajók számára van. Legkisebb szélesség lehet 73 cm. Ily hajója van a «Nemzeti hajós-egylet»-nek, «Hunniá»-nak és a «Neptun»-nak. Van még a «Pozsonyi hajós-egylet»-nek kettő is, de az egyik keskenységénél fogva ki van zárva a versenyzésből, míg a másikban szélességénél fogva hátrányban van.

Tehát már három egylet mérkőzhetik egymással egészen egyforma hajóval, mely egyformaság azért kívánatos, mivel a (palánkos) gig-hajóknál a szélesség közti differencia dönti el sokszor a versenyt, a mint azt tavaly a pozsonyiaknál láthattuk, a kik a nemzetiek 73 cm-teres hajója ellen 65 cm-teressel mérkőztek meg. Persze mindaddig, míg nálunk is minden szám resz-hajók számára nem lesz kiírva, addig, ha igazságosak akarunk lenni, akkor oly szélességűt kell meghatározni, a milyennel legalább két egylet rendelkezik s dicsérem kell a versenybizottságot tapintatáért, hogy az igazságosság érdekében méreteket szabott meg és pedig olyat, a melyre legnagyobb a valószínűség, hogy három egylet is nevez, míg másrészt a többi egyleteknek is megadja az alkalmat, hogy keskenyebb, vagy pedig másnemű hajójukkal külön számban versenyezhesse. — Utóbbira nézve legcélszerűbb lenne, ha mindegyik magyarországi egylet összeírná hajó-állományát, azok méreteit és minőségét, megjelölnék azon hajót, melyben hajlandók volnának versenyezni, hogy ez által a bizottság már előre meggyőződhetné arról, hogy hány külön nevezés van s hogy mely hajókat lehetne együtt startoltatni.

A versenyprogram 3-ik pontja kormányos nélküli pair-oar hajók versenye (outrigger-gig). Legkisebb szélesség 56 cm. Ilyfajta hajója van a «Hunniá»-nak, a «Nemzeti hajós-egylet»-nek, a győrieknek s úgy hiszem a pozsonyiaknak is, míg a «Neptun» 47 cm-teres pair-oar hajója a méret miatt nem versenyezhet.

Ezen egyletek mindegyike rendelkezik alkalmas, jó csapattal, úgy, hogy szép versenyzés ígérkezik.

Ezenkívül van még clinker-skiff verseny magyarországi egyletek számára. Ily hajóval rendelkeznek: a «Nemzeti hajós-egylet», a «Hunniá», a «Neptun» és a «Pozsonyi hajós-egylet»-ek s ha az eddig ismert «scull»-istákat vesszük, mint Kubik Bélát a «Hunniá»-tól, Mossóczyt a pozsonyiaktól, Fogarassy Mihályt

a Nemzetiektől s ifj. Ádám Károlyt a «Neptun»-tól, valóban nagyon szép s érdekes versenyszám lesz, feltéve, hogy a felsorolt egyesületek igyekeznek megjelenni.

Legvégül az egyetlen nemzetközi számot, a skiff-versenyt (legjobb hajók számára) kell megemlítenem, a melyre a «Nemzeti hajós-egylet» ezüst vándorserlege van kitűzve s jelenleg Hintermann H. urnál van. Ezen számra már egyszer Mihálovics Tivadar, a győri egyesület tagja, tavaly pedig Mészáros Ferencz, a «Neptun»-egylet tagja pályázott s tekintve Mészárosnak még akkor kezdő voltát, jó eredménnyel. Az idén már azt hiszem nagyobb dolgot fog adni Hintermannnak megvédeni a serleget, mert Mészároson kívül, a mint hallom, még Pálföldy Lajos a «Hunniá»-tól, Feith A. a pozsonyiaktól s Mihálovics Tivadar a győri egylettől fog jelentkezni. Oly nevek, a kiktől bátran a legjobbat várhatjuk.

Mindezekből csak azt láthatjuk, hogy minden meg van adva arra, hogy a tavaszi regattán a magyarországi egyesületek mind megjelenhessenek s igazságsan megmérkőzhessenek. — Hiszem is, hogy minden nagyobb buzditás nélkül minden egyesület megteszi a magáét arra nézve, hogy képességét bemutassa, melylyel tartozunk nemcsak magunknak, hanem a magyarországi evező-sportnak is. Igyekezzünk, hogy azon nagyszámú idegeneknek, a kik a kiállítás alkalmából éppen akkor Budapesten időznek, a magyarországi evező-sportot büszkeséggel mutathassuk be, hogy lásák ők is, hogy nálunk Magyarországon a férfias multság, a férfias sport iránt nemcsak hajlam és kedv, hanem a kellő avatottság is meg van.

Előre mind!

LULU.

A bécs-ujhelyi akadémia ünnepélye.*

Bécs-Ujhely, 1885. febr. 18.

Tekintetes Szerkesztőség!

Hartl bécsi vívómester Budapesten időzése alkalmával valami olyasfélért ígérttem, hogy a «Herkules» számára a katonaság körében folytatott lovaglasi, vívási, tornázási stb. módokról hébe-korba valamit beküldök; ez ideig fájdalom, nem volt alkalmam ígéretemet beváltani, ha azonban csakugyan nem alkalmatlankodom, egy pár sorban leírom a múlt héten tartott torna-, vívó- és velocipéd-disz-előadást. Ezen előadás a csász. és kir. katonai vívó- és torna-tanfolyam által rendeztetett. Mielőtt a bécs-ujhelyi katonai akadémia tanárává neveztettem volna ki, (fegyvertan, magyar nyelv és praktikus földmértan), jó magam is e tanfolyam hallgatója voltam s így egy kevésbé bebatóbban akarok a dologgal foglalkozni, mielőtt a disz-előadásra áttérnék.

Az itteni cs. és kir. katonai vívó- és torna-tanfolyam célja a hadsereg számára okszerűen képzett vívó- és torna-mestereket képezni. Újból való alapítását Wurm tábornok, a tornázás és vívás különös pártfogójának köszönheti s alatta már is virágzásnak indult.

E tanfolyam tanrendje szerint nemcsak a vívás és tornázás, hanem a sport majdnem minden ága okszerűen műveltetik, így p. o. a velocipédezés kétkerekű gépeken, evezés, úszás, távgyaloglás és futás, lövészet, tűzoltó-gyakorlat, ének és táncz.

A tornázás, a tornázást terén legujabban előforduló minden szeren naponként 1 és fél óra hasszat történik s a kiképzés 4 fokra van osztva, úgy, hogy az év végével a tanítványok legnagyobb része a negyedfokú gyakorlatokat úgy gyakorlatilag, mint elméletileg kivinni képes. Ugyanily módon gyakoroltatik a vívás mindenféle neme, p. o. bot-, fegyver-, kard-, szurony- és rapier-vívás.

A velocipédezést illetve, az e környéken többnyire kitűnő karban lévő országúton nagyszerű kirándulásokat lehet végezni. Gyakorló terület az akadémia szép s nagy parkja, vagy pedig a torna-csarnok szolgálat, kisebb kirándulások Neunkirchen, Katzels-

dorf, Baden, Vöslau vagy Sopronba történnek, a nagyobbak a Semeringen át Bruck a. d. mur vagy pedig Grácba. Az idej nagyobb nyári kirándulások Olmütz, Brünn, Budapest és Triestbe tervezvők, a hadügyminisztériumtól függ, melyik tórt teszik meg. A tisztek saját, az altisztek az intézet velocipédjein mennek, csupa Coventry-gépeken.

Az evezés a nagy hidász tavon, az úszás ugyanott és az uszodában gyakoroltatik.

A távgyaloglás e vidék kies hegyes és lapályos környékén, a futás a parkban, czéllövészet az akadémia lövöldjében s végre a tűzoltó-gyakorlatok az e célra külön nagy költséggel épített mászó-házon történnek.

A múlt héten tartott diszgyakorlat alkalmával az okszerű és rendszeres tanítás szép eredménye látszott a tanítványokon, mit a gyakorlatok következő sorrendjében mutattak be és pedig:

I. rész: Vívás. Iskola-vívás bottal, fegyver (puska) forgások és vívás, iskola-vívás karddal, iskola-vívás rapierral s végre kard- és rapier-assaut.

II. rész: Tornázás. Ugrás és pedig csapat-gyakorlatok 2 m. 50 cm. magas ugró-szekrény, ló, zsinór és korlát ugrások. Korlát: társas csapatgyakorlatok 4 korláton. Szabadgyakorlatok, hármas hintanyújtó (Trapez) társas gyakorlatok, ló és bak (2 ló 1 bak egybe) csapat- és társas gyakorlatok s végre tornajáték.

III. rész: Velocipédezés. Iskola-gyakorlatok.

Minden szeren I-ő, II-od s részben III-ad fokú gyakorlatok vitettek véghez.

4—500-ra menő nagyrészt katonai közönség előtt pont 6 óra 30 perczkor megkezdődött a vívási gyakorlat. A rapierrali haladás szépné mondható, a kardot illetve, ha a január óta időt veszszük tekintetbe, a midőn a kardvívás kezdődött, igen szépné mondható. A testtartás, mozgékony, az engedékeny s mégis biztos kéz a tanárok jószágáról s a tanítványok szorgalmáról tanúsodik. Hetenkint 9, másodfél óra hosszat tartó órát vívnak.

A kardvívók közül kitűnt Kaplon hadnagy és Rysanek őrmester, a kiket perfect vívóknak lehet mondani, szépen vívott azonkívül Geister hadnagy és Petőcz őrmester.

A tornázást Schadek Oszkár, József főherczeg nevét viselő 37-ik gyalogs. ezredbeli kapitány, mint torna-tanár rendezé.* Kitűnő rendszerének és a gyakorlatok összeállításának köszönhető, hogy a disz-gyakorlat ezen része az est fénypontjává vált. Általános elismerésben részesültek a szép ugrások az ugró szekrényen és lovon át. Szépen ugrottak a szekrényen Kaplen hadnagy, Schwartz sorhajó zászlótartó és Dolen tengerész, fegyverszállásmester, a lovon Bily és Smejkal főhadnagy és Pokorny mollenári őrmester, a korláton Kaplon hadnagy, Petrovics honvéd-hadnagy és Rysanek őrmester, Kaplon és Rysanek a kettős mérleggel, a hármas trapéz-on megint Kaplon hadnagy, Rip és Rysanek őrmester torna- és vívó-segédék tűntek ki.

A torna-játékot illetve, általános volt a tapsvihár minden egyes mondhatni művésziesen kivitt gyakorlat után, a sok mindentéle derék hajlítás, két és egy kézen állás, ugrások, saltok valóban czirkuszihoz hasonló módon vitettek véghez, nevezetes szépen dolgoztak Schwartz sorhajó zászlótartó, Kaplon Geister és Spech hadnagyok, Rysanek és Rys őrmesterek; pihenők közben a tanfolyam többi hallgatói gúliakat alkottak létrákon. Ennek végeztével a velocipédezés vette kezdetét; a vendégek nagy száma miatt a torna-csarnok kétötöde volt elfoglalva s így a körülbelül 25 lépés hosszú s 16 lépés széles téren 12 biciklista mutatta be ügyességét, mely mindenféle fordulatok, kis és nagy körökből állott, míg végre a gyorsmenetekbeni fel- és le-ugrás bemutatván, a helybeni megállás is sikerült. Ezzel vége volt a disz-gyakorlatnak s a jelenlévők hatalmas tapsokkal jutalmazták meg a valóban szépen működött tagokat.

A hadügyminisztérium 6-ik osztályának főnöke s így egyszer mind az összes katonai intézetek főfelügyelője Wurm tábornok szemlét tartott a sorakozottak fölött s különös meglepődését Feldmann József őrnagy, mint a vívó- és torna-tanfolyam parancsnokának és Schadek Oszkár kapitánynak, az összes tornázás és sport vezetőjének fejezte ki s Kaplon hadnagyot külön dicsérszavakban részesítette. Az ezután következő vig lakomát a torna-teremben rendezett bál követte. Baleset egyetlen egy történt, de annál több sebzett szív hagyta el reggel az akadémia táncztermét.

KOSZTOLÁNYI KÁROLY,

főhadnagy, a bécs-ujhelyi katonai akadémian.

* Schadek kitűnően képzett sport-ember, ki elméletileg és gyakorlatilag egyformán elősegíti a testgyakorlatokat. A «Militär Gymnastic» jeles könyvet is ő írta.

* Ez érdekesen irt jeles cikk múlt számunkból nyomdai akadályok miatt maradt ki.

Gyermekek ugrása.

(Két képpel.)

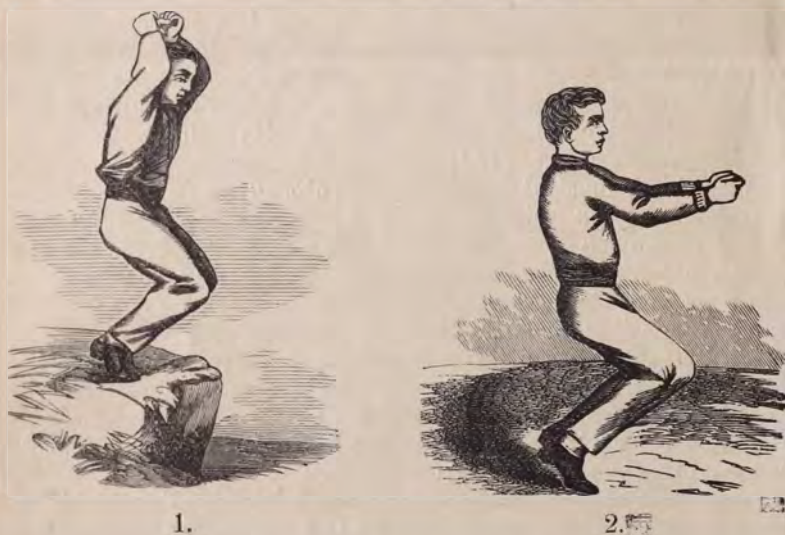
A tanulóknak, különösen az elemi iskolába járó gyermekeknek a tornában talán a legkedvesebb multságuk az ugrás. És bizonyos azért van ez így, mert természetes mesterkéletlen mozgása leginkább megfelel természetüknek. Hanem ne higgye ebből senki, hogy az ugrást azért nem kell tanítani, sőt talán még fontosabb és nehezebb az ugrás tanítása, mint sok tornagyakorlaté.

Az ugrásnál megkülönböztetjük a magas, a távol és a mély ugrást. Az elugrás szerint ismét történhet az ugrás páros lábbal, vagy egy lábbal. Képünkön most a páros lábbal való ugrást mutatva be, lássuk, mint kell a gyermeket ennek helyes el- és leugrásra betanítani.

Az elugrásnál főleg a helyes guggolásra vigyázzunk. A lábhegyen állva, a sarkakat összeszorítva, térdeinket szétfeszítjük, a felső test egyenesen áll s karjaink lendítésével segítjük elő lábaink elrúgását. — A leguggolás és felugrás gyorsan kövessék egymást, mert így izmaink rugékonysága nagyobb.

Az elugrás után lábainkat felhúzzuk egészen mellünkre és a magas ugrásnál a pácán túl nyújtjuk csak ki. A páros lábbal való távolugrásnál a lábakat nem szükség oly erősen felhúzni, mint a magas ugrásnál, és korábban kiegyenesedünk, hogy még a levegőben a derékhororítással is lendületet adjunk magunknak.

Akár a magas-, akár a távol-ugrásnál a lábak mindig szépen együtt maradjanak. A gyermekeket főleg attól a rútszokástól kell óvni, hogy lábaikat ne feszítsék oldalt, hanem csak a mell felé emeljék. Az iskolában különösen a helyből páros lábbal való ugrást lehet több gyermekkel egyszerre vezényszóra is végeztetni. A felugrásnál a gyermekek az 1-ső ábrán látható helyzetben van-

nak, a mint elrúgják magukat a fejük fölött levő karjaikkal erősen levágnak, ezzel is segítve az emelkedést.

A leugrást a 2-ik ábrán mutatjuk be. A lábak itt is sarokban együtt és térdben távol állanak egymástól. A leugrás mindig lábujjhegyre történjék. A karok lehetnek a képen bemutatott helyzetben is, de a tanításnál jó a lábak közé lenyújtatni a karokat, hogy a fiúk megszokják a térdek szétfeszítését. — A gyermekek ugrásánál, hogy e helyzetet a leugrásnál jól betanulják, jó megparancsolni nekik, hogy guggoló helyzetben maradjanak, míg a felállásra nem vezényelünk.

Korcsolya-versenyek rendezése.

(A távol- és műkorcsolyázás versenyei. — A szép testtartásról.)

A versenyek a testgyakorlatokban az éltető, serkentő elemet képezik. A korcsolyázásban is méltán első helyen kell említenünk, akár a korcsolya-futásban, akár a műgyakorlatokban rendezett versenyeket.

Minden korcsolya-egyletnek a tanítás után első kötelessége volna a versenyek rendezése. Ezzel nemcsak a versenyzési kedv-

nek és mulatságnak tesznek eleget, de magát a korcsolyázást is elősegítik. Egy versenynek sikerült lefolyása száz szemlélőben is kedvet kelt a korcsolyázásra.

A versenyeket úgy kell rendezni, hogy külön a nők és férfiak és külön a kezdő és jobb korcsolyázók küzdhessenek.

A nők versenyzése a legérdekesebbekhez tartozik, bár nálunk főleg csak a műkorcsolyázásban számíthatunk a nők részvételére. Németalföldön a nők a távkorcsolyázási versenyekben is részt vesznek és meglehetősen szép eredményeket érnek el.

A távkorcsolyázási versenyeknél különösen tekintetbe kell venni a verseny-távolságot, a pálya alakját és az indítást. A távolságot illetőleg nincsen oly bevett méret, mint a futási és velocipédozási versenyeknél szokásos, hanem a 100 métertől kezdve fel egész az 5 kilométeres versenytávolságig rendezhetjük versenyünket.

A versenypálya legjobb, ha a kis versenyeknél egyenes irányban terjed és ha nagyobb távolságban elipszis alakú. — A lehetőleg a kör alakú pályáknál is csak kevés fordulással rendezzük a versenyt. Az egyenes irányban futóversenyzőknek ki kell egyenkint a pályát jelölni, melyről átsapni a másik pályára nem szabad.

Az akadály-versenyeknél az akadályt képezhetik 30—60 cm. magas deszkák, vagy egymástól egy-két méter távolban fekvő hótörmelék. A magas gátak körül igen érdekes egypárt egymástól nem sok (4—5 m.) távolba helyezni, hogy egy rohammal egymásután két ugrást is tehessen a versenyző. Vagy még jobb elől egy távol, utána egy magas akadályt helyezni el.

A távolugráshoz azért jó havat használni az akadály megjelölésére, mert így az át nem ugrás esetében nem lehet veszélyes eséstől tartani. — A gátak és akadályok kirakásával nem kell a versenyeket túlságosan megnehezíteni. Általában 100—200 méternyi távolságnál nem is kell nagyobb akadály-versenyt rendezni és itt a legtöbb akadály tizenkettő legyen.

Az indítás történhetik helyből vagy tutásból. A helyből indításnál a baj a kiugrással van. És itt el kell fogadni azt az angol verseny-szabályt, hogy a hamarabb kiugró egy lépéssel hátrább állíttatik és ha másodszor is megüti a kiugrást, kiállíttatik. Az indítás pisztolylövése történjék.

A futásból való indításnál a versenyzőknek 10—20 lépésnyiről egy vonalban kell jönniök az indító vonalhoz és a pisztolyt csak akkor lövik ki, ha tökéletesen egyszerre értek ide. Ez indítást csak a jó korcsolyázóknál lehet alkalmazni. E módon természetes mindig szebb eredményeket is lehet elérni.

A műkorcsolyázási versenyek rendezésénél a fő elvek a következők: A versenyt úgy kell kiírni, hogy benne a kezdők is résztvehessenek. A kezdők műkorcsolyázási versenyénél kimondjuk előre, hogy mily gyakorlatok végzendők. Itt legalkalmasabban a négy alapkörzések külön-külön végezve, az élváltásokból az egyszerűbb kígyóvonalat és hármast kívánhatjuk. — A bíróság természetesen fősúlyt a helyes kivitel mellett a szép testtartásra fekteti.

A már haladottabb korcsolyázóknál is lehetséges előírt gyakorlatokat végeztetni, de helyesebb a szabadon választott gyakorlatokból ítélni oda valakinek az elsőséget.

A műkorcsolyázási versenyeknél a gyakorlatok nehézsége mellett a szép testtartás lévén a fő, erről is jó lesz pár sort írni. A korcsolyázás és a körzések tanulásánál láttuk már, hogy a gyakorlat kiviteléhez mily testtartás szükséges, de ezen a kivitel elősegítő tartás eleinte rúts és csak nehezen szokható le.

Figyelmünk a szép testtartásnál első sorban a lábakat és karokat illeti. A lábak közül a körzést végző láb a térdben majd minden alkalommal egy kissé hajlítva van. De e hajlítás fokától függ a szépsége is, mert sem a nagyon hajlott, sem a nagyon merev lábtartás nem szép. Ép ezt mondhatjuk a szabadon levő lábakra is. Különösen azonban arra vigyázzunk, hogy a két láb a körzéseknél ne távozzék egymástól nagyon el.

A karok a könnyed tartásban hasonlóan közel a törzshöz maradjanak és engedjük hanyagul lecsüngeni. Mi az erőltetett mellhez feszítést ép oly rútnak tartjuk, mint a zsebre dugott, vagy összekulcsolt kéztartást.

A törzs a csípőben csak gyengén hajlik és nem törik be jobbra-balra. Ép így a fej ide-oda kapdosásától is óvakodjunk.

Általában a síkos jégen a legjobb benyomást teszi ránk a könnyed szabad mozgás, melyet sem a feszített izom, sem a síkos talaj nem befolyásol.

A régi Hellas és a sport.

(Beta Ottomar.)

A görögök született «sportsmen»-ek, az élet valóságos művészei voltak, kik harmonikus létet, a test és szellem gymnasticáját, szóval a «szép» embert legtöbbször becsülték.

Az olympiai és más összejövetelek alkalmával rendezett játékok szigorúan véve *sportmulatságok* voltak, férfi és ló versenye az összegyűlt görög férfiak előtt. Az aréna nem volt úgy, mint a rómaiaknál vértől csepegő kegyetlenségek nézőtere, hanem a testi és szellemi erők mérkőzési helye.

Alapjában véve — habár a mai nevelésmódszer a szellem kiművelésére sokkal több súlyt fektet, mint a test edzésére — a görög gymnasiumok a mai paedagógiához hason czélokat voltak elérendőek, t. i. kiművelni a szabad polgárt, hogy állampolgári és kötelességszerű teendőinek megfelelően.

A szabad polgár — polites — első sorban katona volt. De később is, midőn a kisebb államok szaporodása egységesebb kormányformát kívánt és a fejlődés természetes menetéhez képest a basileusnak — király — nagyobb hatalom állt rendelkezésére, akkor is a szabad polgárnak katonává kiképzése minden más nevelésmódszere nélkülözhetővé lett.

Bátran állíthatni tehát, hogy az akkori görögök nyilvános iskolái tanulóikat a fegyvernemek az időszertinti egyszerűségéhez képest első sorban oly művészetekben képzék ki, melyeket mostanában alkalmas szó hiányában az angol *«sport»* szóval jelzünk.

Iskola, tornaterem, kaszánya, gyakorlóhelyek mind megfértek a gymnasiumban és ezen helyiség inkább hasonlított arénához vagy egy hyppodromhoz, mint egy kolostor vagy kollégiumhoz.

A két nembeliek, a mennyire lehetett, szabadon és együttesen ugyanazon tökélyesbülés utáni vágytól vezéreltetve találkoztak itt; harmonikus főcéljuk volt: ép és erős lelkeiket ép és erős testben kiművelni.

A gymnasium első sorban trainirozó intézet volt. Ökölviadal, bírok, vívás, versenyfutás, nyíl és dárda kezelése, a diskus hajítása, táncz, a lovaglász művészete: ezekben nyert a görög ifjúság kiképeztetést, mik mellett természetesen a zene és az élőszónak a szabad gyülekezeti fölötti hatalma is érvényre juthattak és mód felett méltányoltattak.

A görög nevelésmódszer ezen sajátágos alakulása mellett magától értetik, hogy e nép nagy nemzeti ünnepei kiválóan *«sport»*-jellegűek voltak. A *«sport»* az olympiai, nemeai, pythiai, isthmosi és panatheui játékok jellegző alapja volt. A görögök szerint a versenyző győzelme a szent játékokban az illető győző egész életére dicsfényt vetett. A győző akármely görög város polgáraként gerálhatta magát és ezen önkényes beválasztatása az illető városnak nagy dicsőségére és tiszteletére kellett hogy váljon.

Sőt a mi több, az olympikus játékok tartama alatt teljes béke uralkodott egész Görögországban, Lykurg és Iphitus törvényei szerint. Az ugynevezett szent béke uralkodott az olympiai hónapban, a békebontás a legsúlyosabb mérvben megfenyítettett, 776. óta Kr. e. a görög időszámítás is az olympiai játékok szerint történt.

A görög idő egységet egy olympiai kiséré, mely gyakran az idő szerinti versenygyőztes nevét ölté magára. Ily módon maradt a legtöbb győztes névgyűjteménye korunkra; köztük volt a bölcse Cheilon fia, — kit fiának győzelemhíre balálra rendített; továbbá mint ökölviador a nagy Pythagoras, Platon és Empedocles. Macedoni Fülöp mint futtató is kitűnt; Plutarch beszéli, hogy ez Potidacsa bevétele napján három nagy örömhírt vett: Parmenon fővezérének győztes hírét, lovának az olympiai versenyjátékon való győzelméről és nagy fia születéséről. És vajjon nem dicsőítik-e Nagy Sándort majdnem ép oly mérvben Bucephalos megölését, mint a perzsák megfőkezőjeként?

Midőn azután később Tiberius és Néró császárok lovon és koszin küzdöttek egymással a győzelmi jelvényért és az utóbbinak annak daczára, hogy nem győzött, oda ítelték a győzelmi trophaeát, — evvel vége szakadt Görögország becsületének és egy-szersmind testet edző sportjának. Ama jellemtelen századokra csak az előbbi századok küzdőinek listái és a győztesek szobrai maradtak. Most pedig már az akkori nemes méntajzat is kihalt. Ott, hol a daczos Bucephalos tombolt és Apolló szárnyaslova repült, most apró ponyk-ügetnek.

A görögök legsajátosabb életműködése a sport volt; sport és műveltség együtt tűnedezt el, annak jeléül, hogy ezen népnek életét eleme egy sport-életben, mint nemzeti életükben a szilárd és szigorú spártai jellem volt.

FARKAS MIHÁLY.

Angol korcsolya-figurák.

(Képekkel.)

(Folytatás és vége.)

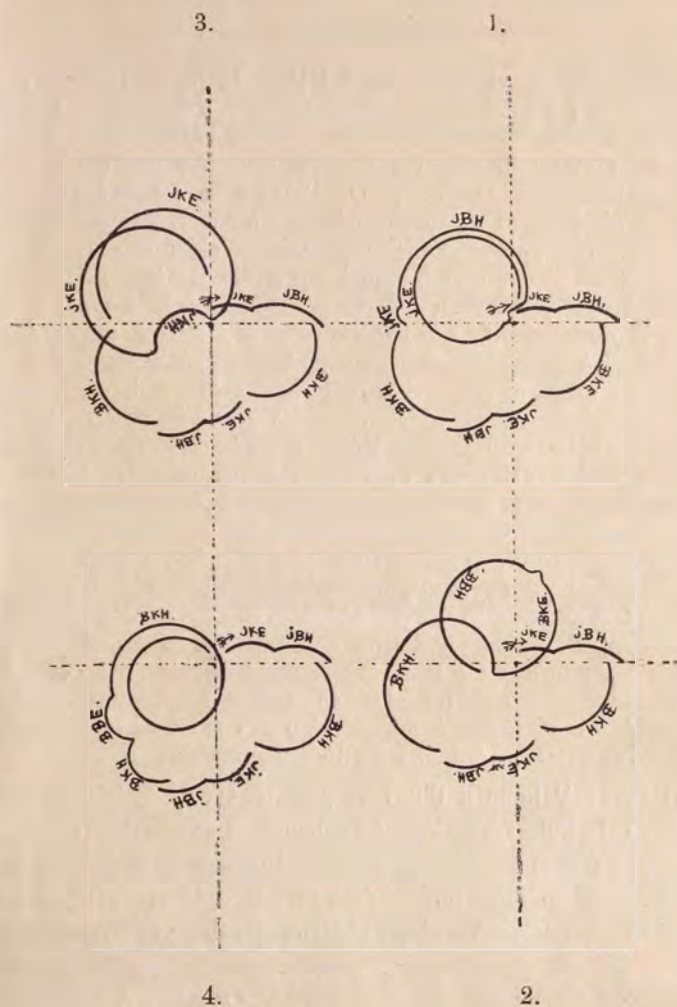
Azon korcsolya-figuráknál, melyeknél az utolsó kör teljes és rendszeren hármas után vitetik ki, a fő dolog, hogy a hármas röviden és nagy erővel végezzük, hogy jó nagy lendületet nyerjünk az utolsó teljes kör szép kivitelére.

A már eddig bemutatott ilyenmő gyakorlatokhoz még egy párt a legnehezebbekből is jónak látunk közölni. Különben ezeknek nehézsége is teljesen eloszlik azok előtt, kik a hármasokat minden oldalra és irányban könnyen tudják csinálni.

Az 1-ső ábrán látható gyakorlat körei a következők: hárm. — b. k. e. (f. k.) — hárm. — b. k. h. (f. k.) — j. k. e. (k. k.) — j. b. h. (f. k.-nél nagyobb) — j. k. e. (t. k.)

Ugyanezen körökkel végezve e gyakorlatot, csak az utolsó jobb külső előre körzést félig csinálva ki, nehezebbé és szebbé válik a gyakorlat, ha a teljes kör másik felét bal külső hátrafelé körzessel végezzük.

Két szép hármas van a 2-ik ábrán látható figurákon. A körzések a következők: hárm. — b. k. h. (f. k.) — hárm. — b. k. h. (f. k.-nél nagyobb) — b. k. e. (f. k.) — b. b. h. (f. h.) — Ez utolsó két félkört oly simán kell egybekötni, hogy egy szép teljes kört adjanak.

Még nehezebbek a 3-ik ábra elváltásai. A körzések a következők: hárm. — b. k. h. (f. k.) — hárm. — b. k. k. (f. k.) — j. k. e. (f. k.-nél nagyobb) — j. k. h. (k. k.). (Itt az előre körzéstől a hátrafelé körzésbe ugyszólva vissza kell lábunkat rántani, a bal lábbal nagy lendületet adva magunknak.) — j. k. e. (t. k.).

Már sokkal könnyebbek a 4-ik ábrán bemutatott duplahármas gyakorlatai. A körzések a következők: hárm. — b. k. k. (f. k.) — hárm. — b. k. h. (k. k.) — b. b. e. (k. k.) — b. k. k. (csigavonal). — Még könnyebb, ha a csigavonalat mindjárt a második hármas után következő b. k. h.-féle körzésből végezzük. Vagy ki csak a külső körzésben tudja a csigavonalat leírni, az a b. k. h.-féle körzésből menjen át a j. k. e.-féle körzésbe és itt végezze a csigavonalat. Szép és könnyű a következő gyakorlat is: hárm. — b. k. h. (f. k.) — hárm. — b. k. h. (f. k.) — j. k. e. (k. k.) — j. b. h. (k. k.) — j. k. e. (csigavonal).

Mindez eddig bemutatott angol korcsolya-gyakorlatok valameny-nyije párosan is végezhető, azaz ugyanazon köröket egyszerre ketten is csinálhatják. Így még sokkal tetszetősebbek e figurák. Az egyszerűeket négyen is végezhetik.

VAMOS GÉZA.

T. előfizetőinkhez.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy **hátralékos összegeiket küldjék be** s előfizetéseiket ujtsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt, 12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. váci-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példánnyal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával.

Különfélék.

Nádasdy gróf a «Neptun» tiszteletbeli tagja. A «Neptun» evezős-egylet egy küldöttsége tisztelettel febr. 26-án gróf Nádasdy Ferencznél, kit az egylet tiszteletbeli taggá választott. A küldöttség tagjai voltak: dr. Piday Béla, Mészáros Ferencz és ifj. Ádám Károly választmányi tagok. — Dr. Piday Béla lelkes szavak kíséretében nyújtotta át díszes borítékban a közgyűlés jegyzőkönyvének kivonatát, mely ő méltóságának a «Neptun» egylet tiszteletbeli tagjává való egyhangú megválasztását tartalmazza. Nádasdy gróf szívélyesen fogadta a küldöttséget s megválasztását önmagával fogadta s biztosította a küldöttség tagjait, hogy az egylet iránt mindig a legmelegebben érdeklődni fog s tőle telhetőleg támogatni fogja. — Elénken kérdezősködött az egylet állásáról és csónak-felszereléseiről. — Végül kijelentette, hogy az egyletbe alapító tagul be fog lépni. — Nádasdy grófnak e megtiszteltetésével a «Neptun» evezős-egylet magának is érdemet és megtiszteltetést szerzett. Magyarországon kevés oly érdemet juttalmazhat meg oly jogosan az ily egyleti legmagasabb kitüntetés, mint Nádasdy grófot. Ő a sportnak nemcsak barátja, de jóltevője is. Mert elég baj, de nálunk még jótettnek kell betudni a sportügyek iránti magasabb érdeklődést. De Nádasdy nemcsak érdeklődik, de tesz is a sportügyekben. Különösen a M. A. C. és a csónak- és vitorlázó-egyletek versenyrendezéseinek tapasztaltuk számtalanszor a gróf tapintatos és szakavatott munkásságának jótékonyágát. — Gratulálunk a «Neptun»-nak és hazánknek sok ily szép kitüntetésre érdemes férfiút kívánunk.

A «Magyar Velocipéd Club» megalakulása. Mult hó 22-én délután a «Herkules» szerkesztőségében számos velocipédista és athléta gyűlt egybe, hogy az alakuló egylet alapszabályait megállapítsa. A több mint három órai tanácskozás eredményei a következők: A felolvasott alapszabályok jóváhagyás végett felküldetnek a belügyminiszteriumba. A gépek bevásárlására kiküldetnek: Gallász Rudolf, Sándor Ákos és Bartay Oszkár. A verseny- és kirándulási-szabályok kidolgozására Schwanda Gusztáv kéri fel. Ugyan ő vállalta magára az egyleti egyenruha megállapítására szükséges tudakozódásokat. Az egylet elhatározta, hogy az idén már nagyobb szabású versenyt rendez.

A «Neptun» csónakdája. A «Neptun» budapesti evezős-egylet csónakdájának építését Gregersen mult hó 16-án megkezdte s valószínűleg e napokban elvégzi, úgy, hogy az evezés csakhamar megkezdhető lesz.

A «Nemzeti Torna-Egylet» közgyűlése. Mult hó 14-én Arany László elnöklelte alatt folyt le a N. T.-E. évi rendes közgyűlése, melynek rövid lefolyása a következő volt: Elnök a gyűlést megnyitván, titkár az évi jelentést bemutatja. Ez felolvasottnak vétetik, ép így a mult évi számadás. A jövő évi költségvetés tervezeténél Kun Gyula meleg hangon emlékeztet meg Matolayról, kéri a közgyűlést, hogy miután a mult évi számadások úgy is activával zártak le, szavazzon meg a közgyűlés Matolay sirjára 400 frtot. Az indítvány lelkes éljenzéssel egyhangúlag elfogadtatott. — A be nem fizetett alapítványok tételénél Kun Gyula felemlíti Matolay 200 frtos alapítványi kötvényét és kéri a közgyűlést, hogy ezt befizetettnek tekintse és ezen alapon két növendéket Matolay emlékére ingyen taníttasson. Hasonlóan az előbbi indítványhoz, az ajánlat egyhangúlag elfogadtatott. — Az ezután következő választás eredménye a következő: elnök Hege-

düs Sándor, alelnök dr. Vétsey István, titkár-ügyész Bernáth Béla, pénztárnok König Géza, szertárnok Radisits György, orvos dr. Torday Ferencz. Választmányi tagok: Arany László, Bakos János, Benko Elemér, Berkes Antal, Batt Károly, Czettel Gyula, dr. Dirner Gusztáv, Freeskay János, dr. Joob Lajos, Jámbo Gyula, Kailinger Mihály, dr. Kéry István, ifj. Kossuth Péter, Kuhn Gyula, Létay Féter, Márkus József, Mátyus Aristid, Medvey Zsigmond, Mihalovics Ödön, Oleolly János, dr. Pözel István, dr. Pulay Béla, Puky Gyula, dr. Puky József, dr. Radnay Imre, Schönborg Ferencz, Sebők Soma, Sigray Pál, Simon Dezső, Simon Géza, Szalay Imre, Szedlacek Lajos, Szilágyi F. Lajos, dr. Szontagh Ábris, Tihanyi Béla, Untenecker Károly, Végh János, Vermes Lajos, Weiss Ad. Ernő, Zsigmondy Béla. Póttagok: Stern Alfréd, Perger Ignác, Baumgarten Soma, Ruda Ernő, Scholtz Lajos, Clair István, Herczeg Zsigmond, Deutschländer Nándor. Számvizsgálók: Mandl Gyula, Reiner Kálmán, Valkó Lajos.

A «Magyar Athletikai Club» reudkivüli közgyűlése. Mult vasárnap délután a club vívóhelyisége csaknem megtelt az alapítványok felmondása következtében egybehívott közgyűlési alkalomával. A gyűlés igatott hangulatban több mint másfél óráig tartott, noha tárgya csak egy szavazás volt azon határozati javaslat el vagy el nem fogadása felett, melyet többen a végből adtak be, hogy az alapítványi összegek kezelésére egy 3 tagú közgyűlési bizottság választassék mintegy a választmány ellenőrzésére. — Lapunk zárta miatt a gyűlésről bővebben csak jövő számunkban.

A «Magyar Velocipéd Club» első kirándulása. A csak most megalakult egylet első kirándulását mult szombat délután tartotta meg. A kirándulásban résztvettek: Balogh Bódog vezetése alatt Bartay Oszkár, Kaszás István és Vuits István. Az első kirándulást lassú hajrásban csak Rákos-Palotára rendezték.

A budapesti (budai) torna-egylet saját helyiségeiben (I. Attila-utca) márczius 10-én tornász-bált rendez. A rendező-bizottság a következőleg alakult meg: Kollár Lajos r. b. elnök, Barkóczy Emil báró, Bezeredy Bertalan, Böles Gyula, ifj. Conrad Mór, Csizik Béla, Cserna Károly, dr. Csorba Ferencz, Feilitzsch Árhúr báró, Ferdinandy Béla, Feichtinger Győző, Fischer József, Forster Kálmán, Jacks Frigyes, dr. Jankovich László, ifj. Jókai Mór, Krenedics Gyula, Láner Gyula, Leiner Mihály, Lintner Sándor, dr. Lisznyay Elemér, Madarassy Gábor, Podmaniczky Endre br., dr. Polinszky Béla, Pongrácz Vincze báró, Szemere Attila, Terbócz István, dr. Tőry Gusztáv, Vályi László, Vutskits Gyula, ifj. Zdrahál Gyula. — Az egylet jó hírneve és a rendezőség névsora biztosítja a bál sikerét.

Az aradi korcsolyázók bálja. Az aradi korcsolyázó-egylet a mult vasárnap Parecz György elnök vezetése alatt választmányi ülést tartott, melyen a többek között az idén megtartott bál jóvédelme is előterjesztett. Erre vonatkozólag Keresztes Mihály egyleti pénztárnok számadását a következőkben közöljük: Az aradi korcsolyázó-egylet folyó évi január hó 31-én tartott bál jóvédelme következő bevétel belépti jegyekből: 591 frt, felülfizetésekből 9 frt, összesen 609 frt. Kiadás 451 frt 55 kr. Maradt tiszta jóvédelem: 148 frt 45 kr. Felülfizettek: Kintzig János 4 frtot, Leopold Zsigmond 3 frtot, Babó Lajos 2 frtot.

A Kolozsvári Athletikai Club és a «Herkules». A Kolozsvári Athletikai Club igazgató-választmánya folyó évi február 21-én, szombaton délután báró Jósika Lajos elnöklelte alatt ülést tartott. A felvételre jelentkezett 2 alapító, 101 rendes és 17 pótól tag felvétele iránt határozat hozatott. Az athléta gyakorlatok további folytatására szükséges teendők megállapítottak. Elhatároztatott a «Herkules» című testgyakorlati hetilap s a «Herkules-Könyvtár» eddig megjelent kötetének megrendelése. A «Herkules» című hetilapot a club hivatalos közlönyétől választotta a választmány. *Kőváry Mihály* alelnök a «Herkules» folyó évi folyamának előfizetési díját felajánlotta, mit a választmány köszönettel vett tudomásul. Dr. Baintner Húgó alelnök a folyó év tavaszán tartandó versenyekre nézve javaslatot mutatott be. Megállapítás s a jövő gyűlés elébe való terjesztés végett kiadatott dr. Baintner Húgó, Illing Sándor, Páska Zoltán és Varró László tagokból álló versenybizottságnak. A gyűlés ezután feloszlott. (K. I.)

Privigyei korcsolya-bál. A privigyei korcsolyázó-egylet e hó 12-én nagyon sikerült korcsolya-egyleti bált rendezett, mely már mint első is rendkívüli hatást gyakorolt a még nem sport-embe-
rekre. A tánczrend czimer-pajzsot ábrázolt, melynek ezüst alap-

ján 10 pár Halifax által szegélyezve a tánczdarabok aranyval kitüntetve voltak, azonfelül az egész terem kidíszítve a legkezedlegesebb korcsolyanemtől egész a legremekebb Halifaxig. — A rendezőség az egyesület tagjaiból lett ös-zeválogatva s méltán mondhatni, siker koronázta fáradságunkat. A rendezőség állt: Szaniszló Vilmos elnök, Tóth Tivadar jegyző, Lulyák Antal, Kerekes István, Nagy Ernő, Simonyi Ferencz, Ordódy Berezy, Szinger Vilmos, Schwarz Ede, Sztancsek József egyleti tagokból. A bálon jelen volt az egyesület valamennyi férfi- és hölgy-tagja.

(T.)

A testedzés csodálatos hatalma. Érdekes fogadást nyert meg nemrég egy poseni katonatiszt, tisztársával szemben. Ő ugyanis azt állította, hogy a tornázás, evezés, úszás stb. az ember izmait annyira acélozhatja, hogy bizonyos erőmutatványokban a legerősebb, de nem trainirozott férfiakat is felülmúlhatja. Fogadó egy egész éven át fokozatosan mindig nehezebb gyakorlatokkal edzé izmait, míglen azután késznek nyilatkozott a próba kiállására. A 80,000 lakost számláló vár s legerősebb férfaiából az 5 legerősebb ki lett választva és ezekkel állott szemben a tisztnek nem is közép-magasságú vézna alakja; oly látvány, mely a versenybírákat akaratlanul is mosolyra ingerelte, hogy aztán annál nagyobb határtalan bámulatukat vívja ki. A tiszt oly erőmutatványokat produkált, melyekből négyet egy sem tudott az öt közül utána csinálni. Ezen gyakorlatok a következőkből állottak: többszörös mászás, lábra akasztott 75 kgrnyi súlyokkal; 50 kgr emelése és aztán vízszintes karral való tartása; 25 kgrnyi súlynak a tetőzetig való feldobása s újból felfogása és súlyokkal megterhelt testtel, két szélyel álló széken feküdni. Egyike az ötnek 125 kgrnyit elbirt, de azután összecuklott megmerevített teste, míg a tiszt, a fáradság minden látható jele nélkül 150 kgrnyit is elbirt. Az erélyes kitarítás eme példája méltán bámulatra gerjesztheti főleg azokat, kiknek 5—6 heti trainiroztatásuk alatt alkalmuk lehetett minden földi életet nélkülözni.

Irodalom.

«PASSAUTÓL BUDAPESTIG CSÓNÁKON».

(Irtá: Nautilus (dr. Csorba Ferencz). A «Nemzeti hajós egyesület» tulajdona. Budapest 1885.)

Sportirodalmunk oly elenyésző kevés munkából áll, hogy minden egyes kis füzetet ritkaságként kell ünnepeelnünk. Annál nagyobb örömmel üdvözölhetjük tehát azt a vaskos kötetet, melyet dr. Csorba Ferencz a fenti cím alatt most kiadott. A külföldön egész könyvtára van csak a csónak-kiadulásoknak is s nálunk Birly István rég elfeledett könyve óta Csorba kötete az első ilyen mű munka. De azt meg kell adnunk, hogy ha volna több munkánk, e kötet akkor is az első között foglalna helyet.

A külföld sportsmanei, ha valamit csináltak, letéve az evezőt vagy a velocipédet, kezükbe veszik a tollat s megírják élményeiket sportlapjuknak vagy megírják külön füzetben. Nálunk a sportsmanek letéve a szerszámot, legtöbbször a boros serleget vagy a kártyát veszik kezükbe, de betűvel ritkán élnek — akár olvasás, akár írás útján.

Ha tehát egy csónakász ily körülmények között egy hosszú út fáradalma után még leül az íróasztalhoz és 245 nyomtatott lapon kereszttől leírja élményeit; valóban megérdemli, hogy ez utóbbi hőstettéért inkább csodáljuk, mint az előbbiért. Mert olyan magyar csónakász akad elég, a ki Passautól Budapestig levez, sőt tán más még gyorsabb idő alatt is levez; de olyan csónakász még nem akadt széles e hazában, a ki 245 lapot tele írt volna életében!

Csorba Ferencz egy egész fejjel kiemelkedik társai fölött e kötetével. Egy ritkaság: egy európai ember!

A műveltség ott kezdődik, a hol a nyomdafesték! Nem szükséges, hogy mindenki betűszedő legyen és íróvá képezze magát; de az a sportsman, a ki sportkönyvet és sportlapot nem olvas s a ki renyhéségből, közönyből vagy képtelenségből annyira sem foglalkozik az írással, hogy valamely sporteredményt lejegyezne; az valóban nem tarthat arra számot, hogy európai embernek tartanak. — S hány ilyen uri ember van hazánkban?!

Csorba Ferencz megmutatta, hogy európai ember, hogy tud élni a civilizáció eszközeivel s megmutatta azt is, hogy jól tud bánni a tollal. Az egész kötet folyékony könnyed stílusban van írva s a kezdőt nem lehet észrevenni lapjain; a leírásokat találó idézetek s szellemes ötletek élénkítik, szóval a kötet élvezetes olvasmányul szolgál azoknak is, kik épen nem foglalkoznak csónakázással.

A kötet tárgyát, a csónakkiadulást lapunk részletesen ismer-

tette annak idején, a szerzőn kívül részt vettek benne: dr. Kiss Károly, Forster Kálmán, ifj. Jókai Mór és Weninger Vincze. A kötet tizenkét fejezetben írja le ez utat s az olvasó érdeklődését mindvégig le tudja kötni. Lapunk mutatványt is közölt a munkából, így tehát hosszabb ismertetése fölösleges. Nem mulaszthatjuk el azonban, a közönség figyelmébe melegen ajánlván a könyvet, hogy különösen ne üdvözöljük az irodalmi pályán dr. Csorba Ferenczet és ne kívánjuk a «Nemzeti hajós egyesület»-nek, hogy minél több anyagi haszna legyen e kötetből.

—tn.

«Herkules»-naptár.

Márczius	3-án	a «Budapesti Kerékpár-Egyesület» rendes közgyűlése.
«	8-án	a «Budapesti Vasparipa-Egyesület» közgyűlése.
«	15-én	a «B. V. E.» kirándulása Székesfehérvárra.
«	25-én	a «B. V. E.» kirándulása Visegrádra.
Április	5-én	a «B. V. E.» kirándulása Kassára.
«	6-án	bécsi lóverseny.
«	12-én	«
«	16-án	«
«	19-én	«
«	23-án	«
«	26-án	«
«	28-án	pozsonyi lóverseny.
Május	1-én	bécsi lóverseny.
«	3-án	budapesti lóverseny.
«	5-én	«
«	7-én	«
«	10-én	«
«	12-én	«
«	14-én	«
«	16-án	a «M. A. C.» tavaszi viadala.
«	17-én	budapesti lóverseny.
«	17-én	bécsi lóverseny.
«	19-én	«
«	21-én	«
«	25-én	Köveskálai athleta-versenyek.
«	25-én	bécsi lóverseny.
«	28-án	«
«	31-én	«
Junius	2-án	«
«	4-én	a «M. A. C.» nemzetközi viadala.
«	7-én	bécsi lóverseny.
Julius	19-én	a «Nemzeti Torna Egyesület» drezdai útja.
«	közepe	táján a «M. A. C.» úszó versenyek.
Augusztus	2-án	a «Szabadkai Torna-Egyesület» versenyek.
«	15-én	a «Szabadkai Vasparipa-Egyesület» bukaresti útja.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» versenyek.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án	budapesti lóverseny.
Szeptember	3-án	budapesti galamblovési verseny d. u. 1 óra.
«	4-én	«
«	6-án	«
«	6-án	bécsi lóverseny.
«	8-án	budapesti galamblovési verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án	bécsi lóverseny.
«	10-én	«
«	13-án	«
«	15-én	«
«	17-én	«
«	20-án	«
Szeptember	elején	a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye Budapest—Adony és vissza.

Tartalom.

Budapesti evező-verseny (Lulu-tól). — A bécs-ujhelyi akadémia ünnepélye (Kosztolányi Károlytól). — Gyermekek ugrása (két képpel). — Korcsolya-versenyek rendezése. — A régi Hellas és a sport (Farkas Mihálytól). — Angol korcsolya-figurák (Vámos Gézáttól, képekkel). — T. előfizetőinkhez. — Különlék. — Irodalom. — «Herkules»-naptár. — Tárcza: A nő a lovon (Huszár B.-től).

Aigner Lajos könyvkereskedése

Budapest, IV. Váci-utca 1.

A PETŐFI-TÁRSASÁG

I. könyvkiadó-vállalat.

Abonyi Lajos. Itt a szép Alföldön. Népies elbeszélések	1	frt 60 kr.
Balázs Sándor. Tarka képek. Beszély- és rajzgyűjtemény. 2 kötet	3	« 20 «
— Vig elbeszélések	1	« 50 «
Bartók Lajos költeményei	1	« 20 «
Bulla János. Humoros elbeszélések 1 frt 60 kr. Kötve	2	« 40 «
Endrődi Sándor költeményei 2 frt. Kötve	2	« 80 «
— Ujabb költeményei	2	« — «
Jókai Mór. Észak honából. Muszka rajzok	1	« 20 «
Lanka Gusztáv. A múltból a jelennek. Emlékjegyzetek	1	« 60 «
Mikszáth Kálmán. Kavicsok. Elbeszélések	1	« 20 «
Pap Miklós. Itt is ott is	2	« 50 «
Petőfi évkönyv. (A cidonai alma. Éjszakitól stb.)	1	« 40 «
Szana Tamás. Molière élete és művei	1	« 50 «
Teleki Sándor gróf. Emlékeim. 2 kötet	3	« 80 «
Váradi Antal. Az én világom. Költemények	1	« — «
Vértesi Arnold. A nyomorúság iskolája. Regény	1	« 50 «
Zichy Géza gróf költeményei	1	« — «

II. A társaság közlönye.

Koszorú. Szépirodalmi közlöny. Szerk. Szana Tamás. 1878–1882. 8 kötet, 8-rétben, fényképekkel stb.	
Kötete füzve 4 frt, díszkötésben	5 frt — kr.
Koszorú. Szerkeszti Szana Tamás. Ujabb folyam 4-rétben. 1883–1884. 4 kötet, egy-egy füzve 4 frt, díszkötésben	5 « — «

SZERENCSETLEN FURULYÁSOK.

ELBESZÉLÉSEK.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest, 1883. Grimm Gusztáv könyvkereskedése.

Ára 1 frt 40 kr.

TARTALMA:

A szerelmes szeszélyes. — Pünkösdi rózsa. — A becsület bolondja. — A tanácsos ur pártfogása.

SÁROSY GYULA ÖSSZES MŰVEI.

Életrajzi bevezetéssel és jegyzetekkel

kiadja

ABAFI LAJOS.

Sárosy Gyula a magyar költészeti irodalomban kiváló helyet biztosított magának; lánglelke, kitűnő nyelvezete és génusának merész föllengzése maradandó becsű műveket teremtett, melyek vagy szétszórtan láttak napvilágot, vagy részben az idők nehéz sajtóviszonyainál fogva meg nem jelenhettek, de ezer meg ezer kézirati másolatban keringtek a hazában. Nálánál senki sem dicsőítette nagyobb áhitattal és erősebb phantáziával a magyar szabadságot, melynek zaklatott és üldözött élete oly korán esett áldozatul.

Nagy szenvedések és martyromságok között tűnt el a költészeti egéről, melynek egyik fénylő csillaga volt; miért is megérdemli, hogy nemcsak összes műveit, hanem életrajzát is lehető részletességben ismerje a hálás utódok.

Az a kegyelet, mely bennünket Sárosy Gyula összes műveinek kiadására birt, ösztönöz most arra, hogy e három kötetre terjedő műveket (Arany trombita, színművek, hazafias s egyéb költemények) új olcsó kiadásban mentül szélesebb körökre nézve hozzáférhetővé tegyük.

Ehhez képest 1884. újévtől kezdve egy-egy hárommives füzetet bocsátunk ki. Összesen 22 füzet lesz.

Egy-egy füzet ára 20 kr.

Bekötési táblák 25 krajczárjával kaphatók. Kiváratra mind a három kötetet egyszerre is szállíthatjuk. Ára barna vászonkötésben, piros szegélylyel 6 frt.

Aigner Lajos
kiadóhivatala.

HERKULES-KÖNYVTÁR.

Szerkesztik: PORZSOLT JENŐ és PORZSOLT KÁLMÁN.

Kiadja: AIGNER LAJOS KÖNYVKERESKEDESE.

E cím alatt új hízagpótló vállalat indult meg, mely a «Herkules» testgyakorlati közlönnnyel párhuzamosan a testedző sport, a torna, athletika, csónakázás, korcsolyázás, velocipédezés, úszás, vívás, szóval a testgyakorlatok összes nemeinek ismertetésére és terjesztésére szolgál.

A «Herkules-Könyvtár»-ban önálló becsű szakmunkák fognak megjelenni a testedző sport összes ágaiból.

Minden kötet külön egészret képez és külön megrendelhető.

E kötetek nélkülözhetetlen segédkönyvtől szolgálnak úgy a tornatanárjelölteknek, tornatanároknak, sportegyleti művezetőknek, mint megbecsülhetetlen kézikönyvtől szolgálnak a sportsmaneknek, tornászoknak, műkedvelőknek és teljesen laikusoknak, kik a «Herkules-Könyvtár» egyes kötetei segítségével a testgyakorlatok összes nemeit elsajátíthatják.

Az összes eddigi magyar testgyakorlati irodalom két-három jobbra elavult munkából állván, e vállalat régóta érzett hiányt fog pótolni. A vállalat első füzeteként «A magyar labdajátékok könyve» jelent meg.

Sajtó alatt van:

«A KORCSOLYÁZÁS KÉZIKÖNYVE».

A «Herkules-Könyvtár» minden egyes kötetét az ország legjelesebb szakemberei írják s szép képek fogják díszíteni.

Nincs a testgyakorlatoknak neme, a melyre a «Herkules-Könyvtár» ki ne terjeszkednék s így rövid idő alatt ez a vállalat fogja megvetni a magyar testgyakorlati irodalom alapját.

Minden évben több kötet fogja elhagyni a sajtót s gondunk lesz rá, hogy az egymást követő kötetek nemcsak szakszerűség, hanem változatosság és érdekesség tekintetében is kielégítsék a művelt közönség igényeit.

Nem hirdettünk előfizetést sem e kötetekre, sem társaira, de hiszszük és reméljük, hogy az igazi művelt közönség nem fogja megvonni pártfogását attól az úttörő vállalatától, mely Magyarország hiányzó testgyakorlati irodalmát van hivatva megteremteni.

A «Herkules-Könyvtár» szerkesztősége.

A PÁRBAJ.

Színmű egy felvonásban.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest 1881. Pfeiffer Ferdinánd kiadása.

Ára 40 kr.

Először adatott a Nemzeti színházban 1881. márcziusában.

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók Aigner L. könyvkereskedésében, Budapesten,
(Váci-utca 1. sz. alatt.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-Sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst brosch.	4.—
« « « geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
« « d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 2 frt.
Félévre ..... 4 frt.
Égész évre ..... 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI TÖRMA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «HUNNIA CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», AZ «Ó-BUDAI TÖRMA-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMA-SZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TÖRMA-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEGEDI TÖRMA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A hét folyamán a következő hivatalos iratot vettük:

A «Herkules» tekintetes szerkesztőségének
Budapesten.

Az «Aradi korcsolyázó-egylet» folyó évi február hó 22-én tartott választmányi gyűlésén a «Herkules» testgyakorlati közlőnyt hivatalos lapjává választotta.

Arad, 1885. febr. 28.

Dr. Páris Lajos,
egyleti titkár.

Országos vívó-egylet.

A vívásnak mindenestre csak életrevalóságát, közkedveltségét bizonyítja, hogy egyleti támogatások nélkül is mindegyre általánosabb testképzéssé válik, de ebből még nem következik, hogy a vívó-egyesületek

szaporodásával ne gyarapodnék a vívók száma is. — Általában ismert igazság, hogy vállvetve egyesülten mindent könnyebben vihetünk ki és hogy egyleti élet nélkül egy testgyakorlat sem fejlődhetik elég hatalmassá.

A vívás sportjánál kisebb egyleti csoportosulást szüktelenné teszik a vívó-termek. Ezekben ugyanis az ismerős vívók bizonyos időben összejöve, külön kis körben tanulják a vívást. A vívó-termek így kisebb egyletek gyűlőhelyét képezik, hol az egymással némileg szellemi és vagyoni egyenlőségben élő vívók jobban is találják magukat, mint egy nagy és kevésbé izléstük szerint egybeválogatott társaságban. A vívás ugyanis nem gyakorolható oly távoli érintkezéssel, mint akár a torna, akár az atletika. A párok mérkőzésénél szeretjük, ha ellenfelünk jó ismerősünk is, mert bármily demokraták legyünk, a vívási küzdelemben az egyenlő ellenfelet keressük.

A vívó-egylet tehát mindenestre csak a klubok min-

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Az én hazatérésem.

Irta: Igali Svetozár.

Viszontagságos Pestre érkezésem alkalmával több oldalról szólítottam fel: irjam le úti élményeim. Megtagadtam, mert a pihenésnek akarom magam átadni s mert talán a sanyarúságoknak s nélkülözéseknek hű leírásával csak azt a szenvedést okozom magamnak, mely alól csak az imént — a megérkezés pillanatában — mentem fel magam. Igaz ugyan, hogy utazásomnak kellemes oldala is volt; hej! de az nem volt elég édesség a sok keserűségre. Most, mikor egy bizonyos időköz választ el az átélt eseményektől, a 14 R^o-os szobában ülve, higgadtan írom le útamat, egyrészt, hogy legyen késő vésésemben valami olvasni valóm, másrészt, hogy szolgáljak némi útbaigazítással azoknak, kik tán ugyanez úton szándékoznak öreg napjaikra emlékeket gyűjteni.

***

(Dél-Franciaország. — Volocipéd-viszonyok. — Hazatérésemnek eszméje. — Indulás.)

Nem hiszem, hogy volna Európának szebb s termékenyebb vidéke Dél-Franciaországnál. Stanley, a berlini kongresszuson kalandjait beszélve, melyeket átélt, Livingstone-t keresve, elmondja, hogy oly szép vidékeken ment keresztül, melyek Dél-Franciaországhoz hasonlítottak. Termékeny földje életet ad pálma, citrom, olajfának, kaktusznak, a mellett a mi honunk gazdasági terményei is nagyszerű talajt találnak.

Ezelőtt mintegy tíz évvel a délvidék volt az, mely az ország pinézje gyanánt tekintett; most bizony ebbeli tulajdonát elvesztette. A phylloxera ebbeli tulajdonától megfosztotta, e vidék többé bortermő vidéknek nem mondható. Igaz ugyan, hogy itt-ott árulják még a frontignani és luneli borokat, de a békés fogyasztó meg lehet róla győződve, hogy az mindenhol való — csak idézett helyekről nem. Élélmes borkereskedők a chemia összes, a borászatba vágható kérdéseivel tisztába vannak. A távol Levantból elhozzák a mazsolát s kevés időre rá elárasztja a külföld piacát jó délvidékivel. Vidéke festői. Hatalmas hegyoldalak váltják fel egymást, melyeknek tetején szent Lajos korára emlékeztető várromok hirdetik a régi Languedocia multját. Tudvalevőleg a Rhôna, a földközi tenger, Spanyolország s az északi hegyek által határolt — jelenleg megyékre felosztott vidék hajdan Languedoc-nak nevezetett s szent Lajos, bátor Fülöp és IV. Henrik által csatoltatott az anyaországhoz. Climája jellemzésére elég annyit mondanom: tele nincs, — a helyett olyan tavasza van, mint nekünk, midőn a csalogány hallatja éjjeli dalát. A statisztikai hivatal meg csak 33 napi esőzést konstatált egy évre.

Kár, hogy a tavasz és őszi idejében a szél (északi) méltatlankodik; északról jön; reggel 6 órakor veszi kezdetét, dühöng déltájt s lecsillapodik este 6 óra tájt. A lakosság Mistrábnak nevezi. Marseille-ben néha annyira dühöng, hogy a gázlámpák oszlopát dönti ki, utcánjárót meg 60°-nyira előre görbülve kényszerít haladni.

A mi köznépét illeti, dolgos, jómódú, józan nép.

Ime egy vonás mezőgazdasági rendszeréből: reggelenként a gazda előveszi a talyigáját s kihajt az útra, azt összesepri s a nyert trágyát viszi ki a földjére.

tájára, bizonyos zárkózottság mellett létesülhetnek. Ez bizony baj, de a magyar természettel, mely a társadalmi előítéletekben oly konzervatív, nem lehet szembe szállni. Így tehát valóságos szép eredménye, olyan, milyen a külföldi egyleteké lehet, nem is lesz nálunk egy egyet működésének sem.* — Mi a testedzés terén sem vetjük le előítéleteinket s nem tudjuk feledni a társadalmi korlátokat.

Ilyen körülmények közt tehát a legcélravezetőbb volna, ha valamelyik társaskör vagy kaszinó venné kezébe az ügyet. Tudtunkkal már mind a nemzeti, mind az országos kaszinó kezdeményezte valami vívótársaság megalakítását, de eddig eredményre egyik sem jutott. Ez eredménytelenség okát mi főleg a túlságos elzárkózottságban találjuk. Helyes, ha bizonyos feltételekhez van az egyletbe léphetés kötve, de ez ne legyen oly szigorú, hogy száz ember se lehessen egyleti tag.

Az alakítandó egyletnek azért volna jó országos jelleggel birnia, hogy a vidéki vívóknak is mintegy gyűlőhelyét képezné s az évenként rendezendő versenyekben az egész ország vívói mérkőzhetnének. — A nagy szabású egylet hatalmas lendületet adna csak most fejlődő vívó sportunknak.

Az egylet feladata volna a vívómesterek képzéséről is gondoskodni, mert végre is a vívómesterek jóságától függ főleg a vívás jósága. Vívómesterekben pedig oly szegények vagyunk, hogy bárki nyisson itt vagy a vidéken vívó-termet, bizonytal boldogulni fog. — A vívómesteri diploma adására pedig csak egy országos vívó-egyletet tarthatunk jogosultnak.

Az egylet anyagi dolgait illetőleg a legjobb reményeink lehetnek. Ugyanis csak vívó-helyiségről kell gondoskodni és kellő mesterekről és bizonytal egy év alatt az egylet virágzó állapotba jut. — Mindenesetre azonban a vívó-órákat úgy kellene beosztani, hogy a nap három szakában lehessen vívni. Ez által nemcsak hogy számos oly tagot nyerünk, kik a szokásos esti gyakorlatok miatt nem lettek volna tagok, de elérjük azt is, hogy így a társadalom különböző időben étkező tagjai egy egyletben csoportosulhatnak. Mert arra ne vál-

* Ez állítást fényesen megcáfolja különösen a «Nemzeti torna-egylet» működése.

Szerk.

Nem tagadom, hogy e trágyszerű manővert szereti ünnep- vagy vasárnapokon végezni. Kettős munkát végzett, utat tisztított s földjét trágázta. Nem feledhetem el megemlíteni, hogy ennek mennyire ellenkezőjére bukkantam itthon Paks és Kömlöd között, hol az úton elszórt trágába elakadt gépem.

Visszatérve előbb említett francia-vallás nézetre, megjegyzem, hogy ünnepnapon szántó, boronáló parasztot egyáltalában nem ritkaság látni. Falvakban, ha a kovácsot sorsa közvetlen a templom mellé kvártélyoztatta, az egy csöppet sem genirozza magát — az alatt, hogy bent a hivek zsolozsmájukat végzik, — hatalmasan kalapálni. Igenlő feleletet kaptam, midőn kérdém, a hatóság megengedi-e? Most a republika idejében szabad — a császárság alatt tilos volt, felelők; s a vallás dolgába is beavatattam.

Igen sajtóságonak fogják találni az olvasók, midőn azt mondom, hogy a köznép fele nem érti és nem beszél a francia nyelvet. Zagyva beszéde (patois) spanyolból, régi francziából (Rabelais idejéből) s olaszról áll. Csodás keverék biz ez, a melynek nem értéséből akárhányszor majd hogy meg nem esett, hogy a tradícionális gigot de mouton-t nem élvezhettük volna velociped-kirándulásaink alkalmával.

Heves véréű, kíváncsi nép. Kaputos ember észre veszi kiejtésén idegen voltomat, megkérdezi, miféle nemzetbeli vagyok, megtudja, hogy magyar. Kétkedve rázza fejét, majd gyanakodva néz clubtársaimra, végre kirukkol vele, hogy bizony a magyaroktól ő fél, mert azok őt meglöpjék. Ő «en garde» rakja magát velük szembe.

A quiproquo természetesen kiderül — ő cigányainkat értette, kik csakugyan utaznak is arra medvéjükkal Spanyolország felé. Én Gólában (magyar határ) találkoztam egy medvétánczoltatóval,

lalkozzék egy testgyakorló egylet se, hogy azt a választalat, melyet századok emeltek a társadalmi osztályok közé, csekély erejével lerontsa. — Így azonban a vívó-egyletben a nélkül, hogy valami közvetlen érintkezésben lennének az osztályok, egy cél, a vívás emelését még is elősegítenék.

—T—L.

A hó örömei és a csuszkálás.

Nálunk bizony csak a gyermekek mulatsága szokott lenni a szánkázás, a hólabdázás és a várépítés, míg az északi vidékeken a felnőtteknek is kedvelt szórakozásul szolgálnak.

A szánkázásra a felnőttek is oly kis keskeny szánkót használnak, mint a gyermekek, csak ezekénél hosszabbat. A hegyről való leereszkedésnél különösen a következőkre kell vigyáznunk: Mindenekelőtt lehetőleg oly lejtőt válasszunk multságunkra, hol az útban nincsenek fák vagy bokrok, melyekbe ütközve, bajunk eshetne.

A lejtőn lehet hóból ugratót is csinálni. Erre nézve oly helyen, hol az emelkedés nem nagyon meredek, felhanyjuk a havat körülbelül 3 láb magasra és innen ugratunk le. — Ez akadály olyanforma, mint a hócipő ugrásnál bemutatott képtünkön látható.

A szánka kormányzására nézve egy kis kötelet kötünk orrára és ezzel húzzuk jobbra-balra. Hogy könnyen lehessen kormányozni, jól hátra kell ülni. — Gyors forduláskor sarkunkkal bele-vágunk a hóba, vagy a nálunk levő szeges végű bottal lódítjuk magunkat el. — Ha egyszerre többen szánkáznak egy lejtőn, úgy jó elővigyázatból egymás mellett maradni és nem egymás után ereszkedni le.

A szánkázásnál a legkellemetlenebb a szánkák felcipélése a hegyre. Hogy e bajon is némileg könnyítsünk, jó lesz a lejtő lankásabb oldalán keresni egy kevésbé meredek feljárt, vagy a szánkákat síkló módjára felhúzatni. Erre nézve a lejtő tetején két egymástól pár lépésre álló fa derekára akasztjuk a szánkákat párával egybekötött kötelet. Most a lefelé menő terhelt szánka felhúzza az üresen a kötél másik végére akasztott szánkát. — Az összeütöztéstől nem félhetünk, mert a szánkák nem jönnek egymás mellett fel és le.

A hódobálást úgy tekinthetjük, mint téli labdázást és nincs semmi okunk miért akár a gyermekeket tőle eltiltánunk, akár magunk is ne szórakoznánk vele. — A játék leírását szükség-telennék tartjuk, csak pár rendező szabályt jegyzünk ide. — Minden ily tömeges játéknál különösen vigyázni kell, hogy ne váljék czéltalan dulakodássá, azért legjobb már a játék elején bizonyos rendszerrel kezdeni a dobáláshoz. A játszóknak oszlojjuk két pártra s vegyenek maguknak határozott állást, illetőleg egyik foglalja el az együttesen épített hósáncot. Az adott jelre meg-

ki tiszta francziassággal mesélte el toulousi, algiri és oráni kalandjait.

Majdnem minden délvidéki város 2 városrésze volt feloszt-ható, régire és ujkorra. Vegyünk elő egy középkori utcát ábrázoló rézmetszetet s azon felismerjük, teszem fel a még ma is meglevő régi Montpelliert vagy Marseille-t. Utcái keskenyek, hogy két ember alig mehet egymás mellett s a mellett 4—5 emeletes házak conglomerációjából áll a régi városrész. Már most kép-zelhető, hogy micsoda bűz van a rosszul szellőző utcákban.

Különb az utcáknak szűk volta egész Franciaországban otthonos. Emlékszem rá, hogy Párisban a Père-Lachaise-ból jöve, majd rosszul lettem a Route de la Roquette-en.

A pesti király-utca fokhagyma illata nem versenyezhet a francia régi városrészek penetrans szagával. Senki, ki ezen építési modort ismeri, nem fog elcsodálkozni, hogy ez a vidék volt a most kitört kolera bölcsője.

Ime még egy francia életkép: Montpellier ben a Rue de Grande St.-Jean utcában egy tisztességes családnál 45 frankért bírok hónapos szobát. A ház 3 emeletes volt, mi az elsőn laktunk. Átjártam hozzájuk «tailler des bavettes», mint a hogy ők mondták. A konyhán keresztül baladva, pogány szag üti meg mindig szaglasi érzékemet, kérdést intézek s nagy hűledezésemre megtudom, hogy ott a cabinet balra; a tűzhely, hol főznek, jobbra; egy és ugyanazon konyhán. Visszajövet, szobámban gratuláltam magamnak, hogy nem vagyok náluk koszon. Francziáknak, kiknek az esetet elpletykáltam, nevettek rajta; — az angol megbotránkozott s küldött Londonba, ott nincs olyan!

Nincs ország, mely annyi gondot fordítana útjai jó karban tartására, mint Franciaország. Három útfélet különböztetnek meg:

kezdődven a harc, a ki egyszer vagy kétszer megdobott, a harcból félre áll. — De hogy a kiállítottak ne várjanak sokáig a küzdelem végére, jó lesz megállapítani, hogy 5—10 sebesült után a harc eldőltnek tekintetik. Az a csapat, melyik a várban van, kevesebb sebesülttel is levertnek tekintendő, mert az itt levők fedve vannak.

A várépítést mindenestre lapáttal és nem kézzel kell végezni. A várat csak oldalfalakkal építjük fel és ne igyekezzünk magassabbat csinálni egy méternél.

A csuszkálás bizonyosan a legősibb téli sport és határozottan nemzetközinek is vehetjük, mint a labdázást. A mióta a korecsolyázás foglalja el a jelen az uralkodó helyet, azóta persze csak az alsóbb osztályokban divatozik és a gyermekvilágban.

Erdélyben több magyar vidéken a nép a csuszkálást úgy űzi, mint akár a cziczázást nyáron. A befagyott folyók partja vasárnap délután megtelik a lányok, legények és gyermekek seregével. És különösen jellemzi a magyar nép lovagias érzését, hogy a legények patkós csizmájukkal nem rontják a lányok csuszkáját. A lányok és legények együtt, egymás mellett, de külön jegen csuszkálnak és míg a legények különösen a messze siklásban ügyeskednek, a lányok ügyes forgással siklanak tova. A neki-futás után a lányok leguggolnak és ily helyzetben gyors forgás közt csúsznak a jegen át.

A csuszkálásban főleg arra vigyázzunk, hogy az elrúgáskor a lábakat mindjárt egymás mellé hozzuk és a testsúlyát egyenlően helyezzük mindkét lábra. — Csuszkálás közben könnyen meg lehet fordulni, ha mint a korecsolyázásnál sarkainkat egymáshoz feszítjük és felső testünkkel a fordulás felé tekintünk. A hátrafelé csuszkálásnál felső testünkkel jól előre kell hajolnunk és inkább a lábfejen, mint a sarkon támaszkodjunk.

A csuszkálásban is tehetünk a jégre cserépdarabokat ki, hogy közöttük érintésük nélkül jussunk át. Hasonlóan lehet a guggolást és felállást végezni csuszkálás közben és mint a korecsolyázásnál. — Az egy lábon való csuszkálásnál a szabadon levő lábat jobb előre térdhajlítással felemelni, mert így könnyebb egyensúlyt tartani, mint ha bátra feszítjük.

Minden testgyakorlatban, így a csuszkálásban is jöhetnek elő kellemetlenségek, ha nem a kellő vigyázattal űzzük. Főleg a meghűléstől óvakodjunk. Sokáig a csuszkálást nem is kell folytatnunk, mert a futásban jobban fáradunk, mint a korecsolyázásban.

Tornaverseny-szabályok Németországban.

Drezdában folyó évi július 19-én lesz a legközelebbi országos német torna-ünnepély. Mint értesülünk, Magyarországból is többen kitűnő tornászaink közül el fognak oda látogatni — mint nézők. De mi abban a nézetben vagyunk, hogy könnyen ki lehetne nyerni — különösen a «budapesti» és a «nemzeti» tornaegyleteinknek — a drezdai ünnepélyt rendező bizottság beleegye-

zését arra nézve, hogy tényleg a tornázásban, sőt a versenyekben is résztvehetnének hazai kitűnőbb tornászaink. A jelentkezés, illetőleg a működési engedély kérése még nem késő. Gondolkozzanak e fölött jobb tornászaink. Bizonyára nagy szolgálatot tennének hazai tornászatunk ügyének, ha ott gyakorlatilag bizonyítanak be, mennyire nem vagyunk oly alacsony fokán a tornászati készségnek, a mint szeretik kint feltüntetni rólunk némelyek.

Hogy pedig minden tüzesebb program tudása nélkül egyelőre is némileg tájékozva legyenek tornászaink a német szokásos tornaversengésekről: e végből kivonatban ide jegyezzük egy pár tételét az ide vágó német torna-szabályoknak.

A német tornászság általános tornaünnepélyi szabályzata 10. §-ában kimondja, hogy csak a rend és szabadgyakorlatok azok, melyekben minden gyakorlott tornász, valamennyien együttesen működve, részt vehet. A szabadgyakorlatoknak megállapított rendje legkésőbb 3 hónappal az ünnepély előtt hírlapilag (Deutsche Turn-Zeitung) köztudomásra hozatik. A 11. §. elmondja, hogy legkésőbb 4 héttel az ünnepély előtt bejelentendő minden egyesület vagy más résztvevő csoport kívánsága, hogy hányan, minő gyakorlatokkal és 20 percen belül mennyi ideig, vagy minő szeren óhajtanak közreműködni az ünnepély első napján tartandó köztornázásban (Kürturnen).

A 13. §. a versenyekről szól, t. i. meghatározza, hogy minden versenyző a nyújtón, korláton és lovon két-két előtornázott gyakorlatot köteles megcsinálni, esetleg megkísérteni és egy-egy tetszésszerű gyakorlatot végezni, valamint három ugynevezett népies gyakorlatban résztvenni. A kötelezett két-két műgyakorlat akként állapittatik meg, hogy 4 héttel az ünnepély előtt 4—4 ilyen gyakorlat tűzetik ki, melyekből kettőt-kettőt az ünnepély alkalmával a versenybírák mellőzhetnek. A három népies gyakorlat szintén előre nyilvánosságra hozatik hírlapilag. — A versenyre jelentkezőnek előzőleg bizonyítania kell, hogy a német tornászsövetséghez tartozik, vagy hogy tagja egy az ünnepélyre meghívott és Németországon kívül eső torna-egyletnek.

A 14. §. szerint a versenyre a helyszínén is lehet jelentkezni.

A 15. §. a versenymérésekről intézkedik. Minden gyakorlat bírálatánál fő tekintetek fordítanak a mintaszerű végzésre, az ügyes és szép kivitelre és testtartásra; a műgyakorlatoknál még a gyakorlatok nehézségeire is. A szergyakorlatoknál (korlát, ló, bak) 5-féle megkülönböztetéssel (5 ponttal) történik a képesség meghatározása. Ugyanis: ha valamely versenyző valamely gyakorlatot kevésse kielégítőleg, sok hibával végez = 1 pont; kevesebb hibával, elegendőleg = 2 pont; jó, hibátlan kivitelű, a nélkül, hogy több lenne a jónál = 3 pont; jeles, hibátlan kivitel, némi látható kitűnőséggel = 4 pont; kitűnő, minden tekintetben kifogástalan = 5 pont; végül a teljesen nem sikerült gyakorlatok 0-val jegyeztetnek. A népies versenynemek mérlegelése alább a 19—26. §§. alatt részleteztetik. Mindezen versenygyakorlatokban külön-külön 10 pontnál többet senki sem kaphat, még ha bírná is tovább vinni.

ország-, megyei s vicinális utakat. Olyan mind a három, mint az aszfalt; az útkészítés módja is elűt a többi államok útké zítési módjától: az országutat kiassák egy lányi mélységre, alul durvább s felül finomabban tört kavicsot szórnak rá. — 20 ló által vontatott hengerrel végig mennek rajta, megnedvesítik — 2—3 cm. vastag földréteget szórnak a lehengerezett kavics fölé, ezt ismételve lehengerezik, jól megsöprik s akkor átadják a kétkerekű, vastag keréktalpú taligák közlekedésének. E taligák a helyett, hogy rontanak az utat — a mi 4 kerekű kocsijaink módjára — javítják.

Egyébiránt a nagy terhek szállítása folytán származott lyukak foltozására, minden 10—12 kilométernyire útkaparó (cantonnier) lakik. Azt, hogy lelkiismeretesen végzik feladatukat, minden ez utakon járt velocipédista tanúsíthatja. Ily körülmények között világos, hogy maholnap ott gyalogjáró nem lesz, kitűnő út, örökös tavasz, a velocipédok árának viszonylagos olcsósága hozzájárul a sport e nemének nagyfokú elterjedésére.

Minden valamire való városnak van velocipéd-egylete, a tagok a vasárnapi vagy csütörtöki napokat használják fel a heti kirándulások eszközésére. Ily kirándulások alkalmával a 70—80 kilométernyi utat 6—7 óra alatt szokták megtenni. A helyi lap egy-két nappal előbb közli, hogy a tagok hol fogják reggelijüket, vagy ebédjüket elkölteni. Az idézett helyek vendéglőse 5 frankért kitűnő étkeket ad a jókedvű kirándulóknak. Azt hiszem, nem szükséges megemlítenem azt a jó kedvet, mely 6—7 délvidéki francziában van ily velocipéd-kiránduláskor.

Mikor Párisban a velocipéd-sport e nagyfokú s praktikus elterjedését láttam, kedvet kaptam azt magamévá tenni. Igaz, hogy e kedvemhez az az óhaj is hozzájárult, hogy Páris környékét olcsóbb

módon megismerhessem. S sikerült. — Velocipéd ismerése nélkül a Szajnamegyét, a boulognei s vincens-i erdőket soha sem ismerhettem volna meg.

Délre kerülve, mi sem volt természetesebb, mint hogy siettem magamat a montpellier-i egyetbe felvétetni. Már most mint tag bejártuk a vidéket, délre ellátogattunk Cette és Palavasba, nyugatra egész Toulous-ig s keletre Marseille-ig.

Nem akarom elmulasztani néhány vonással a franczia club-életet leírni.

Képviselve volt abban a társadalom majd minden tisztességes alakja; volt ott marquis s tőkepénzes gentilhomme, kézműves és a tudomány embere, diák és katonatiszt. Midőn a club uniformisát magunkra öltve, kirándulásunkra indultunk, nem tudtam többé különbséget csinálni az egyesek társadalmi állását illetőleg. A társaság összeségét képezte a kifogástalan műveltségű és nevelésű embereknek. Az a gép-lakatos dehogyan árulta volna el valami szólásmóddal csekélyebb műveltségét. Megjegyzem azt is, hogy gyerek korában nem mulasztotta el reggelenként megvenni kis ujságját egy sou-ért s ina; korában szerszámos ládájában ott tartotta Hugó Viktor s Dumas père műveit, melyeket este, ha ráéri, szorgalmasan olvasgatott.

Adja Isten, hogy a mi iparosaink is ilyen irányban művelődjenek! Ez talán a leghathatósabb szer lenne az anarchisták, szociáldemokraták stb. elpusztítására. Valaki azt találná mondani, azért van azoknak kommunizmusuk? — Van! De az 1870-ben gyökeredzett beléjük!

(Folyt. köv.)

A 16. §. szerint írott elismerési okmányt kapnak megtisztelésül mindazon versenyzők, kik legkevesebb 50 pontot nyertek. Ezenkívül tölgykoszorút is kap a legtöbb pontot nyert győzteseknek fele. Koszorút csak is az kaphat, a ki az együttes gyakorlatokban lett győztes, nem pedig csak egy gyakorló nemből.

A 17. §. szerint *népies versenytornázás*: az ugrás, futás, emelés (tolás), dobás, függeszkedés, birkózás. A birkózás az előírt egyéb gyakorlatokon kívül vétetik be a versenybe, de abban csak azok vehetnek részt, a kik az általános versenytornázásban is résztvettek. A csupán a birkózásban győztes koszorút nem, csak oklevelet kaphat.

19. §. A *magas ugrásban* versenyzők mindenki tetszés szerinti lábbal és irammal (neki szaladással) ugorhatik. A 90 cm. hosszú, 10 cm. magas ugró deszka 120 cm. távolra tétessék a kifeszített ugró-zsinór függélyétől. Minden versenyző kétszer javíthatja ugrását minden helyzetében a zsinórnak. Ha egy magasságot két zseri kísérlet után sem ugrott át, el kell állania a további ugrástól. Érvénytelen az olyan átugrása is a zsinórnak, midőn az illető versenyző a leugráskor elesik, vagy midőn a zsinórt röptében megérinté. A versenymagasugrás 120 cm-ternél veszi kezdetét, *leszámlálva az ugró-deszka magasságát*. Minden 5 cm. emelkedés egy pontnak vétetik.

20. §. A *versenytávolugrásnál* mindenki kétszer ugrik és a jobb ugrása számít. Érvénytelen az ugrás, ha az illető előre vagy hátra esik a leugráskor. A megugrott távolság az elugrási hely szélétől számíttatik a leugrási helyig, a saroknyom hátsó széléig. Az ugrás a 4 méternél kezdődik és minden távolabbi 20 cm. egy pontot számít.

Közl: PORZSOLT LAJOS.

(Folyt. köv.)

A torna nem sport.*

Ha a sport «szórakoztató időtöltés», melyet nem egyéb célért, mint pusztán az élvezetért cselekszünk, akkor az evés is lehet sport, mert enni igen sokszor szokás csupán inyenckedéssből is. Az evés élvezet, az élvezet nélkülözhető, tehát az evés nem okvetlen szükséges, de kellemesen szórakoztató időtöltés, vagyis: sport! (?) Ha ez áll, (?) akkor a tornázás is határozottan sport! Így figurázta ki legközelebb egy vig tornászársaság a «Herkules» 8-ik számában Kugler Miklós cikkét, melyben a tornázás sport-szerű testgyakorlásnak mondatott. Erre hasonló «blicczeléssel» replikázott vissza más körben egy dühös sport-barát. Igaz, most olvasom Ravenstein nagyszabású kitűnő tornakönyvében szóról szóra ezt — mondja ő —: «ezen szóval tornázás, jelöltetik meg minden a legtagabb értelemben vett akaratlagos mozgása az emberi testnek . . .» Ki hitte volna, hogy a pólyás baba első rugdalódzása, a gyermekek kölcsönös hajszibálása, a férfiak papucs-felhúzása, az öregek pipatömése, mind tornázás legyen! (?) No, már így természetesen semmi szín alatt nem lehet sport a torna!

De uraim! Ha így okoskodnak, akkor nincsen se sport, se torna, vagyis minden a világon sport és torna a csűrös-csavarás szerint. Egyszerre szivni is, fújni is lehetetlen. Két ellentétes *igazság* felállítását egy fogalomra, egy dologra annyi, mint a földön ülve lábat lógátni akarni. Ha csak úgy nem osztjuk az igazságot, mint az egyszeri falusi bíró: «kendnek is igaza van János bátya, kendnek is Andris bátya, mindketten hoznak nekem egy tömött lúdat, hogy a községnek adassék a tiszta igazság». Vagyis, ha feltolakodnék valaki falusi bírónak a «Herkules» lapjain, kérve a perlekedőket: hozzák el perköltségeiket előfizetési pénzeikben, ha már a «községházában» tették le a peres iratokat. Ezen sorok nem pretendálnak maguknak Salamon bölcseséget, sem a «Herkules»-t nem merészlik felkérni, hogy nyilvánítsa ki irányadó véleményét a fenti fogalmi ügyben is. Mindennek dacára talán lesznek oly szivesek a «Herkules» t. szerkesztői, talán lesznek oly kegyesek az ezen sorokat esetleg olvasók és meghallgatják egy haláláig agyon kintzottnak feljajdulását, könyörületesebb bánásmód után való esengését. Én vagyok uraim, én, az a végelrongyosodásig mindenfelé meghurczolt kóbor világfi: a sport! Uraim! Szánakozzanak végre rajtam és ne taszigáljanak örökké küszöbötől küszöb; ajtón be, ablakon ki. Főrangú világban születni, selyemhez, bársonyhoz szokni és utóbb lealacsonyodni a «néphez», a csillogó mezbe takart rongyhoz . . . ez végre is tűrhetlen! Csak pár évtizeddel előbb is még hírből sem ismertek a paloták urain kívül mások és most ime sport adja a gyeplőt a vasárnapi asszonyosságok 8-as számú keztyűs kezébe, sport ad vadászfegyvert és kutyakorbácsot a falusi gatyás

kisbíró kezébe, sport köt lovag-sarkantyút a lócsászár sport-szerűleg burkolt tömzsi lábára, sport visz zongorát és francziá nyelvet a konyhából idomított szalonokba, sport ad dolyfót az ostobának, rút önzést, üres csillogást, blazirtságot viseletben és modorban . . . sport bolyong a társadalom minden rétegében, sport után fut mindenki öntudatlanul is. . . . En, a szerencsétlen tévelygő sport adom mindeonk a divatját. Itt végső erőmegfeszítésre készítem a testeket, amott a tárczákat. Csak az észtehetségek fejlesztésére semmi gondom. Eddig «nagyúri passio» volt a nevem is, most megizzasztom szórakoztatón a szatocsót és mesterembert is legalább üzlet zárta után vagy vasárnaponként. . . . És jó uraim! Azt hiszik önök, hogy mindezt én cselekszem pusztá ideális mivoltommal?! Nem! Ezt önök vétetik velem! Az önök emberi gyarlóságai, hiúságból eredő majmolási vágyaik ültetnek engemet, a magával tehetetlen sportot, minden zezgűgba. Sportszerűleg ruházkodni étkezni, dolgozni, játszani, beszélni, sőt gondolkozni is! Ez most a társadalom legszélesebb köreiben is a «jó ízlés»! Hát nem látják be végre önök, hogy én — a sport — mindinkább eltérek nemes rendeltetésemtől és egyszerű «divatmajomság» válik belőlem?! Hát odáig kell jutnom még, hogy sport legyen a paraszt munkája is, midőn danolgtatva szánt; vagy a mesterember munkája is, midőn füttyörészve élvezettel teszi kalapácsütéseit? Sport legyen az üdítő testmozgása mindenkinek, ha ezt nem éppen kényszerűségből, jó kedvvel cselekszi? Köszönöm az ilyen hivatást, meghajlok a kényszer előtt, de ekkor rövid idő múlva én is benyújtok a magas belügyminisztériumhoz egy 50 krajczáros kérvényt, és eddigi «Sport» nevemet átmagyarosítatom «humbug» névre.

Mielőtt azonban még ezt megeselekedném, önköz fordulok nagy jó uraim, a valódi sport igaz barátaihoz, ne hagyjanak untalan eltereltetni engem a szép és üdvös hivatásomtól. Hadd legyen én a henyélésre hajlammal-, idővel-, és móddal bíró egyéneknek edző munkára ösztökélő sarkantyújuk. Hadd maradjak távol azon egyénektől, kiknek munkaszeretetét és kedvét az anyagi haszon tudata tartja elsősorban ébren folyton. Különösen ne is sejtessék a gyermekekkel, mi vagyok én. Az én sport-mivoltomnak alapelve, sarkpontja ez: működtetni testet-lelket ott, a hol egészséges működésre nálamnál hatalmasabb rugók nincsenek. Gyermekeknél a vérben rejlő játékszerű működési kedv oly hatalmas rugó az egészséges mozgásokra, hogy minden sport-szerűség hajhászása fölösleges ott. Epen így kevés sportféle rugók kellenek a tornázó egyéneknek is, mert semmiféle lelki buzdítás nem ad annyi munkakedvet az egészséges tornázáshoz, mint a saját testi tapasztalat, hogy ezen működés rögtönös és jótékony hatású. A tornázás ha divatban is van, ha nyilvánosan, és ha nem is csupán az elérendő jó hatásért műveltetik, ha kellemes jó munka is: mégis csak igen kis részben sportszerű az. A torna úgy a mint a németeknél és jelenleg hazánkban műveltetik, nem pusztá játék, nem is mesterség, hanem elvekhez és módszerhez kötött egészségfentartási eszköz. Én a sport pedig szórakoztató edző játék divat testvére, hiúság ébresztéssel erős dologra is buzdító öncélú multság, melyet, fájdalom, ott is meg fognak, a hova nem illik az én nagyúri mivoltom, de azért én mindenütt én vagyok.

!SPORT!

Palicsi torna- és atletikai viadalok.

(Hivatalos.)

A «Szabadkai torna-egylet» által Palicson 1885. évi augusztus 2-án tartandó versenyek sorrendje.

Délelőtt a nyílt versenypályán.

- I. *Bajnoki célverseny*. Táv. 15 klm. 2-ik vetélkedés. Védő: Balog Dezső bajnok-jelölt.
- II. *Akadály vasparipa (bicycli) verseny*. Táv. 15 klm. A Szabadkai Vasparipa Egyesület dija. Nyíltverseny.
- III. *Bajnoki távúzás*. Távolság 3 klm. 2-ik vetélkedés. Védő: Nagybudafai Vermes Nándor bajnok-jelölt. Nyíltverseny.
- IV. *Akadályúzás*. Táv. 500 m. 5 gáttal. Zártverseny.
- V. *Csónak-versenyek*. Táv. 500 m. Délután 4 órakor a zárt versenypályán.
- VI. *Bajnoki gát-verseny*. Táv. 1 klm. 1 m. magasságú 8 gáttal. Utolsó vetélkedés. Védő: Venczel Lajos bajnok-jelölt. Zártverseny.
- VII. *Magas súlydobálás*. Nyíltverseny.
- VIII. *Növendékek síkversenye*. 200 m. Nyíltverseny. Díjul tiszteletajándékok adatnak.

* E polemikus cikknek, habár nem is értünk mindenben egyet írójával, tért nyitunk. Felhívjuk rá olvasóink s különösen K. M. nr figyelmét. Szerk.

- IX. *Velocipéd-verseny.* 1 klm. Nyíltverseny. Szabadkai Vasparipa-Egyesület díja.
- X. *Bajnoki kardvívás.* II ik küzd. Védő: Csernovits Agenor Zd. bajnok-jelölt.
- XI. *Gyaloglás.* Táv. 3000 m. Nyíltverseny.
- XII. *Műgyakorlatok a vasparipán.* Tiszteletajándék.
- XIII. *Viadori torna-versenyek:*
- viadori ugró-versenyek. Viador: Vermes Nándor. Utolsó küzdelem;
  - viadori korlát- és nyújtó-versenytornázás. Viador: Moser György. Utolsó küzdelem;
  - szabadtornázás.
- XIV. *Vigas-verseny.* 100 yard, 91'4 m. Tiszteletajándék.

Díjazás.

A *bajnoki versenyekben* az első és második győzelemért bajnok-jelöltség, egyleti ezüst-érem, a harmadik győzelemért «bajnok» cím, *egyleti arany érem* adatik. A második ezüst-érmet, a harmadik bronz-érmet nyer.

A *viadori torna-versenyekben* az első küzdelemért az első győztes ezüst-érmet és «viadori» címet nyer, mely utóbbi a második viadalon is megvédendő, a második bronz-érmet nyer. — A második küzdelemért védő «viadori» címet és *egyleti arany-érmet* nyer.

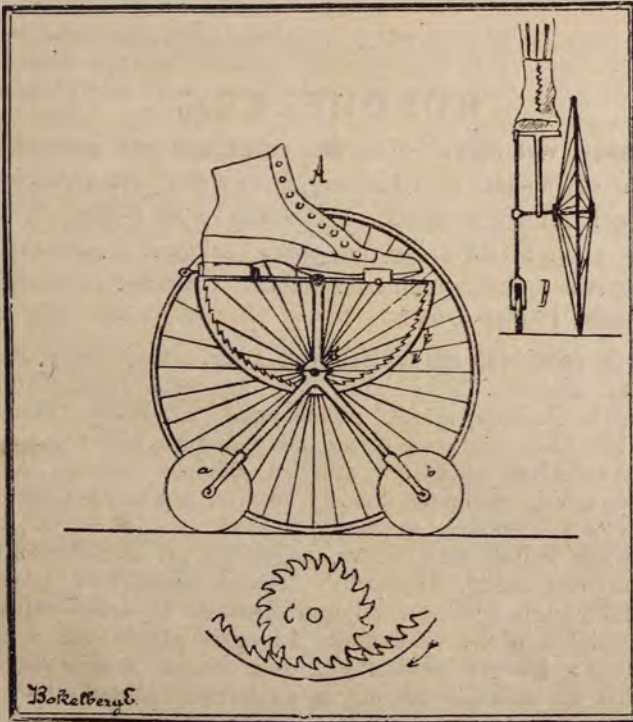
Továbbá az akadály-, vasparipa-, gyaloglás-, velocipéd-, csónak- és magas súlydobás versenyeknél az első egyl. ezüst-érmet és tiszteletajándékot, a második bronz-érmet nyer.

Nagybudafai Vermes Lajos,
a Sz. T. E. művezetője.

Lábkerék.

(Képpel.)

A közlekedési eszközök közt a legkevesebb figyelembe eddig azok részesültek, melyek ez egyszerű járást igyekeztek gépek segítségével könnyíteni. — Az amerikai és angol gépészek azonban napjainkban már több oly gépet találtak fel, melyekkel a járás és korcsolyázásszerű mozgással lehet tovahaladni. Ilyenforma a már nálunk is ismert kerék-korcsolya, de ennek gyakorlati haszna vajmi kevés, mert csak a nagyon síma talajon lehet vele haladni.

Amerikában találtak fel egy oly keréktalpat, mely hasonlít az általunk bemutatotthoz, hanem annál csak a nagy kerék van meg.

Londonban Waltersnek van egy oly velocipéd-korcsolyája, melyhez legközelebb áll ez új találmány. De a Walters gépénél a kerék nagysága 20–28 cm.

Az általunk bemutatott gépet Pichler J. fővárosi gépész szerkesztette. Alkotását a következőkben ismertetjük. Képünkön a

gép szemben oldalt belülről látható. A nagy kerék átmérője 40–44 cm., az egész kiállítása a finom velocipéd kerekeknek felel meg, míg a kis kerekek szarúállományból vannak készítve. A gép a lábra úgy van felerősítve, mint a korcsolya. A gép hajtását a sarok felemelése és lenyomásával eszközöljük. Ugyanis a sarkat lenyomva, a tengely fogas kerekébe nem akad bele a lábra erősített fogas körív (c. a. tengely), hanem a mint a lábfejet nyomjuk le, a fogaskerék beleakad a tengelybe és mozgásba hozza a nyíl irányába a nagy kereket. Így tehát csak a lábfej kis mozgásával könnyen tovagördülünk. Az eséstől sem félhetünk, mert a két kis kerék (a. b.) távolabb esik, mint a sarok és a lábhegye.

Az egész szerkezet igen leleményes és gyakorlatinak látszó és kíváncsatos volna, ha valamelyik buzgó sportbarát megcsinálná (ára 30 frt) és használhatóságát megerősítené.

BOKELBERG EDE.

A fővárosi és a vidéki korcsolyázás.

Talán egyedül a korcsolyázás az egyedüli sport hazánkban, melyről panasz nélkül szólhatunk. A főváros és a vidék egyforma lelkesedéssel üzi e szép testgyakorlatot, s ma már alig van hazánkban jelentékenyebb város, hol korcsolyaegylet ne volna.

A fővárosi korcsolyázásról szólva, nem mondhatnánk bizonyos határozott jellemző korcsolyázási módot, melylyel a más nemzetek korcsolyázásától a magyar korcsolyázást meglehetősen különböztetni. Azaz, hogy míg az angol a korcsolyázásban a németektől az egy lábon végzett egyszerű körzésekben tér el, addig nálunk ezt és a németeknél kedvelt két lábbal egyidőben végzett gyakorlatokat egyforma kedvvel üzik. És valjuk be őszintén, még nem is állott a magyar korcsolyázás, hogy önállóságra vergődhetett volna. Vannak kitűnő korcsolyázóink, de kevesen és a nagy számot főleg csak a középszerű korcsolyázók teszik ki. Az ily korcsolyázók pedig csak a minden nemzetnél egyformán végezhető egyszerű körzéseket és élváltásokat csinálják.

Általában a fővárosi korcsolyázásról csak annyit lehet mondani, hogy csaknem kizárólag a műkorcsolyázás üzetik és a távolkorcsolyázásnak sem kedvelői, sem fejlesztői nincsenek. A ritka korcsolya-ünnepélyeknél is hiányzanak a versenykorcsolyázások. És ezt határozottan sajnálunk lehet, mert tény ugyan, hogy valami sok alkalmunk nem is igen nyílik távolkorcsolyázásra, de ezért, sőt ép ezért kellene ilyen versenyeket is rendeznünk.

A műkorcsolyázásban a körzéseket meglehetősen szép tartással számosan csinálják. A testtartásra nézve nálunk a bécsieknek szokásos kézfeltartást rútnak tartják és csakugyan a mi jó korcsolyázóink testtartása természetesebb, nyugodtabb és nem oly erőltetett, mint a bécsieké.

Hanem a mi fővárosi korcsolyázásunknak egy nagy hátránya van a bécsivel szemben. Nálunk ugyanis a társas korcsolyázások és korcsolyajátékok épen nem gyakoroltatnak. Általában mi a jégén is oly zárkóztunk, ugyszólván kedélytelenek vagyunk, mint a szárazon. Alig lehet látni négy embert együtt végezni a körzéseket és szorgalmas tanulásról és tanításról is alig lehet szólni. A korcsolyázás tanulását pedig nagyban könnyíti, ha beszélgetve, próbálgatva együtt tanuljuk. — E téren határozottan első helyen kell mint újtót felemlíteni gróf Esterházy Mihályt, ki minden jó korcsolyázót figyelemmel kísérve, maga körül egy egész iskolát képez a jégén. A gróf kitűnő korcsolyázó és barátágos oktató. Körülötte a következő legkitűnőbb korcsolyázók csoportosulnak: gróf Széchenyi Béla és Imre, gróf Andrássy Géza, Rohonczy Gedeon, Puskariu Emil, Cherny Lajos, Jezovics Kornél, Molnár Viktor és kiket a jégén először kellett volna említenünk: Földváry Tibor és Kajlinger Mihály. — Ezen urakat és még körülbelül 20–30 korcsolyázót lehet csak egészen jó műkorcsolyázóknak tekintenünk a fővárosban, olyanoknak, kik az összes köröket és élváltásokat könnyedén csinálják, sőt a táncz lépéseket is.

A nők korcsolyázása aránylag még sokkal kielégítőbb mint a férfiaké. Nincsenek ugyan olyan számosan a körzéseket és élváltásokat könnyedén csináló nők mint a férfiak, de a korcsolyázni tudó nők számához képest többen. Az egyleti jégpályán különösen gróf Andrássy Gézáné, Dedinszky Kálmánné, és dr. Szohnerné tűnnek fel kifogástalan szép testtartásukkal.

A vidéki korcsolyázásról is csak elismerőleg szólhatunk, hisz az országban körülbelül 70 korcsolya-egylet van. A versenyek rendezésével a vidéki egyletek még a fővárosiakat is felülmúlják.

A műkorcsolyázók ugyan kevesebbek a vidéki egyletekben, de több a fáradszóró távkorcsolyázó.

A vidéki korcsolya-egyletek pedig a legvirágzóbb sport-egyletek és anyagi helyzetük is a legrendezettebb. A testedzés terén e kiváltságos helyzet a korcsolyázó-egyleteknek bizonyos hivatás-szerű kötelességeket ír elő. Ugy tűnik fel ez egyletek sikeres munkálkodása mint egy útmutatás, melyen a nemzeti testedzés előnyösen fellendíthető.

A korcsolyázás és korcsolya-egyletek szaporodása mellett fel kell segíteni ép e kedvelt sport egyleti vezetőinek a testgyakorlatok egyéb neveit is. — E kötelesség teljesítése nem nehéz és nem is háládatlan.

Vidéki korcsolya-egyleteink közül már több be is vett egy vagy más testgyakorlatot az egyleti munkakörbe. A milyen sport iránt nagyobb az érdeklődés és több a vállalkozó erő, azt igyekezzünk a korcsolyázás mellett egyletileg üzni.

A télen a jégen együtt levő sportbarátok körütekintenek ismerőseik közt, hogy mint lehetne az egylet tagjait állandóan együtt tartani, igyekeznek a már öregeket, ép úgy, mint a nőket a nagyobbbitandó egylet iránt áldozatokra bírni. — Mert a baj majd mindenütt ép az, hogy a kis egylet nem mer a költséges nagyobításba belevágni.

De nem is kell mindjárt azon kezdeni, hogy egy mintaszerű testgyakorlati hely igényeinek megfelelő berendezést szerezzünk be, hanem akármily kisszerű módon erősítsük magunkat akár a vívás, akár a járás, futás, labdázás, torna, akár velocipédezés által. — Ha nincsen semmi más berendezésünk, mint egy üres magazin, vagy egy térs mező, az is nagyon elég, hogy rajta egyes kezek közt az edző sportok állandó gyökeret verjenek.

A vezetésben sem kívánunk mi először semmi mély tudományú képzettséget, csak életrevaló, eleven, egyszerűen játszani modorú ügyességet, mely mindig is hamarabb megkedvelteti a magyarral a testgyakorlatokat, mint az unalmas alaposság.

Hogy tehát Magyarországon a testgyakorlatok számos faja valahára edesebb hazát lelhesse, hogy az egyleti testedzés a nevelési tornázással lépést tarthasson, nem kellene más, mint a számos korcsolya-egyletnek azt a missiót teljesíteni, mely e téren őket illeti. — És nem is hiszszük, hogy e kötelesség alól azon egyletek vezetői magukat kivonják, kik eddig is egyleteik virágzásával oly szépen bebizonyították erre való hivatottságukat.

A «Nemzeti torna-egylet» versenyeinek győztesei 1865-től 1885-ig.

(Összeállította Vermes Lajos, a Sz. T. E. művezetője).

A torna-egyletekben követett tornázás általában a testi erő kifejtését s az élet komoly céljaira szolgáló testi ügyesség szerzését célozza.

A versenyek mindeddig csak disztornázások és kirándulások alkalmával tartattak a tornázási kedv élesztéséül s az elért képzettség mutatójául. Nem céloztatván az egyesek sajátos képességeinek fokozása. Felváltva mindenkor más gyakorlatokban tartattak versenyek, a versenyzők különös előkészítése (training) nélkül.

Pályadíj a nyerteseknek rendszerint zöld koszorú szokott adni.

Az eddig tartott versenyek adatai és eredményei, melyek bezárólag 1885. évig sorolva elő, az 1879 évtől kezdve pontosan feljegyezve megerősítették s hiteleseknek tekinthetők. Az ezen évet megelőző adatok hiányosak ugyan, mindamellett érdemeseknek találtam arra, hogy a múlt idők emlékéül, a mennyiben tudomásomra juthattak, itt elősoroljam. Adataim legnagyobb részét a «Nemzeti torna-egylet» versenykönyveiből merítettem. Hazánk legnagyobb és legrégebb torna-egyesülete a Nemzeti torna-egylet, mely 1860-ban hivatalosan mint nyilvános torna-csarnok létezett s később «Pesti torna-egylet» cím alatt alakult meg s először az 1865 év nyarán a budapesti dalárdával együtt tartott vise-grádi kirándulás alkalmával lépett gyakorlataival s versenyeivel a nyilvánosság elé.

Adataim 1865-től kezdve 1885-ig terjednek s az alatt következő eredmények érettek el.

1. Bakos János 1870. szept. 12-én «Pesti torna egylet» nagykanizsai kirándulása alkalmával a versenymagas ugrásban első díjat nyert.
2. Bakos János 1873 nyarán a N. T. E. szombathelyi kirándulása alkalmával versenylfutásban első díjat nyert.
3. Bartek Nándor 1867. febr. 2-án a «Pesti torna-egylet» által rendezett disztornázaton a verseny kötélmászásban 36' (12 m. 52 cm) hosszúságú kötél 18 mp. alatt jutott fel második díjra érdemesítettet.

4. Bély Mihály 1882 jun. 4. a N. T. E. Székesfehérvári kirándulása alkalmával a versenyrudugrásban 2.85 cm. magasat ugrott. Holt verseny.
5. Bély Mihály 1884 márcz. 25-én a N. T. E. disztornázatán versenyrudugrásban 2.90 cm. ugrott és második díjat nyerte.
6. Császár Jenő 1867 febr. 2-án Pesti torna-egylet ünnepélyén versenymagas ugrásban 66=173 cm ugrott. Első díjat nyert.
7. Dedinszky Kálmán 1867 febr. 2-án a pesti torna-egylet ünnepélyén a versenymagas ugrásban 64"=167 cm. magasat ugrott. Második díjat nyerte.
8. Demjanovich Bertalan 1874 nov. 14-én a N. T. E. disztornázata alkalmával a verseny távolugrásban és kődobásban második díjat nyerte. Távolugrása 14'6"=465 cm., dobása 17.5 kgr. súlyú kődarabbal 14'7"=468 cm.
9. Demjanovich Bertalan 1876. decz. 8-án a versenytávolugrás és súlydobásban 970 erőponttal győztes lőn. 5.30 m. ugrás és 4.80 dobás.
10. Fiedler Jenő 1883 febr. 17-én a versenymagasugrásban 166 cm átugrásával első díjat nyert.
11. Frank Frigyes 1865. július havában «a Pesti nyilvános torna-csarnok» tagjai Visegrádon akadályfutást rendeztek 285 m = 35 cm távolra Második díjat nyerte.
12. Földváry Tibor 1884 december 20-án a N. T. E. disztornázatán rendezett versenymagasugrásban 160 cm. győzött és második díjat nyerte.
13. Grundmann Ferencz 1870 szept. 12-én «Nemzeti torna és tűzoltó egylet» ünnepélyén a korláton az első díjat nyerte el.

T. előfizetőinkhez.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy hátralékos összegeiket küldjék be s előfizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt, 12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. váci-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példányt szolgálat a kiadóhivatal 6 frtjával.

KÜLÖNFÉLÉK.

«Fővárosi vívó-club». Már több mint egy éve létezett a fővárosban egy magán vívó társaság, mely a Dorottya utcában birt helyiséggel. Mint értesülünk, e társaság e hó 8-ikán rendszeres egyletté alakult «fővárosi vívó club» címmel s alapszabályait fölterjesztette a belügyminisztériumhoz. Örömmel üdvözljük a reményteljes ifju egyletet.

Viharos rendkívüli közgyűlése volt a múlt vasárnap a magyar athletikai clubnak. Több mint 80 tag vett részt benne, a mi a club életében igazán eseménynek mondható. Hanem a gyűlés lefolyása nem volt olyan, mely diszére vált volna a clubnak; a személyes ellentétek annyira előtérbe tolultak, a hang oly kevésbé volt válogatos némely részről, a közönség oly türelmetlen volt a szónokok meghallgatásában s oly durva közbekiáltásoknak voltak ezek kitéve, hogy egy uri társasághoz valóban nem volt méltó. Desseffy Arisztid elnökolt az ülésen, de csöndesítő hangja gyakran teljesen elveszett az óriási zajban. A club tagjai két pártra szakadtak. Az egyik pártot talán a «munkás-pártnak» lehetne neveznünk, ezen voltak a club legrégebb tagjai, kik az alakulás óta egy a gyakorlati órákon, mint a gyűléseken, versenyeken s az irodalom útján szakadatlanul dolgoztak a club érdekében, a clubnak még legelső éveiben a külföldig ható hírnevet szereztek s azóta különböző titulusok alatt végeztek a club legunalmasabb s legerhesebb dolgait. A másik pártot volt az «arany ifjuság», mely a club báljainak nem egyszer adott már fényt, pompát és — deficitet, mely a versenyeken mindig megjelenik mint — ingyen nézőközönség; mely a club beléletével nem igen törődik, de a midőn törődött, mindig viszályt keltett ott; mely szaktanulmányon s a külföld viszonyainak ismeretén alapuló véleményével maga ugyan nem bír,

de közvéleményt tud alkotni kávéházban és jour-fixeken; a melynek ellenére semmi komoly s nagy dolgot kivinni nem lehet, de a melynek segítségével még kevésbé lehet; s a mely kritizálja, korholja, gúnyolja s lerántja azt, a ki dolgozik, de maga munkálkodni lusta vagy képtelen. — A vihart az keltette föl a clubban, hogy a munkás-párt a választmány által az írásban tett 100 ftos alapítványok kifizetését elhatározta. Mivel igen sok fiatal ember aláírta a 100 ftos alapító oklevelet azon reményben, hogy azt a 100 frtot talán soha vagy nagyon későre kell megfizetnie s addig csak az évi 6 frt kamatot fizeti a 20 frt rendes tagdíj helyett; — természetes dolog, hogy nagy volt a meghökkenés, mikor megtudták, hogy azt a 100 frtot félév alatt be kell fizetni. E rémhír tüstént elterjedvén, csakhamar megindult a mozgalom, melynek megszületett a jelszava is: Nem fizetünk! Benyújtottak a közgyűlés elé egy olyan indítványt, hogy a ki nem akarja befizetni a 100 frtot, azt ne kényszerítsék rá; tehát a ki nem akar fizetni, annak ne is kelljen fizetni. Ezt a nagyon átlátszó indítványt aztán az elkeseredés megtoldotta egy rejtett bizalmatlansági nyilatkozattal a választmány ellen. Azt indítványozták ugyanis, hogy az alapítványok kezelése a választmány kezéből kivéssék s a rendkívüli közgyűlés által alapszabályváltoztatás nélkül azonnal választandó 3 tagu ellenőrző és felügyelő bizottság rendelkezése alá bocsáttassék. Midőn ebben a választmány néhány tagja bizalmatlanságot látott, Abonyi Emil orsz. képviselő az indítványtevője, — ki a club dolgaival eddig soha nem foglalkozott s viszonyait a legtávolabbról sem ismerhette, tehát a kinek erre épen a legkevesebb joga volt, — kijelentette, hogy igenis ők nem biznak a választmányban! Midőn aztán látták, hogy ilyen nyílt bizalmatlankodással indítványuk megbukik, Abonyi megtette azt a naiv dolgot, hogy „visszavonta a bizalmatlanságot“, mintha egy szívekben lakó állandó érzelmeket lehetne „visszavonni“. Hanem ez mégis használt, az indítvány nagy többséggel keresztül ment s a három tagu bizottságot megválasztották. Az aristocrazia jelen volt képviselője Teleki József gróf, ki a vitát elejétől végig hallgatta a „munkás párt“-tal együtt szavazott s ezután rögtön elhagyta a termet. A komolyabban gondolkozók az egész viharból csak azt a sokszor meg-megújuló tanulságot meríthették, hogy mikor az önzés elvek köntösébe öltözik s az önérdék, közérdekként gerálja magát, akkor a demagógok szóáradatával hiába küzd a finomabb jogérzék és a józan ész s legjobban teszi, ha félre áll. Az egész ellenmozgalom irányzatára teljes világot vet még az a kiáltás is, mely gyűlés végeztével hangzott el: „Most megvárjuk, hogy azok a választmányi tagok, ki bizalmatlanságot láttak az indítványban, lemondjanak!“ A mily jellemző e mondat az indítványozók titkos célzatára, ép oly fölösleges volt, mert oly gentlemaneket, — kiknek elég finom érzékek voltak a sorok közül is azonnal kiolvasni a bizalmatlanságot s már eleve czélozni saját lemondásukra, — mindenestre tapintatlanság vala ily módon figyelmeztetni arra, a mit a legközelebbi választmányi ülésen tömegesen meg fognak úgy is tenni. Midőn tehát a club új kormányzatát már előre is üdvözlőnk, kétszeres munkakedvet kívánunk a mostani igen súlyos körülmények között az új választmánynak, melynek munkálkodását sohasem fogja az a titkos akna-munka hatástalanítani, a mely a régi választmány erejét sokszor bénította, mert a kik a munka-asztaltól most távoznak, minden keserűség nélkül teszik ezt s a clubnak mint saját édes teremtményüknek érdekeit ezentúl is csak úgy előmozdítják a maguk körében, mint eddig. A mi pedig a club hivatalos lapját, a „Herkules“-t illeti, az ezentúl is minden pártkülömbőség nélkül fogja szolgálni az összes testgyakorló egyleteknek és így a Magyar atletikai clubnak is érdekeit. *Porzsolt Kálmán.*

Próba-evezés. Rátkay József nagyváradi közs. iskolai tanító, a napokban gymnásiumi torna-tanítványaival a Körös vizén próba-evezést tartott. A kishidon nagy közönség nézte a gyermekeket, hogy mily bámulatos könnyűséggel kezelik az evezőt és — minden erőfeszítés nélkül — hogyan sikamlanak a folyó vizén felfelé, ellenállván a rakoncátlanul hömpölygő haboknak. — Nagy-Váradon igen jó néven veszik Rátkaytól, hogy tanítványaival a testgyakorlatok számos nemét igyekszik megkedveltetni.

A palánkai atletikai club a bőjti saison alatt hangversenyt fog rendezni, az előmunkálatok már most folynak s így remélhető, hogy a rendező-bizottság fáradozását siker koronázza.

Mikor legerősebb az ember? Általános a nézet, hogy az ember kora reggel felkelés után a legerősebb. Azonban a Mathieux-féle izomerőmérővel tett kísérletek ellenkezőt bizonyítanak. Ugyanis reggeli felkelés után az izomerő legkisebb, ebéd után éri el legmagasabb fokát, ezután hanyatlani kezd; vacsora után ismét növekszik, de csak kis mértékben, ettől kezdve egész reggelig az izomerő folyton fogy. Az izzadás gyengíti az izomerőt. Mérsékelt munka jó étkezés mellett jobban fejleszti az izomerőt, mint a

csekély munka vagy a tétlenség. Ez adatokat Powarin észlelte a szentpétervári hajléktalanok menhelyében 115 egészséges emberen.

Elárverezett uszoda. Az aradi árvaszék tegnap árverezte el a Helyi Kristóf örököseinek tulajdonát képező Maros-uszodát, illetőleg annak alkatrészeit s felszerelését. Az uszoda 4611 frtért Keresztes, tlkvi hivatalnok tulajdonába ment át. — Hiszszük, hogy ezután még több kényelmet fog nyújtani az úszni tanulóknak.

Athleta-verseny és bál Selmeczen. Az akadémiai athleta club javára 1885. évi márczius 14-én Selmeczen, a Sembery-féle teremben versenynyel egybekötött zártkörű táncvígalmat fog rendeztetni. A rendezőség a következő urakból áll: dr. Schwartz Ottó tisztb. elnök, Beél Gyula elnök, Kostenszky Pál pénztárnok, Bayer Agost, Bekény Aladár, Galambos Béla, Gálócsy Árpád, Guttmann Lajos, Hibián János, Jenikovszky Lipót, Kovách Sándor, Kovács Géza, Lohr Antal, Lorentz Jenő, Nozdrovitzky Lajos, Pachmayer Ottó, Pálincás Ignác, Péch Kálmán, Pöschl Vilmos, Regéczy N. Andor, Rónay Árpád, Spotkovszky József, Tirts Rezső, bizottsági tagok.

«Herkules»-naptár.

Márczius	15-én a «B. V. E.» kirándulása Székesfehérvárra.
«	25-én a «B. V. E.» kirándulása Visegrádra.
Április	5-én a «B. V. E.» kirándulása Kassára.
«	6-án bécsi lóverseny.
«	12-én «
«	16-án «
«	19-én «
«	23-án «
«	26-án «
«	28-án pozsonyi lóverseny.
Május	1-én bécsi lóverseny.
«	3-án budapesti lóverseny.
«	5-én «
«	7-én «
«	10-én «
«	12-én «
«	14-én «
«	16-án a «M. A. C.» tavaszi viadala.
«	17-én budapesti lóverseny.
«	17-én bécsi lóverseny.
«	19-én «
«	21-én «
«	25-én Köveskálai athleta-versenyek.
«	25-én bécsi lóverseny.
«	28-án «
«	31-én «
Junius	2-án «
«	4-én a «M. A. C.» nemzetközi viadala.
«	7-én bécsi lóverseny.
Julius	19-én a «Nemzeti Torna-Egylet» drezdai útja.
«	közepe táján a «M. A. C.» úszó versenyei.
Augusztus	2-án a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyei.
«	15-én a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én a «Bajai Athleta-Kör» versenyei.
«	15-én a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án a «Bajai Athleta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án budapesti lóverseny.
Szeptember	3-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 óra.
«	4-én «
«	6-án «
«	6-án bécsi lóverseny.
«	8-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án bécsi lóverseny.
«	10-én «
«	13-án «
«	15-én «
«	17-én «
«	20-án «
Szeptember elején	a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye
	Budapest—Adony és vissza.

TARTALOM.

Országos vívó-egylet (—t —l-től). — A hó örömei és a csuszálás. — Tornaverseny-szabályok Németországban (Porzsolt L.-tól). A torna nem sport (Sport-tól). — Pálicsi torna-és atletikai viadalok (Nagybudafai Vermes Lajostól). — Lábkerék (Bokelberg Edétől, képpel). — A főváros és a vidéki korcsolyázás. — A «Nemzeti torna-egylet» versenyeinek győztesei (Vermes Lajostól). — T. előfizetőinkhez. — Különfélék. — «Herkules»-naptár. — Tárca: Az én hazatérésem (Igali Svetožartól).

Aigner Lajos könyvkereskedése

Budapest, IV. Váci-utca 1.

A PETŐFI-TÁRSASÁG

I. könyvkiadó-vállalata.

<i>Abonyi Lajos.</i> Itt a szép Alföldön. Népies elbeszélések 1 frt 60 kr.	
<i>Balázs Sándor.</i> Tarka képek. Beszély- és rajzgyűjtemény. 2 kötet	3 « 20 «
— Vig elbeszélések	1 « 50 «
<i>Bartók Lajos</i> költeményei	1 « 20 «
<i>Bulla János.</i> Humoros elbeszélések 1 frt 60 kr. Kötve 2 « 40 «	
<i>Endrédi Sándor</i> költeményei 2 frt. Kötve	2 « 80 «
— Ujabb költeményei	2 « — «
<i>Jókai Mór.</i> Észak honából. Muszka rajzok	1 « 20 «
<i>Lauka Gusztáv.</i> A multból a jelennek. Emlékjegyzetek 1 « 60 «	
<i>Mikszáth Kálmán.</i> Kavicsok. Elbeszélések	1 « 20 «
<i>Pap Miklós.</i> Itt is ott is	2 « 50 «
<i>Petőfi évkönyv.</i> (A cidióni alma. Éjszakitól stb.)	1 « 40 «
<i>Szana Tamás.</i> Molière élete és művei	1 « 50 «
<i>Teleki Sándor</i> gróf. Emlékeim. 2 kötet	3 « 80 «
<i>Váradi Antal.</i> Az én világom. Költemények	1 « — «
<i>Vértesi Arnold.</i> A nyomorúság iskolája. Regény	1 « 50 «
<i>Zichy Géza</i> gróf költeményei	1 « — «

II. A társaság közlönye.

<i>Koszorú.</i> Szépirodalmi közlöny. Szerk. Szana Tamás. 1878–1882. 8 kötet, 8-rében, fényképekkel stb. Kötete füze 4 frt, díszkötésben	5 frt — kr.
<i>Koszorú.</i> Szerkeszti Szana Tamás. Ujabb folyam 4-rétben. 1883–1884. 4 kötet, egy-egy füze 4 frt, díszkötésben	5 « — «

SZERENCSETLEN FURULYÁSOK.

ELBESZÉLÉSEK.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest, 1883. Grimm Gusztáv könyvkereskedése.

Ára 1 frt 40 kr.

TARTALMA:

A szerelmes szeszélyes. — Pünkösdi rózsza. — A becsület bolondja. — A tanácsos ur pártfogása.

SÁROSY GYULA ÖSSZES MŰVEI.

Életrajzi bevezetéssel és jegyzetekkel

kiadja

ABAFI LAJOS.

Sárosy Gyula a magyar költészeti irodalomban kiváló helyet biztosított magának; lángelke, kitiűző nyelvezte és génusának merész föllengzése maradandó becsű műveket teremtett, melyek vagy szétszórtan láttak napvilágot, vagy részben az idők nehéz sajtóviszonyainál fogva meg nem jelenhettek, de ezer meg ezer kézirat másolatban keringtek a hazában. Nálánál senki sem dicsőítette nagyobb áhitattal és erősebb phantáziával a magyar szabadságot, melynek zaklatott és üldözött élete oly korán esett áldozatul.

Nagy szenvedések és martyomságok között tűnt el a költészeti egéről, melynek egyik fénylő csillaga volt; miért is megérdemli, hogy nemcsak összes műveit, hanem életrajzát is lehető részletességben ismerje a halás utókor.

Az a kegyelet, mely bennünket Sárosy Gyula összes műveinek kiadására birt, ösztönöz most arra, hogy e három kötetre terjedő műveket (Arany trombita, színművek, hazafias s egyéb költemények) új olcsó kiadásban mentül szélesebb körökre nézve hozzáférhetővé tegyük.

Ehhez képest 1884. ujévtől kezdve egy-egy háromvies füzetet bocsátunk ki. Összesen 22 füzet lesz.

Egy-egy füzet ára 20 kr.

Bekötési táblák 25 krajczárjával kaphatók. Kivánatra mind a három kötetet egyszerre is szállíthatjuk. Ára barna vászonkötésben, piros szegélylyel 6 frt.

Aigner Lajos
kiadóhivatala.

HERKULES-KÖNYVTÁR.

Szerkesztik: PORZSOLT JENŐ és PORZSOLT KÁLMÁN.

Kiadja: AIGNER LAJOS KÖNYVKERESKEDÉSE.

E cím alatt új hízagpótló vállalat indult meg, mely a «Herkules» testgyakorlati közlönnnyel párhuzamosan a testedző sport, a torna, athletika, csónakázás, korcsolyázás, velocipédezés, úszás, vívás, szóval a testgyakorlatok összes nemeinek ismertetésére és terjesztésére szolgál.

A «Herkules-Könyvtár»-ban önálló becsű szakmunkák fognak megjelenni a testedző sport összes ágaiból.

Minden kötet külön egészet képez és külön megrendelhető.

E kötetek nélkülözhetetlen segédkönyvül szolgálnak úgy a tornatanárjelölteknek, tornatanároknak, sportegyleti művezetőknek, mint megbecsülhetetlen kézikönyvül szolgálnak a sportsmaneknek, tornászoknak, műkedvelőknek és teljesen laikusoknak, kik a «Herkules-Könyvtár» egyes kötetei segítségével a testgyakorlatok összes nemeit elsajátíthatják.

Az összes eddigi magyar testgyakorlati irodalom két-három jobbra elavult munkából állván, e vállalat régóta érzett hiányt fog pótolni. A vállalat első füzeteként «A magyar labdajátékok könyve» jelent meg.

Sajtó alatt van:

«A KORCSOLYÁZÁS KÉZIKÖNYVE».

A «Herkules-Könyvtár» minden egyes kötetét az ország legjelesebb szakemberei írják s szép képek fogják díszíteni.

Nincs a testgyakorlatoknak neme, a melyre a «Herkules-Könyvtár» ki ne terjeszkednék s így rövid idő alatt ez a vállalat fogja megvetni a magyar testgyakorlati irodalom alapját.

Minden évben több kötet fogja elhagyni a sajtót s gondunk lesz rá, hogy az egymást követő kötetek nemcsak szakszerűség, hanem változatosság és érdekesség tekintetében is kielégítsék a művelt közönség igényeit.

Nem hirdettünk előfizetést sem e kötetekre, sem társaira, de hiszszük és reméljük, hogy az igazi művelt közönség nem fogja megvonni pártfogását attól az úttörő vállalatától, mely Magyarország hiányzó testgyakorlati irodalmát van hivatva megteremteni.

A «Herkules-Könyvtár» szerkesztősége.

A PÁRBAJ.

Színmű egy felvonásban.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest 1881. Pfeiffer Ferdinand kiadása.

Ára 40 kr.

Először adatott a Nemzeti színházban 1881. márcziusában.

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók Aigner L. könyvkereskedésében, Budapest, (Váci-utca 1. sz. alatt.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-Sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst broch.	4.—
« « « geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
« « d. Fahrsport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 2 frt.
Félévre ..... 4 frt.
Egész évre ..... 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábo-
s petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «HUNNIA CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», A «Ó-BUDAI TORNA-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TORNA-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEGERDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A hét folyamán a következő hivatalos iratot
vettük:

A «Herkules» tekintetes szerkesztőségének
Budapesten.

A «Budapesti korcsolyázó-egylet» választmánya 1885. évi január hó 31-én tartott ülésében a «Herkules» testgyakorlati közlőnyt az egylet hivatalos lapjává választotta; miről a tekintetes szerkesztőséget azon kérelemmel van szerencsém értesíteni, hogy egyleti életünket figyelemmel kísérni és közleményeinknek becses lapjában helyet adni sziveskedjék.

Budapest, 1885. márczius 7-én.

Dr. Nagy Jenő,
a budapesti korcsolyázó-egylet titkára.

Az első kötet.

Midőn ezelőtt egy évvel hosszú előleges küzdelmek után megindítottuk az első magyar általános testgyakorlati képes hetilapot; célunk sokkal tovább terjedt egy egyszerű újság alapításánál, mely a testgyakorlatok érdekeit szolgálja; célunk volt már akkor is, hogy irodalmunkban lehetőleg pótolni igyekezzünk azt a nagy hézagot, melyet a testgyakorlati szakmunkák hiánya képez.

S az első kötetet ime csak most egy esztendő elmúltával tehetjük le a magyar olvasóközönség asztalára; fogadja azt a nagy közönség azzal a rokonszenvvel, a melylyel az egész napi sajtó fogadta s fogadja azon kijelentésünkkel, hogy e legelső kötetet a szakmunkák egész sora fogja ezentúl követni.

Ha volna nekünk is oly gazdag szakirodalmunk, mint a művelt külföldnek s különösen Németországnak és Angliának; — akkor ez az első kötet nem birna azzal a jelentőséggel, hogy világra-jöttét külön cikk tárgyává

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Az amazon.

Irta: PORZSOLT KÁLMÁN.

(Jankó János eredeti rajzával.)

Évenként egyszer rendesen megfordultam Várkonyiék kastélyában, hol évről-évre mindig csak a régi kép tárult elém.

Az öreg Várkonyiné özvegyi gyász ruhájában ott ült a verandán s kötögetett; közel hozzája ült a régi szomszéd Méhes ezredes, ki szomszédnőjét folyton 48 as csaták meséjével gyönyörködtette s közbe-közbe lelkes beszédeket tartott a lovaglásnak nagy jelentőségéről, a vadászat gyönyörűségeiről és a kutyák tudományosságáról.

Ez a kép évről-évre a régi maradt; valahányszor nénémhez mentem, mindig ott találtam együtt a verandán, csak az az egy változott, hogy az előttük játszadozó kis unoka, a szép Mariska évről-évre nőtt és szebb lett.

Mikor a legutolsó évben ott voltam, a két öreg már nem ült a verandán, hanem bent a korán meggyújtott kandalló tűzénél melegedtek, a verandán pedig ült egy szép ifjú leány, Mariska s vele szemközt egy fiatal hadnagy, a Méhes ezredes unoka-öccse.

Hanem a helyzet mintha mit sem változott volna: a leányka csöndesen kötögetett s a katona tűzzel beszélt a lovagról, puskáról és ebekről.

— Nem is hiszi Mariska nagysám, hogy mennyire egészséges testgyakorlás a lovaglás — udvarolt a hadnagyocskára.

— Soha sem próbáltam — szólt naiv bámulással a leányka. — Majd megtanítom én — ajánlkozott a fiatal Bély Benő.

A szóból tett lett; a hadnagy ur oly lelkesedéssel beszélt Mariskának a lovaglásról s Mariska oly sürgetve kérte a nagymamát, hogy nem sokára két gyönyörű hátsó ló nyerített a várkonyi istállóban.

A lovagló lecczék gyorsan folytak egymásután, a mester szorgalmas volt s a tanítvány úgy látszik szívesen tanult.

Főnököm ez időben Várkonyhoz közelebb tette állomásomat s gyakrabban meglátogathattam néném.

Most már a régi kép sokban megváltozott, a két öreg még beljebb vonult a szobákba, a fiatal pár ellenben nem ült a verandán, hanem gyakran órákon át száguldott szilaj paripán hegyenvölgyön keresztül.

Ilyen körülmények között ki kerestem a kastély régi könyvtárából egy Jókait s így megválogatván társaságomat, kimentem sétálni az árnyas lombok alá.

Egy ily séta alkalmával izgatónak jelenetnek voltam tanúja.

A nagy angol park körkerítéséhez közel bolyongtam, midőn egyszerre zörögni hallom a földön fekvő száraz gallyakat. Félre hajtóm a bokrok lombjait s látom a fiatal párt felém közeledni lóháton.

A lovak lépésben mentek s gazdáik mélyen el voltak merülve a beszélgetésbe vagy talán a hallgatásba.

Hangjukat nem hallhattam, de zavarukat távolról is észre vettem, egymás szemébe nem mertek nézni s mindegyikük lóva sörényével játszott.

A kép egyszerre megváltozott, a hadnagy talán hirtelen bátorságot nyert, megragadta a leány kezét s ajkához emelte. A leány

tegyük s akkor a szerénységség vádja nélkül ezt nem is tehetnők; de midőn a magyar irodalom a testi nevelést fölkaroló és tárgyaló szakmunkákban oly rendkívül szegény, hogy ezeknek száma alig terjed egy-kettőre s midőn az egész napisajtó vállalatunkat azzal a felkiáltással fogadta, hogy «ez fogja megteremteni a magyar testgyakorlati irodalmat»: akkor nem veheti tőlünk senki szerénységségnek, ha az első kötet megjelenését eseménynek tartjuk.

Igen is, esemény a szakirodalomban egy oly vállalat megindulása, mely az anyagi haszon legkisebb kilátása nélkül azt a célt tűzi ki maga elé, hogy minden segéd-eszköz nélkül megteremti azt, a mi nincs s a minek lenni kellene már régóta!

Magyarországon évről-évre rohamosan szaporodik azok száma, kik a testgyakorlatoknak az egészségre s a kedélyre kedvező hatását belátván, úzik is azok egyes nemei; de még mindig feltűnően csekély azok száma, kik a testgyakorlatokkal irodalmilag foglalkoznak.

Ki figyelemmel kísérte e mozgalmakat bazánkban, az be fogja ismerni, hogy lapunk ez irányban is egy rövid esztendő alatt mily nagy hatással volt; be fogja ismerni, hogy lapunk útján számtalan oly férfi nyúlt a teremő tollhoz a testgyakorlatok érdekében, ki az előtt soha az irodalommal nem foglalkozott, sőt nem csak hogy nem írt, hanem nem is olvasott testgyakorlati lapokat és munkákat soha.

Az általános nemes érdeklődésnek ez irányban való terjesztése és fokozása érdekében indítottuk meg lapunk mellett azt a könyv-vállalatot, mely azonban célját csak akkor érheti el teljesen, ha úgy a szakkörök, mint a nagy közönség támogatásával kísérik, fölfogván azt az általános érdeket, mely a testgyakorlati irodalom fejlesztésében rejlik.

Tornaverseny-szabályok Németországban.

(Folyt. és vége.)

21. §. A *rudugrásnál* ugyanazon szabályok érvényesek, mint a magasugrásnál; csak hogy itt az ugrás 170 centiméteren felül kezdve minden 10 cm. egy pontnak vétetik.

kihúzta kezét s lovát távolabb vezette a veszedelmes gavallértól, de ez már nem birt magával, utána vágatott s karjával átolelte a leányt, hogy ajkára csókot nyomjon.

E pillanatban a leány lovára vágott s ez vakon rohant egyenesen a kőkerítésnek.

Megdöbbenve álltam meg a bokrok között, midőn láttam, mint röpül át lovával a kis amazon a park kerítésén. A hadnagy némán ajkába harapott s lovát vissza fordította.

Másnap délutánig nem láthattam a kis amazont s kénytelen voltam megelégedni a hadnagy ur társaságával, ki nagy csodálkozásomra most nem nyaggatott a lovaglás mesterségének teoriájával.

Végre megjelent a kis duzzogó s elfoglalta helyét a verandán.
— Nem lovagolunk ma? — sietett kérdezni a hadnagy ur, mire a leány pirulva válaszolt:

— Nem!

— De miért nem? — kérdezte zavartan Benő.

A leányka még jobban elpirult, ajkára nem jött felelet s én jónak láttam bemenni az öregekhez, kik lelkesen diskuráltak arról, hogy milyen egészséges mulatság a lovaglás.

Körülbelül egy óra múlva ismét kitévedtem a verandára. A nap már leáldozóba volt s végső sugárai poetikus félhomályt terjesztettek. E félhomályban láttam, mint borul a megszelídült kis amazon a hadnagy ur keblére...

E pillanattól kezdve nincs nálamnál nagyobb híve a lovaglásnak.

22. §. *Kődobáshoz* 17 kilogrammos kő használtatik. Szabad a követ bármiként is a vállhoz emelni, az állásvétel is különböző lehet, de a dobás csak egy karral történjék (b. vagy j.). Érvénytelen a dobás, ha a dobó egyén a deszkáról előre lépés után. Mindenkinek van két dobása, melyből a jobbik számíttatik, még pedig a deszka szélétől vagy a megjelölt dobási vonaltól azon helyig, hol a kő legegyszerűbben érinté (súrolta) a földet. Tehát a kőnek gurulva megfutott útja nem számít. 4 méternél kezdődik a számítás és minden távolabbi 20 cm. egy pont.

23. §. *Súlyemelés egy karral.* A súly 25 kilos legyen, melyet egy karral (j. vagy b.) kell előbb annyira letartani, hogy a föld felett 20 cm. magasságban kifeszített zsinórt megérintse, ezután lendület és pihenés nélkül többször ismételtlen kell a fej fölé föltolni. Két emelés és tolás számít egy pontot.

24. §. *Súlyemelés két karral.* Ehhez a vasrúd vagy a golyópáros bot 37, 5 kilogramm súlyú legyen. Az emelő terpeszállást vesz, mindkét kezével a földről felemeli a súlyt mellő tartásba és lassan, szabadon, egyhuzomban, pihenések nélkül emeli a mellhez, onnét tolja fel a fej felé teljes karnyújtásig és ismét le. A lábak gyors nyújtásával, törzsringatással, lendítve emeléssel érvénytelen az emelés. Minden két emelés egy pontot számít.

25. §. *A függeszkedés* egy 3–4 cm. vastag kötélén történik pusztán a karokkal, míg a lábak zárva vagy terpesztéssel, a testtörzs kinyújtva lefüggnek. Mihelyt a lábak vergődnek vagy rugdalódnak, azonnal megszűnik a függeszkedés érvényessége. A vissza lejutvetelnél meg van engedve a mászás is (lábakkal szorítás). Minden 1 méter magasság a 6 méteren felül egy pontot tesz ki.

26. §. *A gyorsfutáshoz* 200 mt. hosszú, lehetőleg egyenes futópálya kell. Ha azonban ez nem lehetséges, a helyi viszonyoknál fogva, akkor 100 mt. hosszú pályát kell kétszer megfutni, oda és vissza. Ez esetben a pálya végén egy vagy több czölöp ásandó a földbe, a mit a futó átfoghasson a visszafordulás pillanatában. A pálya kezdete és vége megjelölendő és a bírón ott álljanak fel. A futás azon pillanatban veszi kezdetét, midőn a szemközti kissé oldalt álló versenybíró jelt ad, karjával felülről le lendít. Egyidőben legfeljebb négyen futhatnak. Minden egyes versenyzőnek futási idejét a versenybírónak másodperczmutató órája szerint jegyzik. Egy pontnak vétetik minden másodpercz, mely a 35 másodpercznél kevesebb.

27. *A birkózásban* résztvevők számának nyolczczal oszthatónak kell lenni. A fölös számú versenyzők akként állíttatnak félre, hogy bizonyos erőpróbáknak vetik őket alá, kődobás, súlyemelés vagy valami erőmérő eszköz vétetik elő. Ha sokan neveztek a versenyre, akkor 16-ával csztatnak külön csoportokra, esetleg egy 8 tornászból álló kiegészítő csapat is alakíttatik.

Minden csoportban a párok kijelölése sorshúzás szerint eszköz lendő. Minden csoport kap egy versenybíró. A küzdő párok mindenkéltől kezét fognak egymással, aztán szétválnak. A versenybíró «rajta!» szavára kezdetét veszi a küzdelem. Fogni a testet csak a nyaktól a csipőig és a karokat szabad. Tiltva van minden fájdalom okozó fogás, a lábbal gáncsolás és a ruhába fogódzás. A versenybíró «állj!» szavára azonnal beszüntetendő a birkózás. Legyőzve az lesz, a ki előbb érinti testének hátsó részével a földet, akár ülve, akár fekve. Legyőzöttnek vétetik az is, a ki magát önként kimerültnek jelenti ki. *A földön fekve nem kell tovább is birkózni.* Jogában áll a versenybírónak kikötni 3 perczet birkózási időül azon párral szemben, a melyiknél sok huzavona után sem lett senki győztes; ha azonban ezen 3 percz alatt sem került egyik esésre, ez esetben egy kör jelöltetik meg a földön és a versenybíró bizonyos nemű összefogódzást eszközöltet a küzdőpárral. Legyőzöttnek most az fog tekintetni, a ki akár esés, akár félrelépés folytán legkevesebb egy lábnyival kijutott a körből. Minden külön csoportban a győztes díjkapásra jogosult. Szabadságukban áll az egyes csoportok győztesének maguk között külön is mérkőzniök. Egy ilyen küzdelem megemlítendő az illető elismerő okmányában is.

Közlí: PORZSOLT LAJOS.

«A MAGYAR LABDAJÁTEKOK KÖNYVE.»

(Botka József pályanyertes munkája után az atletikai club megbízásából írta Porzsolt Lajos. Gróf Esterházy Mihály előszavával. A «Herkules-Könyvtár» első kötete. Ára 1 frt.)

A «Herkules-Könyvtár» legelső kötete a fenti cím alatt elhagyta a sajtót! A munka egy része lapunkban jelent meg, gróf Esterházy Mihály ajánló előszavát szintén közöltük annak idején s a kötet tulajdonképeni szerzője lapunk főmunkatársa; ezeknél fogva nekünk a könyv ismertetésétől tartózkodnunk kell, de hogy az

ismertetés kötelezettségének mégis eleget tegyünk, közlünk egy részletet az ország legtekintélyesebb napilapjának ama tárczacikkéből, mely a «Herkules-Könyvtár» legelső kötetéről szól.

A «Nemzet» a következőket írta e munkáról:

A külföld, de különösen Németország irodalma rendkívül gazdag oly munkákban, melyek a testgyakorlat és sport különböző nemivel s a testedző játékokkal foglalkoznak. Németországon csak a múlt évben huszonnégy könyv jelent meg, melyek mindegyike iskolai használatra készített játékkönyv s melyek némelyikét Gossler porosz kultuszminiszter segítette, vagy iskolai használatát elrendelte. Nálunk az összes testgyakorlatokról Matolay Eleknek két kezdetleges s elavult munkáján kívül nem jelent meg egyetlen fölemlithető szakmunka sem. Irodalmunk e nagy hiányának pótlására indult most meg a Trefort kultuszminiszter által pártfogolt «Herkules» testgyakorlati közlöny mellett egy könyvkiadó vállalat «Herkules-Könyvtár» cím alatt, mely valószínűleg a semmiből teremti meg a magyar testgyakorlati és sportirodalmat. E vállalat első kötete most hagyta el a sajtót s ez a magyar labdajátékoknak adja teljes és rendszeres gyűjteményét oly alakban, hogy azt ép úgy használhatják a tanférfiak, mint maguk a tanulók s a szakemberek ép úgy, mint a teljesen laikus közönség, mely a labdázás iránt érdeklődik.

A labdázás hazánkban nagy divatnak örvend felnőttek közt is sok vidéken, közoktatási törvényünk pedig az iskolai tantervekben a kötelező tornajátékok közé sorozta a labdázást; s az irodalomban mindazáltal a most megjelent kötet a legelső munka e tárgyról. Gróf Esterházy Miksa, a magyar atletika megteremtője, nyolcz évvel ezelőtt pályázatot hirdetett a magyar labdajátékok könyvére; Botka József nyerte meg a pályadíjat, de munkáját nem találván kiadhatónak a bírálók, fölkérték új munka készítésére Porzsolt Lajost, a balatonfüredi gyaloglás győztesét, mint a ki a magyar tornászok között legtöbb elméleti és irodalmi képzettséggel bír ily megbízatás hoz. Porzsolt a megbízásnak fényesen felelt meg, munkája önálló bűváratok alapján készült, rendszeresen tárgyalja az összes magyar labdajátékokat, bevezető részeiben szól a testedző játékokról, a labdázás hasznáról, a labdák s labdaütők fajairól, s a magyar labdajátékok történetéről. Összesen 110 eredeti magyar labdajáték szabályait írja le a kötet nagy szakértelemmel, egyszerűen, világosan és élvezetesen.

Porzsolt Lajos hasznos és dicséretes munkát végzett, midőn kétségkívül nagy fáradsággal összegyűjtötte az ország különböző részeiben divatozó labdajátékokat, föllevenítette, közös rendszerbe foglalta s egyszersmind több elfelejtett régi játékot föllevenített. A labdázásra a külföldön külön egyletek alakultak s a labdázás egészséges sportja a társadalom legkülönbözőbb osztályaiban divatozik; Porzsolt munkája után most már remélhető, hogy hazánkban is szélesebb körben elterjed a labdázás s e célból melegen ajánljuk úgy a tanférfiak, mint a nagy közönség figyelmébe az úttörő jeles munkát, mely a «Herkules-Könyvtár» első kötetét képezi s mindenesetre igen kedvező előítéletet támaszt a hézagpótló vállalat többi kötete iránt is.

A «Nemzeti torna-egylet» versenyeinek győztesei 1865-től 1885-ig.

(Összeállította Vermes Lajos, a Sz. T. E. művezetője).

(Folytatás és vége.)

14. Grundmann Ferencz 1873 «N. T. E.» Szombathelyi kirándulása alkalmával versenyszertornázásban második díjat nyerte el.
15. Guttmann Károly 1867 jun. 29-én «Pesti torna-egylet» disztornázata alkalmával tartott versenyfutásban első díjat nyert.
16. 200 = 30 mp. 1867. febr. 2-án a «Pesti torna-egylet» versenyei alkalmával a kötélmászásban 36 = 12 m. 52 cm hosszú 17 p. 5 mp. alatt mászott meg és első díjat nyert.
17. Herczeg Zsigmond 1883 febr. 17-én a N. T. E. disztornázataán a versenykötélmászásban 11 m. hosszú 13 mp. 26 smp. alatt mászott meg és második díjat nyert.
18. Jezovits Kornél 1878 decz. 8-án a «N. T. E.» disztornázataán versenyátvolugrásban 5 m. 25 cm. második díjat nyert.
19. Kajlinger Mihály 1876 decz. 8-án a «N. T. E.» disztornázataán a versenyátvolugrás és súlydobásban (17.5 kgr.), 5.30 m. ugrás és 3.55 m. dobással második díjat nyert.

20. Kajlinger Mihály 1879 deczember 7-én a verseny magas ugrásban 173 cm. második díjat nyert.
21. Kajlinger Mihály 1880 decz. 18-án a «N. T. E.» disztornázataán a verseny magas ugrásban 1.80 m. magasat ugrott és első díjat nyert.
22. Kajlinger Mihály 1881 deczember 10-én a «N. T. E.» disztornázata alkalmával a versenyátvolugrás és súlydobásban 5.10 m. ugrás és 4.50 dobással második díjat nyert.
23. Kajlinger Mihály 1881 márczius 12-én a versenyrudugrásban 2.84 cm. ugrással második díjat nyert.
24. Kajlinger Mihály 1881 május 26-án a N. T. E. Váczi kirándulása alkalmával a magas ugrásban (tréfás verseny) második díjat nyert.
25. Kajlinger Mihály 1881 decz. 10-én a «N. T. E.» disztornázata alkalmával a nyújtó korlát és rudugrás versenyben 100 erőponttal első díjat nyert.
26. Kajlinger Mihály 1882 június 4-én a «N. T. E.» Székesfehérvári kirándulása alkalmával a verseny rudugrásban 2.85 cm. ugrott (Holt verseny.)
27. Kajlinger Mihály 1883 február 17-én a versenykötél mászásban 11 m. hosszú kötelet 12 cm. 5 smp. alatt mászott meg és első díjat nyert.
28. Kajlinger Mihály 1884 márczius 35-én a «N. T. E.» disztornázata alkalmával a versenyrudugrásban (2 m. 92 cm.) első díjat nyert.
29. Kajlinger Mihály 1884 decz. 20-án a «N. T. N.» disztornázata alkalmával a verseny magasugrás és kötélmászásban 165 cm. ugrás és 13 1/4 mp. alatti mászásai első díjat nyert.
30. Kánitz Izidor 1883 febr. 17-én a versenyugrásban 166 cm. ugrással második díjat nyert.
31. Krausz Valdemár 1883 év nyarán a «N. T. E. E.» Szombathelyi kirándulása alkalmával versenyszertornázásban első díjat nyert el.
32. Kern Ferencz 1867 jun. 29-én a «Pesti tornaegylet» disztornázata alkalmával a versenyfutásban második díjat nyert.
33. Kern Ferencz 1867. jun. 29-én a «Pesti torna-egylet» disztornázata alkalmával a versenymagasugrásban 68" = 180 cm. első díjat nyert.
34. Koln Gyula 1875. május 23-án tartott nagy disztornázata alkalmával a 250 m. 36 mp. akadályfutásban az első díjat nyerte.
35. Körmendy Imre 1865. július havában a «Pesti nyilvános torna-csarnok» tagjai Visegrádra kirándulást rendeztek, mely alkalommal a 285 m. = 34 mp. akadályfutásban első díjat nyert.
36. Márkus István 1872. márczius 23-án a «Nemzeti torna- és tűzoltó-egyesület» disztornázata alkalmával a versenyátvolugrásban 15' 11" = 5 m. 10 cm. első díjat nyert.
37. Maurer János 1877. május 2-án a «N. T. E.» disztornáján versenyrudugrásban 2.80 cm. ugrással második díjat nyert.
38. Maurer János 1874. márcz. 28. versenyrudugrásban 92" = 243 cm. ugrott, második díjat nyert.
39. Maurer János 1875. május 23-án a «N. T. E.» nagy disztornázata alkalmával a versenyrudugrásban 2.80 cm. magas ugrással második lett.
40. Mustiere Oszkár 1867. jun. 29-én a «Pesti torna-egylet» zugligeti kirándulása alkalmával a versenymagasugrásban 174 cm. második díjat nyert.
41. Pollák Ede 1870. szept. 12-én a «Nemzeti torna- és tűzoltó-egylet» nagy-kanizsai kirándulása alkalmával a versenynyújtó-tornázásban első díjat nyert.
42. Pollacsek Mór 1878. decz. 8-án tartott disztornázata alkalmával a versenyátvolugrásban 5 m. 30 cm-ért ugrott és első díjat nyert.
43. Pollacsek Mór 1882. febr. 18-án tartott disztornázata alkalmával al 522 cm. távolságot ugrott és második díjat nyert.
44. Porzsolt Gyula 1872. decz. 21-én a «Nemzeti torna- és tűzoltó-egylet» disztornázata alkalmával a versenyrudugrásban 68" = 180 cm. első díjat nyert.
45. Porzsolt Gyula 1873. nyarán (?) a «N. T. E.» pécsi kirándulása alkalmával 18' = 5 m. 76 cm távolságot ugrott és első díjat nyert.
46. Porzsolt Gyula 1875. május 23-án a «N. T. E.» nagy disztornázataán 250 m. akadályversenyfutásban a második díjat nyerte el.
47. Stark Gusztáv 1878. decz. 8-án tartott versenynyújtó-tornázásban 8 erőponttal harmadik díjat nyert.
48. Udvardy Lajos 1872. decz. 21-én a «Nemzeti torna- és tűzoltó-egyesület» disztornázata alkalmával a versenymagasugrásban 176 cm. ugrással második díjat kapott.

49. *Vargha László* 1874. márcz. 28-án a «N. T. E.» díszturnászata alkalmával a versenybirkózásban (helvéciai modorban) második díjat nyert.
50. *Vermes Lajos* 1878. decz. 8-án a «N. T. E.» díszturnászata alkalmával a nyújtó-verseny-tornázásban 15 versenyponttal a második díjat nyerte el.
51. *Vermes Lajos* 1881. május 26. a «N. T. E.» váci kirándulása alkalmával a versenyrúdugrásban 2-80 cm. ugrott és második díjat nyert.
52. *Vermes Lajos* 1881. decz. 10-én versenytávolugrás súlydobással egybekötve rendeztetett, mely alkalommal 5-25 cm. ugrással és 430 cm. dobással első díjat nyert.
53. *Vermes Lajos* 1881. decz. 10-én a nyújtó-, korlát- és rúdugrási versenyekben 99 erőponttal második díjat nyert.
54. *Vermes Lajos* 1882. febr. 18-án a «N. T. E.» díszturnászata alkalmával a versenytávolugrásban 520 cm. átugrásával 2-ik díjat nyert.
55. *Vermes Nándor* 1877. decz. 8-án a «N. T. E.» díszturnászata alkalmával a versenymagas ugrásban 180 cm. győzött. (Holt verseny.)
56. *Vermes Nándor* 1878. decz. 8-án a nyújtó verseny-tornázás rendeztetett, mely alkalommal 16 erőponttal első díjat nyert.
57. *Vermes Nándor* 1879. decz. 7-én versenymagas ugrásban első díjat nyert 183 cm. átugrásával.
58. *Vermes Nándor* 1880. decz. 18-án versenymagas ugrásban 177 cm. átugrásával második díjat nyert.
59. *Vermes Nándor* 1881. márcz. 12. a versenyrúdugrásban 2-92 cm. ugrott és első díjat nyert.
60. *Vermes Nándor* 1881. május 26. a «N. T. E.» váci kirándulása alkalmával a versenyrúdugrásban első díjat nyert. (285 cm.)
61. *Weissenstein Ödön* 1870. évi márcz. 31-én a «N. T. E.» a versenytávolugrásban 14' 10" = 478 cm. ugrott. Első díjat nyert.
62. *Weissenstein Ödön* 1884. decz. 20-án a versenybirkózásban első díjat nyert. (Francia rendszerben.)
63. *Weissenstein Ödön* 1876. febr. 20. versenymagastávolugrásban 152 m. 2 cm. távolságot ugrott.
64. *Dr. Zsingor László* 1877. december 8-án a versenymagasugrásban 180 cm. (holtverseny) győzött.
65. *Zsingor Mihály* 1874. márczius 28-án a versenyrúdugrásban (magasba) 100" = 2 m. 63 cm. első díjat nyert.
66. *Zsingor Mihály* 1874. nov. 14. a «N. T. E.» versenytávolugrást kődobással rendezett, mely alkalommal 16' 5" = 5 m. 28 cm. ugrással és 14' 2" = 454 cm. dobással első lett.
67. *Zsingor Mihály* 1874. márcz. 28. versenybirkóban (helvéciai modor) első díjat nyert.
68. *Zsingor Mihály* 1875. május 23. versenyrúdugrásban 284 cm. átugrással első díjat nyert.
69. *Zsingor Mihály* 1876. február 20-án versenymagastávolugrásban 166 cm. magasat és 2 m. távolságot ugrott.

70. *Zsingor Mihály* 1877. május 2-án a versenyrúdugrásban 284 cm. átugrással első díjat nyert.

71. *Zsingor M.* 1881. máj. 26. a «N. T. E.» váci kirándulása alkalmával a versenymagasugrásban (tréfás vers.) első díjat nyert.

A leányok tornagyakorlatai.

Első kérdés, hogy minő elveket kövessünk a leányok számára kiválasztandó tornagyakorlatoknál.

Daczára annak, hogy korunk gymnastikus nevelésmódszere a társadalom legkülönbözőbb rétegeiben öröndetes elismerésre talált, még sem tagadhatni, hogy ezen ügy még sok gáncsnak, sok akadékoskodásnak van kitéve.

Nevezetesen a leányok tornázása az, mi ellen még itt ott számos előítélet és kifakadások küzdenek. Ambár ezen kifogások mind oly részről történnek, melyeknek még alkalmuk nem volt, a tornatanításról magukat behatóan tájékozhatni, a tornabarátoknak még is kötelessége — ezekkel szemben mindaz ellen küzdeni, a mi a szülők bizalmát ezen ügy iránt megrendíthetné. Ez úgy érhető el legcélszerűbben, ha a tanító a gyakorlatokban a lehető legnagyobb figyelemmel és gondossággal jár el. — Ezen gondosságnak mindenekelőtt a leányok elé adandó tornaanyag kiválasztására kell irányulnia. A lehető tornagyakorlatok nagy számát tekintve, az anyag megválasztása nem igen könnyű és el ne hibáztassék, bizonyos, megválasztott elvek szerint kell történnie. Hogy ezen elveket megtalálja, a német tornatügy neustora, Spiess szerint: «a tornatanítónak a minden nemből sajátosan kifejezett érzék iránt finom megfigyelő tehetséggel kell bírnia, mert a tanulók modora, a nem különleges tehetsége számtalan jel arra nézve, hogy az illető egyed merre akar vezetni, mily irányban; úgyszintén arra nézve is, hogy hova nem szabad őket vezetni».

Tehát itt is, mint minden más oktatásnál az alapelv az: «fejleszteni kell az egyedet!»

Ha a tanító, folytonos tekintettel van a

női tornázás tulajdonképpeni céljára s ezen alapelvet követi, úgy a női tornagyakorlatok kiválasztásában:

1-szor, a női nem anatomico-physikai és psychikai tulajdonaihoz; 2-szor, azon kívánalmakhoz fogja magát alkalmazni, melyeket az ethike és aesthetica a női tornázásra előír.

Az összes részletesebb elvek ezen főszempontokban foglaltatnak. A férfinnemmel ellentétben a nőnem jellege, gyöngébb szervezete és nagyobb formai szépségében nyilvánul.

A nő kisebb, csontrendszere lágyabb és finomabb, csontrendszere gyengébb, alakjánál körvonalai kerekdedebbek és kellemesebbek. A nő medencezéje szélesebb, melle viszont keskenyebb, mint a férfié.

A női test alkotása világosan mutatja, hogy a nő rendeltetése más, mint a férfié, hogy a nő sem akként alkotva, sem hivatva arra nincs, hogy ugyanazon erőműveleteket végezze, mint a férfi. Ugyanazért is oly gyakorlatoknak, melyek különösen az erők fejlesztésére irányulnak, a leányok tornázásánál nem szabad, előtérbe lépniök. Ha ezen elv szerint minden fárasztó és meg-

«Az Amazon» . . . láttam, mint röpül át lovával a kis amazon a park kerítésén.

Jankó János eredeti rajza.

erőltető testgyakorlat a női tornászattól ki is van zárva, annál inkább ajánlatosak azon gyakorlatok, melyek az izomerőt sem az erély, sem a gyakorlat idejére nézve nem erőltetik meg, hanem inkább általánosságban a testi erők fejlesztésére irányozvák.

Ilyenek különösen a rend- és szabadgyakorlatok, ezek a nőtornáznál is előtérbe állítandók, ezek képezik a női tornázás súlypontját. Persze ezekből minden, ami a női alkat és annak erejéhez nem illő, kiküszöbölendő. Továbbá figyelembe veendő az is, hogy tekintve a nő keskenyebb mellkasát, kisebb tüdejét és kisebb szívét, mindazon gyakorlatok, melyek erős és mély lélekzetvételt igényelnek, kirohanások, széles terpeszkedés, sokáig tartó súlyemelés, huzamosabb idejű futás stb. elkerülendők.

De hogy a nőknek a szabad gyakorlatokban való részvétele a neveltségességgé ne fajuljon, semmitmondónak ne tűnjék fel, azért is a szabadgyakorlatokat úgy kell összeválogatni és összeállítani, hogy az aránylagos testgyakorlat valóban fejlesztessék, erő és ügyesség valóban fejlődjék.

Ezen cél elérésére azonban a szabadgyakorlatok nem elégségesek, a miért is a lányoknál a szertornázás is alkalmazásba veendő.

Azt alig kell itt újból hangsúlyozni, hogy a gyakorlatok megválogatásában irányadó elvül a nőnem anatómiai működéseknek legteljesebb tekintetbevételével szolgáljon. Dr. Aumon szerint elvül felállíthatni, hogy azon szertornagy gyakorlatokra fektetendő a főszű, melyek a cselekvési képességet fejlesztik és a növést elősegítik. Ez által azután a korlátot való tornázás is kellőleg megszoríthatatik. A fiúknál a korlát gyakorlatok a mellkas és az abban fekvő szervek fejlesztésére szolgálnak. Minthogy azonban a keskenyebb női mellkas és benne foglalt kisebb szervek ily fejlesztésre nem alkalmasak, szélesvállúság és a mellkas domborúsága a nőnél nem okvetlen szükséges, annál fogva a korlátornázás a nő-torna lényeges alkatrészét nem fogja képezhetni. Ez azonban nem zárja ki a korlátokon való egyszerű támgyakorlatokat, mert a nőnek is szüksége van időnként karjai erősségére.

A szertornázásból kirekesztendők továbbá mindennemű magas- és távugrások, továbbá mindazon gyakorlatok, melyek erős szakos lendítést, nyújtást és terpeszkedést igényelnek és ez által oly megerőltetéseket és rázkódtatásokat idéznek elő, melyeket a női szervezet nem visel el. Különösen a nyújtó-gyakorlatokból csakis egynéhány könnyebb függő gyakorlatok alkalmazhatók. A lányok szervezetének legmegfelelőbb gyakorlatok a gyűrűhinta, körfutás, a függélyes és vízszintes létrák, kúszórúdak, lengőhinta stb. gyakorlatai.

Az említett, inkább általános szempontokon kívül az említett szereken való tornagyakorlatok választásában a tanárt még más speciális szempontok is vezetik. Szolgáljon például erre a következő két eset. Gyengébb konstrukciója folytán a női test általános külfatások ellen kevésbé tud ellentállani, mint a férfitest. A figyelmes tanárnak ezt be kell látnia, és különösen oly gyakorlatokat kiválasztania, melyek ellensúlyozni képesek a netaláni általános külfatásokat, melyek bizonyos foglalkozásokkal járnak (pld. a rosszúl alkotott iskolapadokon való ülés, kézi-munka közben görnyedés stb.). Erre szolgálnak a nyújtón a függő gyakorlatok; mert különösen ezek szolgálnak a mell- és hátizomzat edzésére és leginkább alkalmasak az általános külfatások ellensúlyozására. Ugyiszintén arra is kell a tanárnak ügyelnie, hogy a már létező testi ferdeségeket vagy kinövéseket a gyakorlatok alkalmazásával lehetőleg gyógyíthassa, t. i. úgy válaszssa az illetők számára a gyakorlatokat, hogy azok, ha nem is tökéletes gyógyításra, de legalább annak tovább fejlődésére célozzanak. E mellett természetesen mindig fődologként a torna pozitív célja tartandó szemmel.

A mi a női tornagyakorlatok megválasztásánál a nők szervezetének figyelembevételéről általánosságban áll, az az egyes korosztályokra nézve specialiter is áll és bizonyára feltételezhetni a szakszerű nevelőről, hogy az általában érvényes didaktikai szabályok segítségével az egyes fejlődési stádiumokhoz illő gyakorlatokat is meg fogja választani. Útmutatóul szolgál erre nézve ezen elv: a könnyebbről a nehezebbre, az egyszerűről az összetettre áttérni. Így pld. az első korosztályokat vidám lejtésekkel kell foglalkoztatni, míg a későbbi korosztályokat már olyasmikkel is lehet foglalkoztatni, a mik az izomerőt is igénybe veszik. A szertornagy gyakorlatok megválasztásában ügyelni kell, hogy oly gyakorlatokkal, melyeknél a tornázók, nyújtás vagy tám közben egész testüket támasztják, csak oly korosztályokat foglalkoztassanak, melyekben már a tornában előrehaladottabb növendékek vannak.

Az itt előadottak elégségesek annak kimutatására, hogy a lányok számára kiválasztandó tornagyakorlatoknál, mennyire figyelemre méltandó a női test szervezete.

A nők lelki tulajdonságának mérlegeléséből még több elv is

vonható le következtetésképpen. Legelőször is a gyakorlatok úgy választandók meg, hogy a gyermekek fogalmi képességének megfelelően, úgy, hogy pld. az alsóbb osztályok, az egyszerű a felsőbbek az összetett gyakorlatokat kapják. Az időleges hangulat is tekintetbe veendő, a gyakorlatok egymásutánjába változatosság hozandó, hogy a növendékek kedvvel és örömmel tanuljanak, hogy a torna a lányoknak nemcsak hasznára, hanem öröme is legyen. Továbbá a gyakorlatok érkeiknek megfelelőek legyenek. A lányok élénk érzéssel bírnak minden kellemes dolog iránt. Ezen tulajdonságuknál fogva különösen a művésziesebb lépésmódokat kell kultiválni, mely gyakorlatok a táncban kulminálnak.

A lányok tornagyakorlatainál az ethikai és szépzéti elvek is mérvadók legyenek. Az ethika azt kívánja, hogy oly torna-gyakorlat ne üzessék, mely a női szemérmert megsérthetné. Ezen okból pld. mély térdhajlítás, a lábak széjjel terjesztése, fordulatok a nyújtón, gyakorlatok a bakon, ugród-székán stb. mellőzendők. Ha a nőtornázást hivatását, a lányokat valódi nőiességre tanítani, be akarja töltetni, úgy ügyelni kell, hogy a tornagyakorlatok úgy a tisztesség és erkölcsösség törvényeinek megfelelőek, mint alkalmasak legyenek a testnek olyatén fejlesztésére, hogy minden mozdulatában szemérmesség és tisztesség jussanak érvényre.

Az erkölcsi teljességen kívül a női tornagyakorlatoknál még az alaki szépségre is figyelem fordítandó. Ezen követelményt már a természet is jelzi, a midőn a nőnek nagyobb alaki szépséget kölcsönzött és ha már az ifjúnál a torna által elsajátított kecses, szép mozdulatok nem kis szerepet játszanak, mennyivel inkább kell a nőnemnek az iránt törekedni, mert nemcsak az erők, a test edzése és az egészség erősítése képezi a torna célját egyedül, hanem k-l, hogy könnyedség, ügyesség, kecs és kellem az egész megjelenésen és mozdulatokban legyenek a tornázás eredményei, vezérfonálul a női testgyakorlatok megválasztásában a test arányos fejlesztése szolgáljon. Az arányosság meg volna zavarva, ha a kiválasztott gyakorlatok olyanok volnának, melyeknek eredménye egyoldalú testfejlesztés volna. Ennek folytán oly gyakorlatok, melyek szélesvállúságot eredményeznek, mint pl. a korlát-gyakorlatok, a lányoknál mellőzendők.

Az emberi elme nemességének és előkelőségének legszebb külső jele az egyenes és szép járás. Oly gyakorlatok tehát, melyek ezekre irányulnak, annál is inkább üzendők, mivel, mint fentebb mondatott, a lányok többnyire e tekintetben ártalmas befolyásokkal küzdenek. És itt kezdődik a lépés és állás gyakorlatok tulajdonképeni szerepe a női testgyakorlatokban. Ezen gyakorlatok egynémelyike, pl. a törzsbenhajlás, a szépzéti kívánalmaknak nem felel meg ugyan egészen, de miután a fenti elvet előmozdítják, mégis nélkülözhetlenek. Ha továbbá az ifjak tornázásánál a feszes tartás és ruganyos lépkedés tetszik különösen, a lányoknál ellenkezőleg a kerekded, kecses mozdulatok felelnek meg leginkább a nőiességnak. Fődolog tehát a lányok számára oly gyakorlatokat választani, melyeket nyugodt kellemmel vihetnek véghez. Erre szolgálnak különösen a rythmusos lejtések. Oly gyakorlatok, melyek a férfias cselekvésmód jelzőjét hordják magukon, ríktó ellentétben vannak a nő-tornázás elveivel; mert mi sem visszatetszőbb a nőn a férfias fellépésnél és modornál. Ezzel szemben azután arra is kell ügyelni, hogy minden beteges érzélgősségre vezető gyakorlattól is távol tartassanak a lányok. A szépzéttel továbbá ellenkezik minden tétova, bizonytalan, félős mozdulat. Mennél inkább hajlik a nő mai természeténél fogva minden gyenge, bizonytalanhoz, annál inkább kell számára oly gyakorlatokat választani, melyek a kezet, lábat biztossá teszik, sédüléstől megóvják, a bátorságot és higgadságot fejlesztik.

Minthogy azonban a biztosság, úgy egyáltalában a szépség és kellem csak az erő és egészség eredményei, annál fogva, bármily fontos is különben; a szépzéti elv a nők tornatanításában mégis csak másodrangú szerepet vihet.

Némethöl KABOS EDE.

KÜLÖNFÉLÉK.

A magyar velocipéd-klub kirándulásai. A magyar velocipéd-klub első kirándulásához pótlólag fölemlítjük, hogy a Rákostestélyig hat bicyclista ment: Balogh Bódog, Bartay Oszkár, Kaszás (vendég a kerékpáregylet részéről) Vuits István (vendég), Vermes Lajos és Tóth Lajos. A velocipéd-klub második kirándulását márcz. 15-ikén tartotta.

Az athletikai club választmánya a rendkívüli közgyűlés után szombaton tartotta első ülését Dessewffy Arisztid elnöke alatt s lakásán. A gyűlés legfontosabb tárgya volt Kubik Béla azon kettős indítványa, hogy a rendkívüli közgyűlés mult számunkban

említett alapszabályellenes határozata ellen a választmány mint testület emeljen óvást az illetékes hatóságnál s a kifejezett bizalmatlanság miatt együttesen mondjon le állásáról. Miután néhány jelen volt tag kijelentette, hogy nem hajlandó lemondani, az utóbbi indítvány nem is került szavazás alá, az előbbi azonban szótöbbséggel elfogadtatott. E szerint a közgyűlés azon határozata ellen, mely ellen magán a közgyűlésen csupán a lap két szerkesztője szólalt föl, magára hárítván a többség teljes odiumát, e sérelmes határozat ellen maga a választmány fog óvást emelni. A bizalmatlanság kérdése pedig akként oldott meg, hogy a lemondás mindenkinek saját gusztusára hagyatott s e szerint a gyűlésen rögtön lemondottak: a titkári állásról Porzsolt Gyula, a választmányi tagságról pedig: Faur Kornél, Kubik Béla, Nagy Livius, Mészáros Ferencz, Palocsai Horváth Emil, Porzsolt Jenő és Porzsolt Kálmán. A lemondottak a gyűlést el is hagyták. A titkári teendők ideiglenes vitelére Szokolay Kornélt kérték föl. A választmányi póttagok be fognak hivatalni a lemondottak helyére. A közgyűlési határozat ellen beadott óvásnak az illetékes hatóság által történendő felvetétele érdekében a határozat hozói, mint értesülünk, minden követ megmozgatnak.

Képzési tornatanári s polgári iskolai tornatanító tanfolyamot rendszeresített újabban a közoktatási miniszter a budapesti paedagogium kebelében. Emez intézkedés nemcsak a paedagogium tovább fejlesztése tekintetében nevezetes, hanem egyúttal a tornaügy haladásának nagyobb lendületét is feltételezi, amennyiben a tornatanerők képzésének érdeke nálunk eddigelé nem részesült ama figyelemben, melyet az ügynek nemzetünk fizikai életére messzekiható hordereje megkövetelt volna. Tudvalevőleg a tanerőket eddig a nemzeti tornaegyletben képezték ki hat hétig tartó tanfolyam alatt; hogy ennyi idő komoly szakszerű kiképzés céljából kevés, azt felesleges bizonyítani, míg a most rendszeresített tanfolyam három évre terjed s felöleli magában úgy az elméleti, mint a gyakorlati képzés tárgyait. Az utolsó év főleg a tornatanítás gyakorlatának elsajátítására fordítatik s a jelölteknek az elemi képezdében s polgári gyakorlat iskolában alkalmuk van magukat a tanításban önállólag is gyakorolni. A szak élén Oheroly János tornatanár áll, az élet és bonczani ismereteket dr. Hanzély, a nevelési tárgyakat pedig dr. Kiss Áron adja elő.

Privigyei új athleta-kör. T. szerkesztő úr! Kis városunk életrevaló ifjúságának régi óhaja, hogy a testképzés mindennemű fajtája nálunk is sportszerűleg és rendszeresen gyakoroltassék. A mult télen alakítottunk egy korcsolyázó együletet, ezt most egy athletikai körre szándékszunk átalakítani és sikerült is megkedveltetni ez eszmét nemcsak a férfi körben, de a hölgyeknél is. A jövődöbeli egyület már a tavasz kezdetén akarjuk életbe léptetni; — működő tag lesz körülbelül 30, lesznek alapító és pártoló tagjaink is. Gyakorolni óhajtjuk a vívást, tornászást, távgyaloglást, korcsolyázást, súlydobást. Tisztelettel T. T.

A nagy-kanizsai torna-egylet választmánya, — hogy a serdülő ifjúságnak alkalom nyújtassék a tornászathoz gyakorolhatására, — egy torna-tanfolyam létesítését határozta el. Felkértek mindazok, kik ezen tanfolyamon résztvenni óhajtanak, az egyület műfeligyelőjénél, Milhofer Ödön urnál jelentkezni. A tornagyakorlatok az egyület felügyelete alatt hetenkint kétszer, az esti órákban fognak tartatni. A tandíj havonként 50 kr. Tíz résztvevő jelentkezése után a tanfolyam megnyitattik.

Norvégia korcsolyázó bajnoka: e címért küzdöttek közelebb Christiániában a híres norvég Axel Paulsen és a hollandus R. van der Zee; e pálya mintegy 4800 méter volt, melyen a norvég korcsolyázó könnyen nyert. Körülbelül harmincezer néző volt jelen a versenyen.

Az a „kényes ügy“. A következő sorok közzétételére kértünk föl: „Tekintetes szerkesztőség! Alulírott, mint a „Hatvanas Versenybizottság“ alelnöke, a tekintetes szerkesztőség tudomására hozom, hogy a „Hatvanas Versenybizottság“ legutóbb tartott ülésén Rossi úrnak, az általa kért ezüst érmet kiadatni határozta és pedig azon okból, mert a „Budapesti Kerékpár-Egyesület“, „Budapesti Vasparipa-Egyesület“ és a „Hatvanas Versenybizottság“ szakértő tagjainak nézete szerint a Rossi úr által elért eredmény, tekintetbe véve az országút emelkedéseit és telaját, a jobb eredmények közé számítható. Tudatom továbbá a tekintetes szerkesztőséggel, hogy a „Hatvanas Versenybizottság“ versenyügyei végleg elintéztettek, a mennyiben Geyer József és Philipovich Emil uraknak is érmeik adattak. Felkérem a tekintetes szerkesztőséget, sziveskedjék ez iratot becses lapjában minél előbb megjelentetni, mivel a nagy dologgá feltűnt „kényes ügy“ című cikkeket vidéki lapok is átvették“. Budapest, 1885. márczius 13-án. Teljes tisztelettel

Vermes Lajos, biz. alelnök.

«HERKULES»-NAPTÁR.

Márczius	25-én	a «B. V. E.» kirándulása Visegrádra.
Április	5-én	a «B. V. E.» kirándulása Kassára.
«	6-án	bécsi lóverseny.
«	12-én	«
«	16-án	«
«	19-én	«
«	23-án	«
«	26-án	«
«	28-án	pozsonyi lóverseny.
Május	1-én	bécsi lóverseny.
«	3-án	budapesti lóverseny.
«	5-én	«
«	7-én	«
«	10-én	«
«	12-én	«
«	14-én	«
«	16-án	a «M. A. C.» tavaszi viadala.
«	17-én	budapesti lóverseny.
«	17-én	bécsi lóverseny.
«	19-én	«
«	20-án	előleges nevezési zárnapp a budapesti regattára.
«	21-én	«
«	25-én	Köveskálai athleta-versenyek.
«	25-én	bécsi lóverseny.
«	28-án	«
«	31-én	«
Június	2-án	«
«	4-én	a «M. A. C.» nemzetközi viadala.
«	5-én	Végleges nevezés a budapesti regattára.
«	7-én	bécsi lóverseny.
«	14-én	bécsi regatta.
«	20-án	budapesti regatta.
Julius	19-én	a «Nemzeti Torna-Egylet» drezdai útja.
«	közepe	táján a «M. A. C.» úszó versenyek.
Augusztus	2-án	a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyek.
«	15-én	a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» versenyek.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án	budapesti lóverseny.
Szeptember	3-án	budapesti galamblovási verseny d. u. 1 óra.
«	4-én	«
«	6-án	«
«	6-án	bécsi lóverseny.
«	8-án	budapesti galamblovási verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án	bécsi lóverseny.
«	10-én	«
«	13-án	«
«	15-én	«
«	17-én	«
«	20-án	«
Szeptember	elején	a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye Budapest—Adony és vissza.

Montpellier-től Budapestig.*

Az én hazatérésem.

Irta: Igali Svetozár.

(Folyt.)

Január hó közepe táján történt, hogy Barisien hadnagy egy este hozzám jön s abbéli óhajának ad kifejezést, hogy kedve volna a holnapi napot a Velociped-Istennek áldozni. Elmondá, hogy M.* barátunk szinte hajlandó ugyanazt tenni, tartsak velők, holnap reggel 8 órakor Marseille-be indulnánk, ők francia tengeri hal paprikást akarnak enni. A távolság 170 kilométer. Tíz órai hajítás után könnyen odaérhetünk. Engem a paprikás bouillabesse nem igen csábított, mert a helyett, hogy mint nálunk paprikával volna elkészítve, az bizony sátránnyal van preparálva, mely e keveréknek furcsa sárga színt s egyáltalában nem magyar gyomorba való zamatot ad. Gondoltam, majd kielégitem leendő határtalan éhségemet kitűnő marennes-i osztrigákkal, gigot de lapinnal, holmi más pecsenyével, mit a marseille-i Hôtel de Genév-ben oly pompásan tudnak elkészíteni. Rá álltam!

Számításunk szerint érkezünk oda, de M.* ki fáradtnak érzi magát, nem igen tudott Barisien-nak segíteni az annyira istenített bouillabesse elköltésében. Én osztrigáimat, sülteimet Lucullus száz ebédjéért sem cseréltem volna fel.

Megtréfálom M.*-et — gondolom magamban — hogy ily cse-

* E főcím mult számunkból tévedésből maradt ki.

Szerk.

kély útban el tud fáradni s megigérttem, hogy a tavasszal történő hazameneteletemet, a mennyire a korai időjárás megfogja engedni, velocipéden fogom megtenni.

Bár hallgattam volna?! nem érezném most előre az időváltozásokat, nem bírnék ma ezen csallhatatlan, de fájdalmat okozó barométerrel, melyet san-remo-i és laibachi eséseimnek köszönhetek.

A francziák szavamon fogtak. Visszatérve, egy pár nap után a «Le petit Meridionale» utazásomnak tervét hozta. Ismerőseim szelében-hosszában beszéltek róla, becsülettel többé hátrálni nem lehetett. Megadtam magam sorsomnak s átadtam magam a naponta teljesítendő trainingnek. — Naponta a délutáni órákban 50 kilométert futva be — e mellett nagyon természetesen szigorú anachoreta életet élve.

Együletünk havonként kétszer tart club beléletet tárgyaló gyűlést. Február hó 15-én tehát az egylet ebbeli funkciójául szolgáló helyiségében összejöttünk; a Café de Montpellier hátsó kis termében. A club-tagok valamennyien megjelentek, sejtették, nevezetes kérdés felett lesz döntve. Elnök megnyitván a gyűlést, felszólít, nyilatkozom a tagok előtt, tervezett utazásomat akarom-e véghez vinni s mikor? Határozott hangon mondtam igent s indulás napjául márczius hó 2-át tűztem ki. Helyeslő «hurrah» kiáltásbaan törtek ki. E naptól kezdve nem tudom mily érzés lepett meg. Egy részről örültem a távol haza viszontlátásának, másrésztől a kedves pajtások, az örökké mosolygó tavasz, a gyönyörű vidék e hagyása tagadhatlan fájdalmat okozott. Aggodalmakkal útam iránt nem voltam eltelve, tudtam, hogy a liguri alpesekben, az appenineken, a Karstban lesz mit szenvednem a korai idő folytán; azonban nem hittem még sem, hogy oly óriási akadályaim legyenek, mennyi volt.

Február végén együletünk a marseille-i együletet értesíté s ez meg értesítette mindazon amateur-öket, kik a délvidéken tartózkodnak. Márczius 1-én Briët elnök tudomra adta, hogy együletünk Nimes-ig fog elkísérni, hol a Hôtel Luxenbourg-ban délből bankettot rendeznek számomra bucsúzó pajtásaim. Tudtam már előzőleg, 3 nappal előbb közölték a helyi lapok.

Nimes Montpellier-től 52 klm. távolságra fekszik. Kijelentém nekik, hogy 2-án 8 óra tájt indulhatok csak, miután holmimat a vasúton feladtam, megkértem őket, ők csak induljanak 7 órakor, mert nagy részük tricyclista volt, én a bicyclistákkal, ha dolgom végeztem, utánuk megyek s utolértem őket. Csalódtam számításomban, vasúti ügyeimet csak 9 óra tájt tudtam elvégezni, dacára annak, hogy már reggeli négy órakor keltem a kis savoyárd gyerek ébresztésére. 9 órakor indultam tehát a club helyiségétől Barisien által kísértetve. A montpellieri esplanadon, mely promenade gyanánt szolgál, nagy embertömeg várt ránk, kik rokonszenvesen bucsúztak a hazájába visszainduló magyartól. Egy utolsó «adieu!» a tömegnek s én kitűnő simaságú úton csakhamar eltűntem a «Vive la Hongrie» kiáltások lőtávolából. Szótlanul haladtunk, keblem elsorult, nem mertem útítársamra nézni, ő respektálni látszék fájdalommal... Egy óra után Lunelbe értünk, a 25 klm. távolságot tehát egy óra lefolyása után futva be, a város északi oldalán felállított gendarmerie poston az előre ment tricyclisták után kérdezősködve, tudunkra adták, hogy már egy félóra óta elmentek Nimes felé. Luvel-ről szólva, lehetetlen meg nem említenem annak híres muskotály-borát. Említettem ez irat elején, hogy Languedoc-ban és Provance-ban ez idő szerint a bortermelés majdhogyan zerusra van reducálva. A filoxera elpusztította ezelőtt mintegy 10 évvel az összes szőlőket, s jelenleg az alááztatás és szénsavval való kezelés útján akarják a férget kipúszítani s a régi jó hírnevű szőlőket visszavarázsolni. Ez szelid óhaj, s az lesz még hosszú ideig. De az bántott pokolilag, midőn utam végezve, egy jó pohár bort akarok inni, Lunelit tesznek elém. Hiába vitatkoztam, hogy ott szőlő nincs — a bor nem kell! Kapacitálni nem lehetett a hotelliért, bort meginni, a fáradt testet ezáltal erősödni érezni, 7 deczis palaczkért 5 francot fizetni. Ez volt a jelszó. Oh azok a lombikok!! 11 óra tájt Uchaud-ban voltunk. Leszálltunk, hogy egy nyers tojást, pohár bort, darab kenyeret vegyünk magunkhoz, folyton éjszának haladva mistrál ellen, melyik hatalmasan fűjt, bizony kifáradtunk a 40 klmnyi hajásban. Ennek bekebelezése után az utcán lézengő sok kutya nagy ugatása közben felültünk s $\frac{1}{2}$ 12-kor Nimes előtt voltunk Luquet clubbtárs egy kilométernyire eléünk jött, elmondta, hogy a többi már tíz perc 5 óta eljött, a gépek a «Hôt de Louxembourg»-ban vannak letéve, ők maguk a néhány perczet az Amphiteatrum ismételt megbámulására fordítják, oda várnak minket is. Gépeinket tehát a többiek közé állítva, mi is elfutottunk az etrusk és római csodának megbámulására, mely a világon az egyedüli, mely ilyen épen meg tudta magát tartani. Látam 3 amphiteatrumot; Nimes-it, Arlesit és a római collisiumot. Bátran mondhatom, hogy a nimes-i a legjobb karban van, mert még napjainkban is minden nyáron a spanyol bikaviadalokat

az összes délvidék nagy örömeire megtartják benne. A nimesit a történettudósok állítása szerint Hadrián császár építette volna, Arlesit állítólag Diocletian és Constantinnak köszöni lételetét. Nimesi kívülről kétemeletűnek látszik, belül a 4 társadalmi osztálynak megfelelő 4 elkülönített osztály van, tetején állva, — ott, hol hajdan a plebejusok helye volt; lenézve a Dante pokla gyanánt, mindinkább szűkebbülő colossális épület egész fenségében tárul a szemlélő elé. — A lector benevole engedjen meg egy kis történelmi dissertatiót, ígérem rövid leszek. Az amphiteatrum kerülekének külső nagy tengelyének hosszúsága, úti jegyzeteim tanúsága szerint 132 m. A kerülek külső kis tengelye 110 m. A tulajdonképeni arena, a küzdter, nagy tengelye 69 m. hosszú, s ugyan ennek a kis tengelye 38 m. Az épület falvastagsága 31 meter. Az arena 2092 négyszeg méternyi felülettel bír. Ime az épület, hova Ovidius oly szorgalmasan küldi a római gavalérokat, vigyázzák meg szívök választottjának izlését, gondoskodjanak kényelmökről — s elérik vágyuk netovábbját. Itt folytak le a gladiátorok élet-halál harca. Az épület földalatti építkezmenye világosan mutatja, hogy a nimesiben is történtek vízi viadatok. Valószínűleg itt is lejátszódtak, mint a Collisiumban az ember és krokodilusok drámája. Nimesről beszélve, meg kell még említenem egy épületet, mely a római korból maradt fenn, s melyet ez idő szerint Maison carrée-nak neveznek. Azt, a ki Párizsban járt, röktön meglepi e kis muzeum formájú épület. Ez «en miniature» szakasztott mása a párisi Madeleine templomnak. Ciceronem később meg is erősített e hitemben, tudomra adva, hogy Páris monumentalis templomának ez szolgált mintájául. Egy ritka szépségű mozaikot mutatgatnak benne, melyet ezelőtt három évvel egy nimesi pék fundusának ásatása alkalmával találtak: Achilles, Hectornak véres hulláját kocsija után vonszolja. A falak hosszában egy sereg etrusk váza és sarcophage. A város északi oldalán Diannának szentelt templom romjai s kert van — mai napság azonban a terrenum istennő cserélt s a platánus fák árnyában inkább Vénusnak áldoznak. tehát nem vezetem oda olvasómat. — Fél 1-re járt, mire visszajöttünk a «Hôtel de Laixembourg»-ba; kitűnő ebédünk végeztével, nagyon természetesen, egy csöppet még a szomszédos kávéházba is ellátogattunk, egy maragran bekebelezése céljából. Kiültünk a terrasra sütkérezni a meleg márcziusi napsugárban, még oly sok mondani valónk volt s az idő szorított. Terv szerint nekem még az nap Salonba kellett érnem, még 100 klm. útát megtennem. Már fél 3-ra járt. Indultunk, a tagok Nimes utcáin kikísérték a város utolsó házáig. Mellettem a 8 club-tag, s előttem a Marseill-be vezető országút, melyik arra kelet felé húzódik messzire — egész Magyarországig! Általános kézszerítés s néhány csók után bal lábamat a gép felhágójára téve, kértem őket, induljanak ők is, én kelet ők nyugat felé. A galambszelíd tekintetű öreg Suquet lépett elém, könnyes szemekkel kért, üljek fel, ő látni akar eltűnni. Eلسzorult kebellem, szótlanul ugrottam fel, néhány másodpercz s talán örökre eltűntem montpellieri barátaim tekintete elől.

(Folyt. köv.)

T. ELŐFIZETŐINKHEZ.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy **hátralékos összegeiket küldjék be** s előfizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 hóra 2 frt, 6 hóra 4 frt, 12 hóra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. váczi-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példányal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával.

TARTALOM.

Az első kötet. — Tornaverseny szabályok Németországban (Porzsolt L.-tól). — «A magyar labdajátékok könyve». — A «Nemzeti torna-egylet» versenyeinek győztesei (Vermes Lajostól). — A leányok tornagyakorlatai (Kabos Edétől). — Különlélek. — «Herkules»-naptár. — Montpellier-től Budapestig (Igali Svetozártól). — T. előfizetőinkhez. — Tárca: Az amazon (Porzsolt Kálmántól, képpel).

Aigner Lajos könyvkereskedése

Budapest, IV. Váci-utca 1.

A PETŐFI-TÁRSASÁG

I. könyvkiadó-vállalata.

<i>Abonyi Lajos.</i> Itt a szép Alföldön. Népi es elbeszélések	1 frt 60 kr.
<i>Balázs Sándor.</i> Tarka képek. Beszély- és rajzgyűjtemény. 2 kötet	3 « 20 «
— Vig elbeszélések	1 « 50 «
<i>Bartók Lajos</i> költeményei	1 « 20 «
<i>Bulla János.</i> Humoros elbeszélések	1 frt 60 kr. Kötve 2 « 40 «
<i>Endrődi Sándor</i> költeményei	2 frt. Kötve 2 « 80 «
— Ujabb költeményei	2 « — «
<i>Jókai Mór.</i> Észak honából. Muszka rajzok	1 « 20 «
<i>Lauka Gusztáv.</i> A multból a jelennek. Emlékjegyzetek	1 « 60 «
<i>Mikszáth Kálmán.</i> Kavicsok. Elbeszélések	1 « 20 «
<i>Pap Miklós.</i> Itt is ott is	2 « 50 «
<i>Petőfi évkönyv.</i> (A cidióni alma. Éjszakitól stb.)	1 « 40 «
<i>Szana Tamás.</i> Molière élete és művei	1 « 50 «
<i>Teleki Sándor</i> gróf. Emlékeim. 2 kötet	3 « 80 «
<i>Váradi Antal.</i> Az én világom. Költemények	1 « — «
<i>Vértesi Arnold.</i> A nyomoruság iskolája. Regény	1 « 50 «
<i>Zichy Géza</i> gróf költeményei	1 « — «

II. A társaság közlönye.

<i>Koszorú.</i> Szépirodalmi közlöny. Szerk. Szana Tamás. 1878–1882. 8 kötet, 8-réiben, fényképekkel stb. Kötete füzve 4 frt, díszkötésben	5 frt — kr.
<i>Koszorú.</i> Szerkeszti Szana Tamás. Ujabb folyam 4-réiben, 1883–1884. 4 kötet, egy-egy füzve 4 frt, díszkötésben	5 « — «

SZERENCSÉTLÉN FURULYÁSOK.

ELBESZÉLÉSEK.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest, 1883. Grimm Gusztáv könyvkereskedése.

Ára 1 frt 40 kr.

TARTALMA:

A szerelmes szeszélyes. — Pünkösdi rózsza. — A becsület bolondja. — A tanácsos ur pártfogása.

SÁROSY GYULA ÖSSZES MŰVEI.

Életrajzi bevezetéssel és jegyzetekkel

kiadja

ABAFI LAJOS.

Sárosy Gyula a magyar költészeti irodalomban kiváló helyet biztosított magának; lánglelke, kitűnő nyelvezete és génusának merész föllengzése maradandó becsű műveket teremtett, melyek vagy s étszortan láttak napvilágot, vagy részben az idők nehéz sajtóviszonyainál fogva meg nem jelenhettek, de ezer meg ezer kézirati másolatban keringtek a hazában. Nálánál s nki sem dicsőítette nagyobb áhitattal és erősebb phantáziával a magyar szabadságot, melynek zaklatott és üldözött élete oly korán esett áldozatul.

Nagy szenvedések és martyromságok között tünt el a költészet egéről, melynek egyik fénylő csillaga volt; miért is megérdemli, hogy nemcsak összes műveit, hanem életrajzát is lehető részletességben ismerje a hálás utókor.

Az a kegyelet, mely bennünket Sárosy Gyula összes műveinek kiadására birt, ösztönöz most arra, hogy e három kötetre terjedő műveket (Arany trombita, színművek, hazafias s egyéb költemények) új olcsó kiadásban mentül szélesebb körökre nézve hozzáférhetővé tegyük.

Ehhez képest 1884. ujévtől kezdve egy-egy hárommives füzetet bocsátunk ki. Összesen 22 füzet lesz.

Egy-egy füzet ára 20 kr.

Bekötési táblák 25 krajczárjával kaphatók. Kivánatra mind a három kötetet egyszerre is szállíthatjuk. Ára barna vászonkötésben, piros szegélylyel 6 frt.

Aigner Lajos
kiadóhivatala.

HERKULES-KÖNYVTÁR.

Szerkesztik: PORZSOLT JENŐ és PORZSOLT KÁLMÁN.

Kiadja: AIGNER LAJOS KÖNYVKERESKEDÉSE.

E cím alatt új házagpótló vállalat indult meg, mely a «Herkules» testgyakorlati közlönyvel párhuzamosan a testedző sport, a torna, atletika, csónakázás, korcsolyázás, velocipedezés, úszás, vívás, szóval a testgyakorlatok összes neveinek ismertetésére és terjesztésére szolgál.

A «Herkules-Könyvtár»-ban önálló becsű szakmunkák fognak megjelenni a testedző sport összes ágaiból.

Minden kötet külön egészret képez és külön megrendelhető.

E kötetek nélkülözhetetlen segédkönyvül szolgálnak úgy a tornatanárjelölteknek, tornatanároknak, sportegyleti művezetőknek, mint megbecsülhetetlen kézikönyvül szolgálnak a sportsmaneknek, tornászoknak, műkedvelőknek és teljesen laikusoknak, kik a «Herkules-Könyvtár» egyes kötetei segítségével a testgyakorlatok összes neveit elsajátíthatják.

Az összes eddigi magyar testgyakorlati irodalom két-három jobbára elavult munkából állván, e vállalat régóta érzett hiányt fog pótolni. A vállalat első füzeteként «A magyar labdajátékok könyve» jelent meg.

Sajtó alatt van:

«A KORCSOLYÁZÁS KÉZIKÖNYVE».

A «Herkules-Könyvtár» minden egyes kötetét az ország legjelesebb szakemberei írják s szép képek fogják díszíteni.

Nincs a testgyakorlatoknak neme, a melyre a «Herkules-Könyvtár» ki ne terjeszkednék s így rövid idő alatt ez a vállalat fogja megvetni a magyar testgyakorlati irodalom alapját.

Minden évben több kötet fogja elhagyni a sajtót s gondunk lesz rá, hogy az egymást követő kötetek nemcsak szakszerűség, hanem változatosság és érdekesség tekintetében is kielégítsék a művelt közönség igényeit.

Nem hirdettünk előfizetést sem e kötetekre, sem társaira, de hiszszük és reméljük, hogy az igazi művelt közönség nem fogja megvonni pártfogását attól az üttörő vállalatától, mely Magyarország hiányzó testgyakorlati irodalmát van hivatva megteremteni.

A «Herkules-Könyvtár» szerkesztősége.

A PÁRBAJ.

Színmű egy felvonásban.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest 1881. Pfeiffer Ferdinánd kiadása.

Ára 40 kr.

Először adatott a Nemzeti színházban 1881. márcziusában.

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók Aigner L. könyvkereskedésében, Budapesten,
(Váci-utca 1. sz. alatt.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-Sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst broch.	4.—
« « « geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
« « d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 2 frt.
Félévre ..... 4 frt.
Egész évre ..... 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET», A «HUNNIA CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», A «Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNAK-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TORNÁ-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEDEDI TORNÁ-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországi összes tanintézetének.

Nyerésszédés a versenyeken.

A magyar úriosztály felfogásával, általában a magyar természettel szinte károsan nem fér össze az üzérkedési hajlam. Nem vagyunk sem jó kereskedők, sem jó gazdák. A hol a magyar gazda valódi hasznát csinálhatja, hol már nem a nyers munka, hanem az üzérkedés kezdődik, ott átadja a nyereséget az élelmesebbeknek.

A nyerésszédés, a pénznek bizonytalan műveletekkel való forgatása, a vállalkozások előttünk még bizonyos nem tisztességes színben tűnnek fel. De ezzel a tulajdonokkal tudatlan büszkeségünk ne kérkedjék, mert ebben van legtöbb oka koldusságunknak és

nemzeti hátramaradásunknak. A pénz nem a pokol találmánya, hanem a civilizáció, az emberi tökéletesedés főrugója.

Azon a téren is, melyet e lap szolgál, a legnagyobb baj szegénységünk. Szegényeknek mondhatjuk pár kivétellel valamennyi testgyakorlati együletünket. — A bajnak sok más körülmény mellett az is egyik fő oka, hogy mint mindenütt, úgy itt is nem vagyunk elég élelmese, elég jó üzérek.

Hogyan nyerésszédni a testedzéssel?

Mindenesetre igen, a mennyiben e nyerésszédés első sorban magát a testedzést gazdagítja és segíti elő. A nyerésszédésnek főleg a nyilvános ünnepélyek, versenyek és mérkőzéseknek van helye. E he-

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Montpellier-től Budapestig.

Az én hazatérésem.

Írta: Igali Svetožár.

(Folyt.)

Két órai hajítás után a bellegarde-i tavat balkéz felől hagytam el, a kis Rhône-t elhagyva, Fourques-ben a parasztok megismernek, üdvözlőnk, majd a Rhône felé lépem (rossz veloce út). A mint a híd tulsó oldalán fel akarok ülni gépemre, egy suhanc oda ugrik, karom fogja meg: vigyek üzenetet X. Y.-nak Marseille-be. Én nem akarom elfogadni, észre veszem, hogy egy p-jtásnak int; az út néptelen, két kilométernyire vagyok Arle-től, fegyverem nincs! Sebessen felugrom gépemre, ő lábamba kapaszkodik, a gépről sikerült rúgást intézek arcára, ordítva bukik fel. Pajtása ökölnyi köveket hajigál utánam. Megfogadtam egy revolver vételét, meg is tettem, a nélkül nem menekültem volna Zagráb előtt.

Mire Arles-be értem, 5 óra volt, már sötétedni kezdett. Képzhetni, nem igen mentem most Amphitheatrumot nézni, melyik különben tökéletesen olyan, mint az előbb leírt. Csak azt sajnálom, hogy nem vehettem magamnak időt, egy arles-i gróf kastélyának megnézéséért, hol az egyik teremben Durandal-nak, Roland kardjának csonkját mutogatják. De Salon még 50 kilométernyire volt, le sem szállva, folytattam utamat, a szél, mely eddig kint volt, miután folyton északnak haladtam, most segítségemre volt, délre utazva. Egyedüli baj a sötétség volt. Arlest elhagyva, egy végtelen sivatag, a Plaine de la Cran választott el Salontól. — St.-Martinba érve, tökéletesen beállt az éj! Lámpás nem volt, nem is kellett, az csak az orvvadászok figyelmét vonta volna magamra. Megittam 3 pohár grockot s indultam; az út, mely előttem állott, oly egyenes volt, akár vonalzóval húzták volna. Indultam, egy fehér strápot láttam, vagy inkább gondoltam magam előtt — 25 klm. sebességgel rohantam a sötét éjbe! 7 óra tájt világosságot vettem észre — ugyan távol volt még, de leszáll-

tam, mert jól esett egy kis é gyalog járnom. Valószínűleg jó csillagom akarta leszállásomat. Nem mentem még 10 lépést, vasútvágányra értem, melynek barriére-ja, miután valahonnan vonat jött, elzárta az utat. Ha le nem szállok, gépem és nyakam ott török! Salonban voltam, annyira fáradtnak éreztem magamat, hogy alig tudtam gépemet vonszolni. Egy melettem elhaladó embertől vendéglő után kérdezősködtem. Gázlámpa alatt álltam. Az idegen útba igazított s nevemet kiejtve, kérdé, én vagyok-e? Igent mondtam. Németül kezdett beszélni, elmondta, hogy osztrák, hogy engem már 4 óra óta várt. S hogy örül... Jaj, én is! Csak hogy enni akarok?! Honfitársam készséggel kísért el a «Hôtel de la Poste» éttermébe, hol én csak egy óriási tál rizsleves és szép dimenziójú borjúszelet elköltése után kezdtem felocsúdni. Kérdezősködtem a város nevezetessége után, azt felelték, innen kitünőbb olajat árusítanak, mint Aixről. Nem érdekelt a dolog, fél óra múlva már az álmok üdítő országában velocipedeztem.

Másnap, 3-án reggel 7 órakor keltem, reggelim elfogyasztása után Rousseau-val a marseille-i egyület elnökével távirati úton tudatam, hogy déltájt hozzájuk érek. Fél 9 volt, mire útra keltem. Zancától kezdve az eguilles-i hegycsoport megmászása vette kezdetét. Itt kezdtem az Eötvös által említett «Provance hótakart tetői» közé érni. A 300 méternél magasabb hegyek csúcsán hó volt, lent a völgyekben a nefeletts virágzott. A táj sziklás, magányos, elhagyatottnak látszik. Hegyek fel, le kellett szállnom, fent azután felülve, szédítő sebességgel robogtam le a meredek kigyózó úton. Agneau közretnél elém tárult Vaine tava, 11 óra tájt Notre Dame községhez érve, hol a Salon-ból érkező út egyesül azzal, a mely Aixból jön, egy üveg sör megivása czéljából leszálltam. A körém csoportosult tömegtől értesültem, hogy a marseille-i velocipedisták ott voltak ugyan, vártak rám — de nem tudják, hova lettek.

Azt hittem, utat tévesztettek; sörömet elfogyasztva, felültem, hogy a halotti beszédek nagymesterének, Mascaronnak, a szobrász Pugetnek — a kolerának szülővárosába hajtsak: Marseille-be.

Északi oldaláról jöttem a városnak, vagy 6 kilométernyi az

lyeken ugyanis az élvezetes időtöltést az egyesületek a legtisztább lovagiassági fogalmak szerint is megfizethetik a nézőkkel. Első sorban tehát az a bajunk, hogy versenyünket nem tudjuk nyereségre rendezni, mert nem tudjuk sem az érdeket irántuk felkelteni, sem nem tudjuk oly komoly pénzügyi műveletnek tekinteni, milyennek lennie kellene. — Ma még ugyan a mi versenyeinkre sem ingyen, sem pénzért nem jár annyi közönség, melynek bármily drága belépti díjából az egyesületeknek biztos jövedelmük volna, de ebből nem az következik, hogy díj nélkül rendezzünk versenyeket, hanem hogy társadalmi úton, toborzás útján igyekezzünk fizető közönséget gyűjteni. — E mellett nagyon természetes, mindig méltányolandó a belépti-díj nélkül rendezett verseny, mert itt a nem fizető közönség esetleg kedvet kap ezután díj mellett is megtekinteni a versenyeket, de hány nálunk az olyan egyesület, melyeknek józan gazdálkodás mellett szabad volna ily kevés bevételtől is elállni. A beléptidíjjal rendezett versenyek tehát maradjanak, illetőleg legyenek az egyesületek jövedelem forrásai, de csak is az egyesületeké. Mert azt már teljesen el kellene ítélni, ha a versenyzők a maguk számára szednék be a díjakat. Ez már nem testedzési verseny, hanem testi munkával való kenyérkereset volna. — Ép ezért az amatőr versenyzők pénzdíjakért nem küzdhetnek, hogy ez sajátjuk legyen, de igen, ha ez az egyesületé lesz. És itt határozottan előnyös volna, ha minden verseny egyesületi pénzdíjjal is volna egybekötve, mint a regattáknál. Ily módon az egyesületek könnyebben lendíthetik elő a testedzést.

A magyar, nem úzerkedő természettel azonban nem ellenkezik a szerencsejátékok üzése, sőt a lottó-statisztikában a nemzetek közt a magyar alig hiszem, hogy utolsó helyen álljon. Ezzel a nem dicséretes tulajdonunkkal akarnának úzerkedni azok, kik a test-

gyakorlati versenyeknél be akarnák hozni a sorsjátékot, a totalisateurt. Az érvelés ez intézmény mellett a következő szokott lenni: a közönség a mi versenyünk iránt nem érdeklődik, de szereti a lóversenyen megkedvelt totalisateurt; tehát állítsunk fel mi is ily játéktér, hogy ezzel keltsük fel a sport iránt való kedvet. És meg kell engednünk, hogy biztonnal többen jönnének versenyeinkre, ha ott játszani is lehetne, de kérdés, mit nyerne ezzel a testedzés ügye. A közönségben nem a sport iránt fokozódna a gyakorlási kedv, hanem a játékot kedvelni meg jobban. Maga a verseny pedig lesüllyedne a mulatság színvonalára.

Mondják sokan, hogy ez intézmény a fejlődő sporttal együtt ver gyökeret. Elég baj, hogy így van, de ebből még mi sem következik. Vagy talán, ha valamely egészséges intézmény mellett bizonyos fejlődési fokon beteges szokások is érvényre jutnak, úgy az újonnan meggyökeresedett intézmény betegségét is átültessük. Ily beteges kinövése a sportnak a szerencsejáték, mely a totalisateur révén akar a versenyekbe jutni. Nálunk még olyan ép a testedzés ügye, hogy még hosszú idő múlva sem teremné meg e romlott gyümölcsöt, ne igyekezzünk tehát a bajt erővel beoltani ifjú sportunkba.

A nyerész kedésnek biztonnal jó volna a totalisateur az egyesületek számára, de mert a testedzésnek nem csak nem használ, de árt, helyes, ha minden módon ellene vagyunk.

PORZSOLT JENŐ.

Meghívás az országos torna-ünnepélyre.

Tisztelt Tornásztársak! Kétségtelen tény, hogy hazánkban a tornázás ügye halad; a torna-egyesületek száma emelkedik, az egyes egyesületek körében a tornászok ügybuzgósága fokozódik; de más részt nem lehet tagadnunk azt sem, hogy a haladás csekély és

út, mely a St.-Antoine külvároson vezet keresztül, az út vagy 50° alatt lejt, a mennyire csak megengedte a sűrű közlekedés, sebesen haladtam. Találkoztam ugyan egy tricyclistával, de miután jelvényt nem láttam rajta — folytatám útamat. — Pedig az az ember vitte Rousseau-nak az én táviratomat, ő még mindig várt rám Notre Dame-nál; hogy nem találkoztunk, csak onnan jött, hogy ő bent volt egy vendéglőben reggelijét végzendő. Én egyenesen Prado 20-ba mentem, Rousseau lakására, az egyesület szék-helyére. Gépemet a többiekhez állítva, a helyiségben volt emberrel a vasútra mentem, kézi táskám, melyben városi ruhám volt, kiváltására. Rousseau és az említett tricyclista oda jöttek, alig voltunk ott néhány percig. A quiproquo hamar kiderült. Elkísért a «Hôtel de Genève»-be, hol elhagyott, megigértetve velem, ha megebédelttem s ruhát változtattam, rögtön keressem fel, ő vár reám — a mit meg is tettem.

(Rousseau. — Marseille. — Versenyünk. — Elutazásom.)

Jean Rousseau, ez idő szerint 30—32 éves megnyerő külsejű úri ember. Megjelenése a telivér francziát árulja el; — nem tudom hogy van, de a lehető legjobb benyomást gyakorolja az emberre! Ez idő szerint Marseille-ben, Prado 20. velocipédek készítő, melyeket neve után keresztelt. Már ezelőtt mintegy 10 évvel a lehető legjobb délvidéki bicyclista hírében állott! Atutazó turisták által ugyan sokat lehet zaklatva, mint a hogy említém is ezt neki. Persze, hogy a legsimább udvariasság hangján erősítgeti a «szentség» nem tudom mely paszuszát, «utasoknak szállást adni». Ő, mint sportlapok tudósítója, egyesület elnöke, velocipéd gyáros, a «Thouring Cyclist Club» délvidéki konzulja, tanácsot, útbaigazítást ad. Ciczerone, míg a turista a városban van. E helyt is köszönet neki. Este volt már, mire meglátogattam, ép n 6 órakor kezdett ebédjét költötte el. Azt végezve, rendelkezésemre boesátá magát. Megmutatta Marseille-t a gázlámpák által világítva. Vig kompanyia volt! nem tudom, akadok e ahhoz hasonlóra életembe. 11 óra felé járhatott az idő, midőn Bosc a délvidék championjával a «Cristal Palais»-ban találkoztunk.

A chausonette-ek élvezése, a bock-ok absorbeálása mellett Bosc megkérdez, hamis szemhunyorítás kíséretében, akarnám-e a marseille-i szépeket egy csoportban együtt látni? Istenem! hisz a felelet nem lehet igenlőnél egyéb. Azt kértem csupán tőle, nem esem-e a szent Antal kísértésébe? Vous le Verrez! — felelé ő. Rousseau, ki mindig jelen volt, fülét hegyezé. S proponálja, hogy másnap a Chateau Bosely-n velocipéd-verseny tartassék köztem s Bosc között. Megjegyzém, hogy 170 klm. hajtása a lábaimban van, versenygépem nincs, Surrey-m 20 kilós útgép, megerőltetni magam most, midőn úthán vagyok, nem akarom — összegezve kijelentem, miszerint Bosc könnyen leverhet. Kinevették: hisz az egész csak heczez! c'est pour vous montrez nos «pitchotetés» (nos «petites filles»). Vagy úgy, nagyon szívesen! Másnap az összes marseille-i lapok telve voltak az én match-emmal. L'enjeu est 200 francs!! — kürtölték a lapok.

Mi ketten hűledeztünk. Rousseau a tréfát azért követte el, hogy mentől több publikumot oda csűditsen. Mi ketten fura képet vágtunk hozzá!

A vig estélyt követő szabad napomat a phoenecziaiak által épített Marseille szemlélésére fordítottam. A ki ott volt olvasóim közül, biztonnyal fog rá emlékezni, mennyi a nézni való Európa e nagy kikötő városában. Bosc ajánlkozott ciczerone-nak, reggel 8 órakor ígérete szerint nálam volt.

A Cannabiére-n haladtunk lefelé a kikötő felé, majd jobbra fordultunk, vezetőm nevetve mutatja a dombos helyen épített ősrégi Marseille-t, piszkos, szűk, garádiosos utcájával, a kárókon lógó száradó ruhákkal — s megjegyzi, hogy mikor a matrózok jönnek, már Gibraltárnál, Sziciliánál örülnek annak, hogy fognak itt maguknak jó esti mulatságot szerezni. Tánccolnak, verekesznek s itt iszszák vermouthe-jukat. C'est le Quartier des vièrges folles! Gyerünk odább. A mistral, a régi kikötőtől, hova a város csatornái szájadzanak s a Paphosból borzasztón dögleletes levegőt hozott. A tengerparton tehát északnak menve a Port de la Foliette-hez értünk. Neve ez az új kikötőnek, mely kiterjedésénél s szilárdságánál fogva hátrán szenvedhet a modern tudomány remekművének! Felmentünk a védfalra, mely a kikötőt

nem felel meg azon várakozásnak, melyet az ügy minden igaz barátja a haladás újabb időben észlelt emelkedéséhez kötött.

Miben kereshetnők ezen sajnos tapasztalat okát, ha nem abban, hogy bármennyire meg vagyunk mi magunk győződve a tornázás jótékony hatásáról, melyet az testünkre s szellemünkre egyaránt gyakorol, bármennyire át vagyunk hatva annak szükségétől, hogy ezen meggyőződést társadalmunk minden művelt rétegében meggyökereztessek — a nagy közönség még mindig távol áll az ügy felkarolásától, elvileg talán szépnek, helyesnek tartja célunkat, de annak megvalósítását gyakorlatilag elő nem mozdítja.

A nagy közönség érdeklődését felébreszteni, a művelt társadalom zömét a tornázás gyakorlásának és pártolásának megnyerni: ez a mai viszonyok között legfőbb, de egyúttal legnehezebb feladatunk.

Ezen feladat megoldásának egyik fontos tényezőjét képezik a torna-ünnepélyek; hazai torna-egyleteink saját körükben buzgón rendeznek ugyan ily ünnepélyeket, de ezek természetesen csak kisebb körre vannak kivatva hatást gyakorolni.

Elérkezettnek véljük azonban az időt, hogy összes hazai torna-egyleteink — kilépve eddigi szerényebb körükből — egyesült erővel az ország színe előtt mutassák be működésük eredményét, bizonyítsák te rendeltetésük fontosságát és kitaró munkájuk sikerét.

Országos torna-ünnepélyen kell a nagy közönség elé lépniük!

Az országos kiállítás alkalmából hazánk minden vidékének értelmisége sietni fog az ország szíve felé, adjunk mi tornászok is találkozót a hazánk fővárosában tartandó országos torna-ünnepélyen.

Részünről az előkészítő lépéseket megtettük; az ünnepély megtartása akadályokba ütközni nem fog; most tehát rajtatok áll, tisztelt Tornásztársak, vajjon tömeges megjelenésetek által az országos torna-ünnepély valóban országos jelleget nyerjen!

Rövid vonásokban jelezzük az ünnepély tervét:

Az ünnepély 1885. június 28-ik napján tartatik.

Részt vehet a hazai torna-egyleteknek minden tagja. Minden résztvevő a nemzeti torna-egylettől igazolványi jegyet nyer. — Az igazolványi jegyért 1 ft fizetendő. — A résztvevők 1 napra szabad bemenetet élveznek az országos kiállítás területére; a déli tagok szabad elszállásolásban részesülnek. — Minden egyes tagjai rendes torna-egyenruhájukban, az egyesületi zászló alatt jelennek meg.

Vidékről érkezés legkésőbb 1885. június 27-ik napján este;

az érkezőket a fogadtatási bizottság tagjai fogadják s kísérik az elszállásolás helyére.

Ugyanaz nap este ismerkedési estély.

Június 28-án találkozás a városerdei Széchenyi-szigeten; 8 órakor összpróba a kiállítás területén levő tornatérén; próba után közös villá-reggeli.

Ugyanaz nap fél 3 órakor sorakozás az Eszterházy-utczában, a muzeum-kert mögött; hivatalos üdvözlés; díszkivonulás a tornatérre; rövid pihenés és azután felállás a felvonulásra.

A torna-ünnepély 5 órakor kezdődik; sorozata következő:

a) Felvonulás; négy sorokból Lion-féle ellenvonulással fejlődés 24-es sorokból álló oszlopba.

b) Szabadgyakorlatok; egyszerű és összetett tagmozgásokkal.

c) Általános szertornázás csapatokban; nyújtón, korláton, bakon, lovon, rohamdeszkán, magas ugrás, súlyemelés (a csapatok száma a tornászok számától függ; minden egyeslet választhat külön szert, ha legalább 15 tagból álló csapatban jelenik meg).

d) Növendékek rendgyakorlatai; budapestiek részére.

e) Versenyornázás: rúdugrás, szabad függeszkedés póznán és akadály-versenyfutás kapcsolatosan. — Minden versenyző mind a három versenygyakorlatban résztvenni tartozik s az elért eredmények összegezése állapítja meg a győzteseket. A győztesek koszorút és oklevelet nyernek.

f) Egyesületi mintacsapatok szertornázása és buzogány-gyakorlatok; az egyesületek egy-egy csapatban tornáznak; minden csapatban legalább 10 tornásznak kell lenni; az egyesületek maguk választják és jelentik be a szert (nyújtó, korlát, ló, ugró-asztal vagy bak), melyen tornázni akarnak; de ha egy szert aránylag sok egyeslet választ: a szerek kiosztása sorshúzás útján történik.

g) Szabadornázás nyújtókon; részt vehet minden tornász, ki a 3-ik képességi fokot elérte; a résztvevők névszerint bejelentendők.

h) Növendékek kötélhúzása.

i) Koszorúk és oklevelek kiosztása.

Ugyanaz nap este az ünnepély után közös vacsora.

Június 29-ik napján délelőtt 10 órakor az országos tornaszövetség alakuló gyűlése a nemzeti torna egyesület tornacsarnokában. Este közös vacsora.

Június 30-ik napján délelőtt 9 órakor a Magyarországi Tornatanítók Egyesülete közgyűlése, iskolatornáztatással összekötve; délután tornász-kirándulások; este búcsú-estély.

a nyílt tengertől óvja meg s istenem, mit tegyek? Megállt az eszem, bámultam. A fal magassága mintegy 20 méter, 6—7 a szélessége, 3 kilométernyi hosszú. — A nyílt tengerbe épített! Mekkora munka! mennyi pénz!

100 meg 100 hajó a kikötőben, árbocok erdeje, süketítő zaj, nyüzsgés-forgás, láma, sok sergeant s még több gyanús külsejű ember. Mairóz mind-n nemzetbeli — s legpikésőbb közülök a görög. Ahhoz értők azt mondták, hogy azok t.....k s hogy lopnak is. Nem tudom. Ime a kikötő.

Lóvasútra ültünk fel, végig mentünk az utcákon, semmi különös. Ott, hol lóvasút jár az utcának, bármely országbeli legyen a város, körülbelül egy típusa van, ott hol nem jár, az más. A Chateau d'eau megsejmlésére indultunk. Megjártam vele, miut Nimes-ben, szólok Bosc-nak, hogy ily formájú épületet láttam már, megálljon csak s rövid idő alatt kisítom, de hisz ez szakasztott mása a párisi Trocaderonak, jobb és balszárny lent a kert, a vizet okádó fenevadak egyébiránt sokkal ismertebbek, sem hogy leírjam. Bosc azt állítja, hogy a párisiak csakugyan innen mintázták kiállítási palotájukat. Elhittem, de miután Bosc marseille-i, kérdém magamtól, nem-e Gascon? Az az egy bizonyos, hogy oly pompás kilátást — városra le — mint innen, csak a júliusi oszloptetejéről lát az ember. Elélek táruul egész Marseille, kikötőjével, hajóival, a semmibe elvesző tengerfelülettel s hátunk mögött a dal teli Provanc havas hegycsúcaival. A délutánt arra használtam fel, hogy Dumas père által megörökített Chateau d'If-ben tegyek látogatást. A vár 4 kilométernyire tekszik bent a tengerben, csakhamar fogtam egy sajksát, kinek virolásán csakhamar kiértünk a régi kikötőből, a mint a Fort St-Nicolas rémséges ágyútorjai előtt elhaladtunk. A szél kedvezett, fél óra múlva kikötöttünk azon szigetre, melyről Monte Christo oly csodás módon tudott megszabadulni.

Kicsiny, alig fél hold területű, kopár sziklahát ez. Kúp idomúlag nyúlik fel, tetején If várával. Sajksám és elmaradhatlan kutya bant maradtak a csónakban, én, utasítás szerint a várudvarba érve, balra tértem egy földszintes épülethez. Kapus már a kulcsokkal felémjött s megindultunk a vár felé. Biz az

inkább egy négy szögbe épített egy emeletes háznak volt mondható, melynek felvonó hídja, erős fala van s mely a sziklahegy tetejére van építve. Belépve az udvarra, emberem egy földszintes czellába vezetett, az ajtóval szemben. Oltásmaradványt vettem észre. Ez volt temploma a raboknak. Egy pergament füzetet mutatott, kitetszett belőle, hogy a várba már a 16-ik század óta zártak be állam, vagyon s életbiztonságra veszélyes egyéneket. A register kimutatja, mit tettek, hány hall ott, hányat guillotinoztak s hány . . . szökött meg. Majd bevezetett egy szomszédos sötét, csak az ajtó által világított helyiségbe, ez volt a római szék ellen aspiráló abbénak anti-chambre-je, Monte-Christo rabtársának nappali helye, odább egy 2 lépés széles és 6 lépés hosszú, pinczegádorforma helyiségben aludt. Sziklába vájt üreg. A két fal hosszán padka formára kiálló kőpárkány, erre volt ágya — az ürezen keresztbe — helyezve. A Monte-Christo által vájt nyílás, melyen keresztül bujt, még ma is meg van sértetlenül. Az első emeleten, a híres szónok Mirabeau-nak czelláját mutogatják, ugyanebben a czellában a fal hátul egy méternyire ki van vájva, ott őrizték két éven át a Heliopolis hősné, Klebernek hulláját. Ugyancsak az első emeleten a templomnak szolgáló helyiség felett tartatott fogva a l'honneur aux masque de fer egyénisége. A meglevő alacsony roppant nagyságú asztalon, bicskával kivájt sakktábla látszik — a rabok munkája. Majd a fedélre mentünk, honnan gyönyörű kilátást élveztünk a tengerre s a velünk szembe levő Lazarethre, Port Foliette-re, Marseille felett a N. D. de la Garde-ra — s távol bent a tengerbe Freycinet compagnie füstölő s lassan elvonuló óriásaira. A városba való visszatérésem bizony keserves volt, északi szél kerekedett, bárkásom már öreges legény lévén, magamnak kellett 2 órai veszőség után a régi kikötőbe eveznem. Délután a Napoleon kastély megsejmlésére fordítottam figyelmemet. — E kastély tudvalevőleg hosszú ideig per tárgyát képezte Eugénia császárné és Marseille városa között, miután az ex-császárné megnyerte a pert — a kastélyt oda ajándékozta a városnak. Chic!

A részletes tervezetet és a kiviteli értesítést a lehető legrövidebb idő alatt fogjuk közölni.

Ezek után legyen szabad azon reményünknek kifejezése adni, hogy hazánk minden torna-egylete képviselve leendő a tervezett első országos torna-ünnepélyen és hogy 34 hazai torna-egyletünk, melyeknek több mint 3400 tagja és ezek közt 1590 működő tagja van, a résztvevők impozáns számával fogják igazolni törekvésünk helyeslését.

Ezen reményben intézzük, tisztelt tornászársak, a nemzeti torna-egylet választmányának megbízásából azon kérelmet hozzatok:

Szíveskedjete a f. évi márczius hó végéig választmányunkat (VIII. ker., Ősz-utca 26-ik sz. a.) értesíteni, hajlandók vagytok-e a tervezett országos torna-ünnepélyen egyleti zászlótok alatt résztvenni; ha — mint nem kétkedhetünk — osztjátok törekvésünk célját, közöljétek a résztvevők neveit, jelöljétek ki azon tornászert, melyen az ünnepély sorozatában c) és f) alatt foglalt általános csapat-tornázás s egyleti minta-csapatok szertornázása alkalmával külön egyleti csapatban működni kívántok és nevezétek meg külön azon tagtársakat, kik az e) alatti verseny-tornázásban és külön azon tagtársakat, kik a g) alatti szabad-tornázásban résztvenni hajlandók. Fogadjátok őszinte üdvözlötünket!

Kelt Budapesten, 1885. évi márczius hó 3-án.

A nemzeti torna-egylet igazgató-választmánya nevében:

Hegedűs Sándor, elnök.

Bernáth Béla, titkár-ügyész.

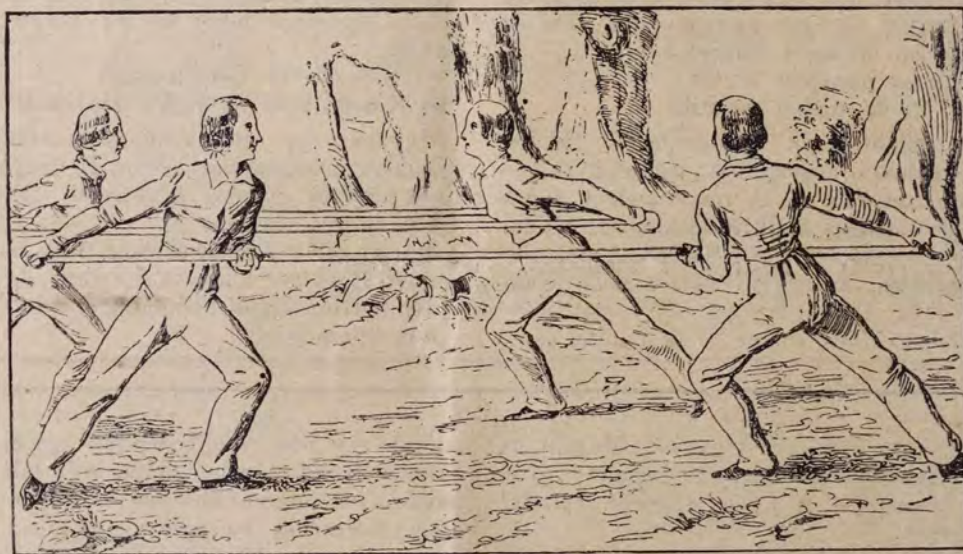
forma kedvvel gyakorolják. A küzdelem a nézőben is kellemes hatást szül, mert nem fajulhat dulakodássá és a test a legplasztikusabb helyzetekben tűnik fel.

A szegedi torna-egylet közgyűlése.

A szegedi torna-egylet rendszeres évi közgyűlését f. hó 15-én vasárnap délután 3 órakor tartotta az ügyvédi kamara helyiségében.

Pálffy Sándor elnök megnyitván a közgyűlést, konstata, mikép a tagok oly jelentékeny számban jelentek meg, hogy az alapszabály értelmében a közgyűlés határozatképes; beterjesztette egyszersmind az igazgató választmány jelentését az elmúlt évről, úgy az évi zárszámadást s a jövő évi költségelirányzatot. — Az egylet múlt évi működését illetőleg örömmel jelentheti, hogy az úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben teljesen kielégítő volt s ha tán némelyek várakozásának nem is felelt volna meg teljesen, az csak a több irányban tapasztalható érdektelenségnek tulajdonítható.

A közgyűlés a jelentést, mely kinyomtatva a tagok közt előzőleg kiosztatott, fölolvadás nélkül elfogadta s egyúttal jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az egylet tisztviselőinek buzgó működésükért.

RÚD-BIRKÓZÁSOK.

Rúd-birkózások.

(Képpel.)

Az iskolai tornázásban a fogással történő birkózások nem volna tanácsosak, de annál inkább megfelelők a hosszú rúddal való ugynevezett ellenállási gyakorlatok.

A gyakorlatoknál használt rúdak 3–4 cm. vastagok, síma fenyőfából készülnek. Vigyázni kell, hogy ne legyen bennük csomó, mely törékenynyé tenné.

A birkózás számos állásban és rúdtartással történhet. — Legszembetűnőbb a képünkön bemutatott rohamállásban kivitt birkózások. A kép elején küzdő pár jobb nyújtott és bal hajlított karú tartásban fogja a rúdat. Az előnyösebb módja e birkózásnak abban áll, hogy jobb karunkkal a rúdat lenyomjuk és guggoló helyzetből felfelé igyekezünk ellenfelünket nyomni. A küzdelem akkor dől el, ha valamelyik fél helyéből hátrafelé kilép.

A két rúddal való birkózásnál mindkét karunk nyújtva van, lábaink ugyancsak rohamállást vesznek fel. A karok nyújtva vannak és a küzdelem itt inkább karerővel, mint a test súlyával döntetik el. — A küzdelem itt is a kilépéssel dől el.

Mindkét birkózási módot a gyermekek, mint a felnőttek egy-

Az évi jelentésből a következőket emeljük ki: A tagok száma 1884. év végén 221 volt; ezek közül 4 alapító, 19 pártoló és 198 rendes tag, — tizzezzel több, mint 1883-ban. A múlt évben megtartott 128 torna-órán 1381 tornázó vett részt, a mely szám csekélynek látszik ugyan a tagok számához arányítva, de ezt a tornázó helyiség alkalmatlan voltának lehet betudni. A téli hónapok alatt Csernovits Agenor egyesületi tag szívességből adott oktatást a vívásban. Az egyesületnek egyik régi óhaja, az állandó tornacsarnok építése, ugyan a múlt évben sem valósulhatott meg, de egy új fordulat állott be ez ügyben. Nagy Ferencz indítványára ugyanis a tagok egyhangúlag följajánlták, hogy a havidíj mellett a tornacsarnok alapja javára havonként 10 kr. külön díjat fizetnek. Az egyesület bálja szép sikerrel folyt le, a mi a buzgó alelnök fáradozásainak köszönhető. Az egyesület több szaklapot járát és a «Herkules»-t hivatalos közlönyévé választotta. A nagy pontossággal összeállított évi jelentést Molnár Elemér jegyző szerkesztette és olvasta föl.

Az igazgató választmány jelentése szerint a kör múlt évi működése a következő volt: rendezett az egylet a farsang folyamán egy elite-bált, a nyár folyamán egy kisebb távgyaloglást Algyőre s egy nagyszabású versenygyaloglást, 3 versenydíjjal T. Kani-

zára, azonkívül résztvett az augusztus 3-iki népiünnep rendezésében s azon sikerült díszturnázást mutatott be. Beléletét tekintve az egyeslet háromszor hetenkint tart gyakorló órát, a melyeken a tornázásban és a vívásban jeles vezetők mellett gyakorolhatják magukat a tagok. Az egyeslet egyike a helybeli legnépesebb egyesleteknek, a mennyiben tagjainak száma 221.

Az egyesület vagyona 2482 frt 29 kr-ra rúg. A költségvetési előirányzat 1885-re 990 frtban állapított meg.

Ezután az új tisztviselői kar választása következett s miután a korelnöki széket Padrah Sándor, a jegyzőt Hevessy Kálmán elfoglalták: elnökül megválasztott az egyeslet eddigi elnöke, Pálffy Sándor, kinek ügybuzgalma hozta létre legnagyobb részben a lefolyt év szép eredményét. A tisztújítás további folyamán nagybár: a régi tisztviselők választottak meg: alelnökké: Nagy Ferencz, jegyzővé: Molnár Elemér, pénztárossá: Harcz Lajos, ellenőrré: Löwinger Antal, ügyészszé: Fáy István, szertárosá: Tóth Nándor, orvosá: dr. Kiss György, tornaánitová: Kovács István.

A választmány tagjaivá titkos szavazás útján a következők választottak meg: Bauer Frigyes, Bayer Béla, Dögl Adolf, Dörner Mihály, Fónagy József, Főkövy Lajos, Gál Kálmán, Gáspár Károly, dr. Ivánkovics Sándor, Kas János, Kelő Mór, Lévai Lajos, Magyar József, Martiny Gyula, Nagy János, Nováky Berta, Padrah Sándor, Pataky Károly, dr. Pártos Simon, dr. Pérenyi Lajos, Pöcker József, Schlezinger Ede, Szmollény Nándor, Taschler Endre, Várady Jenő, dr. Végman Ferencz, Wagner Gusztáv és Wagner Nándor.

Számvizsgáló bizottság tagjaivá választottak: Aczél Soma, Gollovicz László és Mergenthaler Lajos.

A tisztújítás után az elnök biztosítván a közgyűlést a jövőben is az igazgató választmány lankadatlan buzgalmáról, a közgyűlést feloszlatta.

Mi valóban jó viszonyok közt levő egyesletnek eddigi sikeres munkálkodásáért szívünkben gratulálhatunk és hiszszük, minden irányban való munkálkodását ezután is méltó siker koronázza.

A «Neptun» csónakázó-egyeslet berendezése.

Az evező-sport hazánkban a hatvanas években nagy virágzásnak örvendett s a budapesti egyesletek nemcsak a hazai egyesletek között is az első helyet foglalják el. De sajnos ezen dicsőség nem soká tartott s csakhamar bekövetkezett a pangás ezen sport terén, nem vették többé a budapesti egyesletek komolyan a dolgot s megfordult a viszony Bécs és Budapest evezősei között. Utóbbiak gyakori vereséget szenvedtek s ahelyett, hogy ezen kudarcot megtorolták volna, felhagytak a küzdelemmel. Sokáig regattát sem rendeztek, míg végre a «Nemzeti Hajós-Egyeslet» adott egy kis lendületet az evező-sportnak s a hosszú pauza után 1882. június hóban regattát rendezett kiegyítő eredménnyel, majd a következő évben újra a «N. H.-E.», míg tavaly a «Hunia», «Pozsonyi Hajós-Egyeslet» és «Nemzeti Hajós-Egyeslet» együtt rendeztek versenyeket. A tavalyi a budapesti egyesletek teljes levere-tésével végződött, mely annál szomorúbb volt, mert nemcsak a bécsiek, hanem még a pozsonyiak is túlszárnyaltak bennünket.

Ez év június havában újra lesz regatta, melyet a három budapesti egyeslet fog rendezni, s ezek között egyik a k. a. t. folyamán alakult meg «Neptun» név alatt. Miután a másik két egyeslet ismerik olvasóink, ezen új egyesletről akarok néhány sort írni.

A «Neptun» egyeslet csónakháza a kis Margitsziget felső csúcsán fekszik feltöltött magas halomra építve. Az épület 20 méter hosszú és 10 méter széles pilótára épült faház egy csónak-raktárral, kényelmes öltöző szobával, szolgálakással, pincze és padlással ellátva. A csónakda véggel áll a Dunának, rajta kettős kapu, hogy a csónakokat egyenesen a vízre lehessen vinni. Az épület másik végén árnyas fák alatt egy korlát, nyújtó és ugró szerek vannak felállítva, hogy a tagok a testedzés más nemét is gyakorolhassák, míg az oldal-fal terebélyes nagy fák által van körülveve.

A szolidan és csinnal készült ház Gregersen Guilbrant építménye. A mint a kapun bementem, gyönyörű látvány tárult elém, ott láttam szép rendben kettős karfákon a «Neptun»-nak angol készítményű új csónakjait, mely William János hajóépítő gyárából került ki s oly gyönyörűek, hogy méltán megérdemli, hogy bárki is megtekintse, s első látásra is rögtön láthatja, hogy

ott nagyban készülnek a tavaszi regattára s mindent megte-znek arra nézve, hogy csónakjaik a legjobbak legyenek. Ott láttam három verseny skiffet, egy autriggeres palánkos pair-oar hajót kormányos nélkül 48 cméter szélességgel, egy duble-scutt hajót kormányossal, mely pair-oarra is átalakítható, szélesége 73 cm. Két egyforma autriggeres palánkos négyes hajót kormányossal, szélessége 73 cm.; egy autriggeres palánkos négyes hajót kormányossal 47 cm. szélességgel training czélokra s végül egy autrigger-ress négyes hajót kormányossal. Minden hajó czédzus tából készült mozgó üléssel s azonkívül külön szilárd üléssel ellátva, s a hajók belszerkezete olyan, hogy azokhoz semminemű sróf nem szükséges, a mi kezelésüket nagyon megkönnyíti. Az autriggererek mind állandóan és szilárdan vannak a hajókra erősítve, s a rowlokok, kivéve a skiffeket, mind szilárdak.

A hajókhöz szükséges evezők számára nézve 30 darab nagy evező és 14 darab kis evező (scull-evező) mind direct Angliából jöttek s a legújabb szerkezetűek. Mint hallom, vasárnap fog lejönni W. János, hogy a hajókat személyesen adja át az egyesletnek, s hogy azokat a tagok előtte megpróbálhassák. Ugyanekkor fog az egyeslet megállapodásra jutni Jamessel, hogy mikor fog lejönni a tagok tanítására, s valószínűleg itt Budapesten fog még elkészíteni az egyesletnek egy pair-oar hajót és egy klinker skiffet. Örömmel írtam ezen sorokat, mert azon reményemnek látom megvalósulását, hogy a budapesti egyesletek nemcsak elfogadják érni a bécsieket, de azokkal vetekedhetnek is, s ha a «Neptun» egyeslet igyekezik megfelelni azon váakozásnak, melyet a sport-körök várnak tőle, akkor ezen egyeslet dicsőséget fog hozni a hazai evező-sportnak már a legközelebbi jövőben.

En összetartást, kitartást s sok szerencsét kívánok a fiatal «Neptun»-nak.

VIG HAJÓS.

A «Kolozsvári Athletikai Club» tavaszi versenyei.

(Hivatalos.)

A «Kolozsvári Athletikai Club» igazgató választmánya e hó 14-én tartott ülésében f. évi május hó 14-ére (áldozó csütörtök) a következő versenyeket tűzte ki:

- I. *Sik-verseny.* Távolság 100 yard (91 méter).
- II. *Bajnoki sik-verseny.* Távolság 2 ang. mértf. (3218 méter).
- III. *Gát-verseny.* Távolság egynolczad ang. mértf. (201 méter), 6 sövénygát, 95 cm. magasságban.
- IV. *Ökölvívás.* (boxolás).
- V. *Birkózás.*
- VI. *Távugrás.*
- VII. *Súlydobás.*

A részletes versenyfeltételek közelebből fognak közzététetni. Kolozsvártt, 1885. márczius 18-án.

Kuszkó István,

Kövári Mihály,

a «Kolozsvári Athletikai Club» titkára.

alelnök.

Iskolai tornász- és csónakász-egyeslet.

Míg nálunk az iskolai testedzés félig mint kötelezett tantárgy, félig mint katonai gyakorlat tűnik fel a tanulók előtt, addig már Angol- és Németországban mind inkább és inkább szabadabb szellemben igyekeznek vezetni a gyermekek testi nevelését. Sőt már több helyen a felsőbb iskolák növendékei maguk vezetik az egész testgyakorlati oktatást. A felsőbb iskolák hallgatói testgyakorlati-egyesletet alakítanak maguk közt ép úgy, mint az önképző köröket és az igazgatóság csak a felügyeletet gyakorolja.

Ilyen módon áll fent Németországban, Neuvidenben egy tornász- és csónakász-egyeslet, melynek alapszabályait érdekesnek látjuk közölni.

Ez újítás sok tanférfi előtt merész kezdeményezésnek látszik. Nem szabad azonban sohasem elfeledni, hogy a bizalom ily nemes nyilvánulása az ifjúság irányában azok becsületszerzésére és önállóságára mindig áldásdús eredménnyel járt, míg a sötét bizalmatlanság pessimisimusa és az örökös akadékoskodás sohasem volt jó dolgok szülője.

A torna-egyeslet mellett az önkormányzat elve szerint még egy zene-egyeslet — gymnasiumi zenekar — is alakult Neuvidenben, mely lassan-lassan oda fejlődött, hogy az egész vidék büszkesége. «A torna-egyeslet egy gyakorlatánál jelen lehetni — mondja egy

szemléltető — valóságos gyönyör, oly szabályszerűen, pontosan és nyugodtan megy ott minden. Őszintén mondván, a csónakosztály intézménye némi aggályokat keltett bennem, de mióta fejlődésének örveidhetek, azok is megszűntek».

Most közöljük az iskolai egyesület alapszabályait:

A torna-egyesület célja tagjainak szellemi munka után testi üdülést és erősödést nyújtani. E célból a Tahn systema szerint a tornában, speciális nemzeti játékokban: birok, futás, stb.-ben és az evezésben gyakoroltatja tagjait.

Védnökké az iskola valamelyik tanára választatik.

A művezetés egészen az egyesület által választandó tornaőrre van bízva. Ezt az egyesület összes tagjai választják és pedig $\frac{2}{3}$ -ad szótöbbséggel és az igazgató beleegyezésével. Hatalmi köre a tornaóra vezetésére is kiterjed. Ő képviseli az egyesületet és az igazgatóságnak minden esetben felelős. Kötelessége továbbá a tornászokat szakaszokba osztani és a minta-tornászokat kinevezni.

Az egyesület üzleti dolgai a tanárra bízandók. Az egyesület torna-eszközei kikölcsönzéséhez a tornatanács engedélye szükséges. A tornatanács a tornaőr és 6 az egyesület által választandó tagból áll. Egyszerű szótöbbséggel határoz. Szavazategyenlőség esetén a tornaőr dönt. Szavazatok nem lehet képviseltetni, az írásbeli dolgokat egy jegyző végzi. A tornatanács minden 2 hétben egyszer ülés, rendkívüli alkalomkor a tornaőr is egybeívhathatja. Minden évharmadban legalább egy közgyűlés tartandó, a melyen a tagok az egyesület állapota felől tájékozást nyerhetnek. Az egyszerű és közgyűlések az igazgatónál való bejelentés után a gymnasium egy termében tartatnak meg.

Az egyesületbe 6., 7. és 8-ad osztálybeliek vétetnek fel. A csónakázásban való részvételre tagdíj felemelés mellett a torna-egyesületnek csak oly tagjai jogosultak, kik az úszásban való gyakorlatukat már kimutathatták. — Minden az egyesületbe lépni akarónak egy havi próbaidő engedélyezendő. A próbaidő alatt az illető az egyesületi törvényeknek van alávetve. Ha ezen idő alatt kiderülne, hogy az illető a torna-gyakorlatokra teljesen alkalmatlan, a tornaőr a torna-tanács beleegyezésével egyszerűen megtagadhatja a felvételt; ellenkező esetben a felvétel fölött titkos szavazás útján határozandó. Csak 15 éven felüliek és az egyesületnek már 3 hónap óta tagjai bírhatnak szavazati joggal és választhatók meg (Senior).

A tagok lajstroma az igazgatónak átadandó és minden változás azonnal bejelentendő.

A felvételi díj egy márká, havi-díj 50 fillér; az evezősök számára 1 márká, mely a pénztárnoknak minden hónap elején átadandó. A szünetidőn át is fizettetik a járulék. A ki elmarad, vagy későn jön, megbüntetendő. Rendellenesség a tornaőr által 6 órára terjedhető kizárással büntetettik. Nagyobb büntetések vagy kizárás fölött a torna-tanács határoz.

Az egyesület h tenként kétszer tart meghatározott időben gyakorlatot. Ezen napokon megjelenni az összes tagok kötelessége. A ki hosszabb időre felmentetni akar, a torna-tanácsnál kérvényez ez iránt. A ki csak egy óráról akar elmaradni, ezt a tornaőrnél jelenti be. Jobb tornászok további kiképzése céljából hetenkint egy minta-tornaóra tartathatik. A gyakorlatok idejére a torna-eszernök és tornater az egyesület rendelkezésére bocsátatik. Az igazgató engedélyével nyilvános tornajátékok is rendeztetethetnek. Szabad délutánokon az igazgató engedélyével nagyobb gyakorlatokat is tarthatnak, a melyeknél a tornaőr az iskola törvények megtartására ügyelendő.

A pénztári állomány a torna-tanács által választandó pénztárnokra bízatik, ki a közgyűlés előtt számolni tartozik. Csakis a torna egyesület kizárólagos használatára alkalmas szerekre fordítandó az egyesület pénze.

Ha az egyesület feloszlik, az egész leltár az iskoláé lesz.

Alapszabályok megváltoztatására az egyesület tagjainak többsége szükséges és csakis igazgatói beleegyezéssel lépnek életbe.

T. ELŐFIZETŐINKHEZ.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy hátralékos összegeiket küldjék be s előfizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt, 12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. váci-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példányal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával.

KÜLÖNFÉLÉK.

(Hivatalos.)

A «Magyar Athletikai Club» igazgató választmánya folyó évi márczius 14-én tartott ülésén elhatározta, hogy a június 4-re kiírt kiállítási nemzetközi nyilvános viadalt — közbejött leküzdhetetlen akadályok miatt — nem fogja megtartani.

A május 16-iki tavaszi viadal azonban minden körülmények között megtartatik s ennek propeozíciói — a gróf Kinsky-féle nemzetközi nagy akadály versenynyel megtoldattak, illetve e versenyem is — a beszüntetett június 4-iki viadal helyett — május 16-án fog megtartatni.

A «M. A. C.» titkársága.

A «Marosvásárhelyi Korcsolya-Egyesület» összes tagjai tisztelettel meghívotnak 1885. évi márczius hó 29-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a városi t. nácsház nagytermében tartandó tisztújító közgyűlésre. — A közgyűlés tárgyai: 1. Titkári jelentés. 2. Pénztárnoki jelentés. 3. Gondnoki jelentés. 4. A számvizsgáló bizottság jelentése. 5. Költségvetés megálapítása. 6. Egy alelnök és 15 választmányi tag választása. 7. Indítványok.

Maros-Vásárhely, 1885. évi márczius hó 20-án.

Szentiványi Gyula,
elnök.

Sándor Kálmán,
titkár.

(Nem hivatalos.)

A «Magyar Athletikai Club» nemzetközi nagy viadalának elmaradását minden magyar sportbarát csak a legnagyobb sajnálattal veheti tudomásul, mert ez lett volna a legszebb alkalom arra, hogy jelesebb athlétáink a külföld híres erőivel síkra szállhattak volna. E viadaloknak elhalasztását azonban — és ez a legszomorúbb — a «M. A. C.» te'letében legutóbb beállott pártviszály s azon körülmény idézték elő, hogy az országos kiállítási bizottságtól reményelt anyagi segélyeztetés megtagadott.

A «Neptun» csónakjai. Folyó hó 22-én vasárnap délután a Neptun evezős-egyesületnek nagy ünnepnapja volt. E napon volt ugyanis a csónakok hivatalos átvétele és megpróbálása William János hajóépítő jelenlétében, a ki ez okból egyik segédjével már szombaton reggel Budapestre utazott. Miután a csónakokat újból felszerelte s célszerűen elhelyezte s a szállításhoz történt némi horzsolásokat teljesen helyre igazította: vasárnap délután 4 órakor az egyesület hivatalos küldötteinek átadta. Kevéssel 4 óra után kijött Hieronymi Károly elnök Nérey Ödön alelnökkel, kiket a budai oldalon több egyesületi tag ünnepélyesen fogadott. Jelen volt továbbá a választmány valamennyi tagja; művezető, szertárnok, titkár etc. hivatalos személyek. Elnök előbb a csónakdát tekintette meg s teljes megelégedését fejezte ki praktikus berendezése, szolid építése és csinosága felett. Majd meg a csónakokat nézegette meg egyenkint, melyeket James hajóépítő maga mutat meg, megmagyarázván azoknak szerkezetét és használati módját. A csónakok szintén általánosságban nagyon tetszettek. Megemlítem még, hogy a «Nemzeti hajós-egyesület» igazgatója Fülep Kálmán, továbbá Radics György és Németh László választmányi tagok szintén megtisztelték az egyesületet ez alkalomból látogatásukkal s jelen voltak az ünnepélyen. A hajók megpróbálására következőleg alakult meg a csapat: Saxlehner Andor kormányos vezénylete alatt: 4-es Mészáros Ferencz, 3-as dr. Piday Béla, 2-es ifj. Ádám Károly, 1-es Csizik Béla. Először Csizik Béla próbált meg egy dubl-scul hajót, azután pedig Ádám Károly. Azután ugyanezen hajót pair-oarra alakítván át, dr. Piday Béla és Ádám Károly ültek bele Piday Ödön kormányzása mellett s egyhangúan alkalmasnak s kifogástalannak találták. Mészáros Ferencz pedig új verseny skiff-et próbált meg, a mellyel nagyon meg van elégedve. Ugyan e skiffbe maga az építője is beleült, hogy bravourevezését bemutassa. Szép evezéseért megéltenezték. Ezután következett egy auttrigger-gig, négyes kormányossal, szélessége 73 cm., eveztek benne fennevezett urak s a hajót jónak találták; szintén ezen csapat megpróbált egy auttrigger-gig négyes hajót, szélessége 47 cm. Miután ez lesz a verseny-csapat training-hajója, nagy volt iránta az érdeklődés. A csapat szép, lassú, 28-as Strockal kezdett evezni, majd belemelegedvén, 36—38-ast is húzott. A csapat tagjai egyhangúlag odanyilatkoztak, hogy nemcsak könnyű, de rendkívül szilárd hajó s a csapatnak nagyon megkönnyíti a biztos és gyors evezési módot. Végül egy kormányos nélküli auttrigger-gig pair-oar hajó próbája következett. Eveztek benne Mészáros és Ádám. Úgy könnyűségét, mint gyorsaságát megdicsérték. Hátra volt még egy auttrigger-gig négyes hajó és a res négyes verseny hajó, de miután a bizottság látta, hogy egyik hajó olyan jó volt, mint a másik a mit megpróbáltak s az idő

is sötétedni kezdett, nem tartották szükségesnek e két hajó megpróbálását, annyival is inkább, miután április 15-én William János úr újra le fog jönni Budapestre, hogy a «Neptun-egylet» versenycsapatjait tanítsa s akkor elég alkalom lesz azokban is evezni. Mindezek után a bizottság újból megelégedését nyilvánította a hajóépítőnek s Hieronymi Károly elnök néhány tag kíséretében eltávozott, míg a többi tagok mintegy 20-an még tovább is ott maradtak s a próbáló csapat tisztelére áldomást ittak s csak a késő este beálltával tértek haza örömtől telt szívvel, hogy a csónakok nem csak szépek, de sikerültek is s mindegyik azon ígérettel távozott, hogy a lehető legszorgalmasabban fogja az egyletet felkeresni s ezt annál szívesebben meg fogja tenni mindegyik, mert a «Neptun-egylet»-ben nemcsak az igazi sportot, de a jó összetartást és barátságot együtt találja fel. *M.*

A kolozsvári atletikai klub igazgató választmányának szombaton d. u. 4 órakor Kövéri Mihály elnökle alatt tartott ülésén a meghívottak szép számmal jelentek meg. — A klub tisztviselőin kívül a gyűlésen részt vettek Dapsy Frigyes, Girsik János, dr. Hegedüs István, dr. Kiss Mór, Kovács János, hg. Odescalchi Livius és dr. Rózsashegyi Aladár választmányi tagok. — Targyaltattak a Torna-vívoda átirata, gyakorló helyiségül a tornaterem átengedése iránt. Azután a 8 pontból álló versenyjavaslat vétetett tárgyalás alá. A javaslat II. pontját képező «bajnoki síkverseny» megállapítása dr. Hegedüs István és dr. Baintner Hugó között érdekes, s a jelen levőkre nézve tanulmányos eszmecserére adott alkalmat. A VI. pont alatt lévő «bicycle verseny» a javaslatból töröltetett. — A többi rész változatlanul fogadtatott el s a klub által a napokban fog részletesebben hivatalosan közzé tetetni. Odescalchi hg. indítványára elhatározatott, — hogy a májusi nyilvános versenyt megelőzőleg husvétját házi versenyt tartassék. A mult gyűlésen kiküldött versenybizottság a versenyt megelőző training sikeresebb eszközölhetése végett felhatalmaztatott, — hogy magát a szükséghez mérten a klub kebeléből új tagokkal egészítse ki. — Dr. Baintner Hugó és Illing S. új tagokat jelentettek be. A gyűlés a jelentkezőket felvehetőnek találta. A főtanodák növendékeire nézve megállapított, hogy azok csak igazgatójuk tudtával jelentkezhetnek a felvételre s felvétel után részt vehetnek az atletikai játékokban, gyakorlatokban s a házi versenyekben, nyilvános versenyeken azonban legfőlegb mint nézők szerepelhetnek. Az igazgató választmányba két lemondott tag helyébe a közgyűlésen a megválasztottakon kívül legelőbb szavazatot kapott Malonyay Dezső és dr. Nagy Mór r. tagok behívása lett elhatározva. A hazai társaságoknak megküldetni határozatott a klub alapszabályai, a tisztviselő és igazgató választmányának névsora.

A torontói atletikai klub alapszabályai a nagym. magy. kir. belügyminiszterium által záradékoltatván, a klub f. évi márczius 10-én tartotta tisztújító közgyűlését, mely alkalommal elnöknek: Rónay Jenő m. főjegyző, művezetőnek: Mihálovits Ödön m. alügyész, titkárnak: Lestyánszky János m. tb. aljegyző, szertárnoknak: Botka Béla m. gyakornok, pénztárnoknak: Balogh Károly m. aljegyző egyhangulag, a választmányba pedig rendes tagokul: Vécsey István ügyvédjelölt, Reiter Oszkár m. alszámvevő, Kovács Lajos p. ü. fogalmazó és Keresztes Aladár m. alszámvevő, póttagokul: Farkas Iván m. alszámvevő és Kapczy Andor magy. kir. kincst. ispán gyakornok szavazattöbbséggel választottak meg. — A Bárány Ágoston ünnepélyt rendező bizottságnak megkeresése folytán ugyanezen közgyűlésen elhatározatott, hogy folyó évi május havában a klub versenyt rendez, melyre csak is ezen atletikai klub tagjai nevezhetnek; az erre vonatkozó program elkészítésével az egyesület igazgatósága bízott meg. — Végre még az elnök az iránt kérészt f. l. hogy a titkárral együtt szólítsa fel a torontómezei birtokosokat a klub kültagjai sorába leendő beépésre. A gyorsan és lelkesen alakított egyletnek eddigi munkálkodásából és a most megválasztott tisztikar személyeitől az atletika ügye a legjobbakat várhatja. A versenyek zárttá tételében is helyes intenció vezette a választmányt, mennyiben egy fiatal egylet tagjaira már régbb athlétáktól való leveretés lehágozó lehetne. — De e mellett is mindenki érdeklél várja az új atletikai klub versenypropozícióit.

Az atletika Nagyváradon. El kell ismernünk a vidéki sajtóról, hogy a helyi érdekek mellett a nagyobb fontosságú társadalmi kérdésekben is a legáldásosabb működést fejt ki. A testgyakorlatok nemzeti fontosságát is majd mindenik nagyobb vidéki lap folyton szemelőtt tartja. Naponként jelennek meg buzdító cikkek a testgyakorlati egyletek szervezésére. Így közelebb a nagyváradi Dus László által szerkesztett «Szabadság» hívja fel a nagyváradi fiatalokat egy atletikai klub alakítására, mely alkalommal az «Ellenzék» szerkesztőjének Bartha Miklónak lapunkban is közölt «Atletika» című jeles cikkét mutatja be

olvasóinak. Mi a legmelegebben üdvözljük e mozgalmat és támogatására minden alkalommal készen állunk.

A tornázás egyházellenes cselekedet. A versaillesi püspök legutóbbi pásztorlevelében villámokkal sújtja mindazokat, a kik a tornázás káros gyakorlataiban részt vesznek. Az érdekes főpap többek között ezeket mondja: «Ha ez így tart még sokáig, az emberi nem a folytonos testgyakorlatok által hozzászokva a passzív engedelmességhez, mindinkább a bibliai apokaliptikus vadállatoknak a természetét (characterum bestiae) fogja felölteni. — Ebből az érdekes jóslatból igen fontos következtetéseket lehet levonni. Hogy mást ne említsünk a tekvés, mely szintén a tornázásnak egy neme, az egyházi férfiaknak is s különösen a falusi plébánosoknak igen kedves mulatsága. Így állván a dolog, a tudós versaillesi püspök jóslata szerint az apokaliptikus állatoknak a száma igen gyorsan meg fog szaporodni.

Vívás a temesvári torna-egyletben. A temesvári torna-egyletben folyó hó 14-én délután 5 órakor megkezdődött a vívó tanfolyam.

A francia köztársaság elnöke és a velocipéd. Hazánkban a velocipédnek még most is erős harcát kell folytatnia, hogy elfogadtassék úgy a sportvilágban edző mulatság eszközekül, mint az üzleti világban közlekedési eszközekül. Hogy Franciaországban mennyivel előrehaladottabb állapot uralkodik e tekintetben, eléggé mutatja az is, hogy a köztársaság elnöke a «Sport velocipédique de la Gironde» versenyére egy tiszteletdíjat adott, melyre minden nemzet fia versenyezhet tavasszal.

A csónakázó világ bajnoka. A «Champion of the World» ezimért küzdött csónakon a mult évben a híres canadai Hanlan s az ausztraliai Beach, midőn az utóbbi lett a győztes. Mint angol lapok írják, m. hó 28-án a két híres csónakász ismét versenyre kel egymással, még pedig Ausztráliában a Parametta-folyón. E vizen volt közelebbi versenye Beach-nak az ausztraliai Clifforddal, kit ép úgy, mint nem rég Hanlan, ő is könnyen levert, daczára, hogy Clifford a legjelesebb csónakászok egyike.

«HERKULES»-NAPTÁR.

Márczius	25-én	a «B. V. E.» kirándulása Visegrádra.
Április	5-én	a «B. V. E.» kirándulása Kassára.
«	6-án	bécsi lóverseny.
«	12-én	« »
«	16-án	« »
«	19-én	« »
«	23-án	« »
«	26-án	« »
«	28-án	pozsonyi lóverseny.
Május	1-én	bécsi lóverseny.
«	3-án	budapesti lóverseny.
«	5-én	« »
«	7-én	« »
«	10-én	« »
«	12-én	« »
«	14-én	« »
«	14-én	a «Kolozsári Athletikai Club» versenye.
«	16-án	a «M. A. C.» tavaszi viadala.
«	17-én	budapesti lóverseny.
«	17-én	bécsi lóverseny.
«	19-én	« »
«	20-án	előleges nevezési zárnap a budapesti regattára.
«	21-én	« »
«	25-én	Köveskálai athleta-versenyek.
«	25-én	bécsi lóverseny.
«	28-án	« »
«	31-én	« »
Junius	2-án	« »
«	5-én	Végleges nevezés a budapesti regattára.
«	7-én	bécsi lóverseny.
«	14-én	bécsi regatta.
«	20-án	budapesti regatta.
«	28-án	a «Nemzeti Torna Egylet» ünnepélye.
Julius	19-én	a «Nemzeti Torna Egylet» drezdai útja.
«	közepe	táján a «M. A. C.» úszó versenyei.
Augusztus	2-án	a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyei.
«	15-én	a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» versenyei.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án	budapesti lóverseny.

4-én	«	«	«	«	«	«	«	«	«
6-án	«	«	«	«	«	«	«	«	«
6-án	bécsi lóverseny.								
8-án	budapesti galamblovási verseny	d. u. 1 órakor.							
8-án	bécsi lóverseny.								
10-én	«	«							
13-án	«	«							
15-én	«	«							
17-én	«	«							
20-án	«	«							

5-1

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 2 frt.
Félévre ..... 4 frt.
Egész évre ..... 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET», A «HUNNIA CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», A «Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNAK-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TORNÁ-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEDEDI TORNÁ-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A nemzet ifjúsága.

Sok nagy ember számos szép beszédben emlékezett már meg a nemzet ifjúságáról, mint a *nemzet oszlopáról*; mi vizsgáljuk egy építőmester lelkiismeretességével ezt az oszlopot, hogy vajjon meg fogja-e birni azt a nagy terhet, a mit régenté olyan édes volt viselni: a haza sorsát.

Kinek sorsa azt az alkalmat nyújtotta, hogy a nemzetet s különösen a főváros ifjúságát közelebbről szemlélje — az szomorú kérkedéssel fog tekinteni a jövőbe.

Bárhon keressük, városon vagy falun a nemzet azt az ifjúságát, mely disze, virága s támasza lehet majd a hazának, Diogenes lámpánkból ezerszer is ki fogy az olaj, míg ezt az erős, tanult és lelkes ifjúságot megtaláljuk.

Eretlenség és kora rothadás: ez a kettő jellemzi

a mai fiatalságot. Az egyik gyermek marad holtig s a másik zsenge korában megvénül. Nagy tettekre mindkettő erőteljes.

Az ország különböző részeiből évenként 10—20 ezer fiatal embert bocsátanak a fővárosba a gondos szülők, azzal a rajongó vágygyal, hogy az ifjakból a család öröme, a rokonok büszkesége, a haza hű fia s az emberiség jóltevője s a haladás előharczosa legyen. A szülők tizezeréből vajjon hány érheti meg vágyai teljesültét?

Egy jelentéktelen kis töredék halad csak azon az úton, a melyet a szülői gondoskodás, vagy a benső ösztön és a hivatás érzete jelölt ki számukra; a többi letér, elmarad, vesztessel vagy végkép elzúlik.

Mintha a fővárosok levegője maga rothasztó hatással volna minden egészséges ambícióra, a renyhességnek ezerféle gyönyörködő alakjával csábítja el a tapasztalatlan ifjút a munka asztalától s belé veti

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Montpellier-től Budapestig.

Az én hazatérésem.

Irtta: Igali Svetožár.

(Folyt.)

6-án délután kimentünk a Chateau-Borely promenadra, versenynünk hírére a szépnem nagyszámmal képviselteté magát. Bosc-nak botrányosan feszes ruhája van, megjegyzem. Felelete, melyet adott, azóta divatossá vált: *Que voulez vous, que j'y fasse? quand il fait chaude le veloceman peut aller tout nu, puisque les pedales à billes!!* . . . . . szójátéknak sikerült!!

Versenynünk előtt egy elegánsan öltözött úr lép elem, s magyarul megszólítva, csodálkozásának ad kifejezést, mert Bosc-al oly sok pénzbe fogadva versenyzek. Rousseaut ugyancsak ezérvet veszi elő. Megtudjuk, hogy consulunk, sietünk őt felvilágosítani. Én a magam részéről örültem, hogy találhattam embert, ki kitőgástalanul beszél magyarul. Visszaemlékezem rá, midőn Párisban a Las-cases utcái palotában jártam, ügyes-bajos dolgaiban, úgy szólítottak, hogy: *M. Que desir z vous?* Magyarul felelek. Ő nem érti. Kérdez németül, azt meg én nem akarom érteni. Végre francziául végeztünk.

Versenypályánk egy 1200 m. kerületű kör volt, 1 óra alatt 22-szer körülyargaltuk. Bosc 30 mérel előzött meg. Este Rousseau társaságában a reggel 7 órakor történő elutazás előkészületeihez fogtunk. Kitűnő 9 mm. «Bull Dog»-ot vettünk. Visszaemlékeztem az arles-i hídra. Meg kell még említenem, Rousseau műhelyében, két fiatal ember által bemutatott monocycle-gyakorlatokat: Egy létrát fektettek le, s az egykerekes úrult sebességgel rohant végig a létrafokok felett. Asztalon forogni, arról leugrani

és szemhunyorítás nélkül folytatni az utat, bliktri volt. Igazán meglepő gyakorlatok. Kár, hogy nevezetesebb művelőcipedistánk V. L. nem gyakorolja. Ő is felvinné oly tükélyre — Másnap 7 én reggel 7 órakor a marseillei clubb 6 tagja által kísértve elhagytam Marseille-t.

Utunk a «La Capelette»-ten vezetett keresztül. Ködös, nedves idő volt, az út a legkitűnőbb simasága volt. Félőrai hajtás után Aubagne-ba értünk. Frugalis reggeli élvezése után, utitársaim a keleti oldalon levő vasúti hídig kísérték, Rousseau még egyszer szívemre kötötte, barátjának, a «Le petit Var» szerkesztőjének Toulonban történő meglátogatását, ovatosságra int a hegyoldal roppant meredeksége miatt Cugesnél s elváltunk.

Utam a legf s őiebb fenyőfa-erdőn vezetett keresztül. A vidék hegyes, — utam kigyózdó volt, az erdő csendjét csak a távoli fejszecsapások és a madarak éneke zavarta meg. A levegő sűrű volt a fenyő kellemes illatával. Cuges egy mély völgy fenekén tűnt elő, az út bele 30° hajlás alatt hajlott le. Délután 3 órakor Toulon sánczai előtt voltam, miután a 90 kilom. ternyi utat befutottam s az olaj-, citrom-, gyümölcs-kertekben gazdag vidéknek szemlélésével jóllakhattam.

Toulon egy kilométernyi távolból tekintve oly képet nyújt, mint Temesvárunk. Csupa sáncz, leeresztő híd, várfal és ezek felett a város tornyai látszanak. A várfalon alkalmazott kapu akarok bemenni, midőn azt veszem észre, hogy valóságos közúti zúditanak utánam. Egy dionagyásút csipőre kaptam, dühösen ugrom le, hát a tekintve egy sereg suhanczot látok. Gépm egy fa törzséhez illesztve már-már bosszúm kielégítésére akarok indulni, midőn a járda tulsó oldaláról egy tekintélyes III. Napoleon orczájú öreg úrnak hangját hallom, ki ugyancsak hangoztatta a «Cré polisson!» kifejezést, suhanczaimat nádbotjával fenytve. Feleje fordulok, szidva a gaminokat s a «Petit Var» szerkesztőségéhez

az ernyesztő multságok és tivornyák örvényébe, mely megpúhít minden erélyt, összetör jellemet és satnyává teszi a testet.

Ha aztán borgóztól lelkesült s kártya mellett halál-sápadttá vált ifjak kiállnak a piac közepére és minden áron igyekeznek elkoptatni azokat a nagy szavakat, melyeket nagy időkben nagy emberek nagy tettekkel váltottak be s igyekeznek lejártni azokat a nagy eszméket, melyekért egy emberöltő vérzett és szenvedett; — ki volna akkor oly könnyen hívő, ki bízna egy tüntető csapat nagy tetterejében.

Nem akarunk vádat emelni az egész ország ifjúsága ellen, hisz egy nagy koporsónál nem volna egyéb ez az ország akkor, hogy ha az egész ifjú nemzedék letért volna az igaz útról s méltatlan lett volna elődeihez; — de lehetetlen eltagadni a lelkiismeretes szemlélőnek, hogy az ifjú nemzedék egy része s különösen a főváros fiatalsága az utóbbi időben többé már nem az, a minek óhajtaná az idősb nemzedék s a minek követelhetné a haza.

Az utóbbi években szomorúan lehetett tapasztalni, hogy a fiatalság egy része oly tüntetéseken vesz részt, melyek hozzá nem méltók s a komoly ifjúsághoz illő munkában és tüntetéseken pedig nagyobb-részt az a nemzedék szerepel, a melynél nem az eszme, nem az eszmény a mozgató erő és a cél, hanem kicsinyes, nevetséges mellékérdekek, hiúság és feltűnési viszketeg.

Hogy márczius idusán ki tartsa a díkeziót a piacon s halottak napján ki a nagyok sírjánál, ez nagyobb lángra lobbantja ma az ifjúság szívét, mint márczius idusának és a nagyoknak emlékezete s keblét nem a dicső múlt emléke hevíti, hanem az a tizsoros ujdonság, a mit az ő díkeziójáról másnap a hírlapok írnak.

A legszomorítóbb az ifjúságnak e kislelkűsége mellett testi satnyasága. Hol van az az erejéről híres magyar nép virága? Hol vannak az aczélimű fiúk?

A testi épség és erő egyetemein, a testgyakorló egyesületekben alig századikat nézheti szemünk gyönyörködve. — És ha tömve van is a porond tornázókkal,

hol van a lelkes öröm, a kedv az igazi férfias multságban. — Nincs meg az az igazi versengési kedv a magyar ifjak testedzésében, mi a külföldi sportokat nemzeti intézménynyé tette. — A német a tornából, az angol az athletikából nemzeti nagyságának erejét nyeri.

Mi meg, bár üzzük úgyszólván minden nemzet testgyakorlatát, egyben sem látjuk ifjúságunkat tömegesen lelkesen résztvenni. — Pedig itt a tér, hol igazán helyén van az ifjúság bármily nyilvános szereplése. A versenyben győztes ifjú babérját örömmel látja mindenki homlokán, hisz ott van annak helye. — Ezen a téren küzdjön, lelkesüljön ifjúságunk csak rövid időn is és testi és szellemi ereje fokozódni fog. A testgyakorlatok, a férfias sport fogja csak a nemzet ifjúságát a nemzet valódi oszlopává tenni.

Tornázás a népiskolákban.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur által 1877. évi augusztus hó 26-án 21,678. szám alatt kiadott *tanterv* a testgyakorlásról a következőleg szól:

«A testgyakorlásban, még a több tanítóval bíró iskolákban is, együtt gyakorlandó több osztály; még pedig külön csoportban egyesítendőek az I., II. és III., ismét külön csoportban a IV., V. és VI. osztályok és ismét külön csoportban az ismétlődő iskola növendékei.

A tantárgy csoportonként következőleg osztandó fel:

Az I., II. és III. osztály csoportja gyakoroltatik:

a) A *rendgyakorlatokban*, nevezetesen a rendsorok képzésében, a nyílt és zárt sorokban való mozgásban. A nyílt és zárt sorok mozgás közbeni alakításában; a soroknak ütem szerinti menetésében és futtatásában.

b) A *szabadgyakorlatokban*, nevezetesen a tagoknak és a testtörzsnek állás, menés és ugrás közben való meghajtásában, nyújtásában és hintázásában.

c) Az *ugrásban*, a felfelé és hosszúra ugrásban, úgyelve a test jobb és bal oldalának egyenletes kiképezésére.

A hol a körülmények engedik, toldható még ezekhez *néhány játék*, p. o. a kurta és hosszú kötélben való hintázási gyakorlatok.

A IV., V. és VI. osztály csoportja gyakoroltatik:

a) A *rendgyakorlatokból* a sorok mozgásának többféleségét fej-

vezető utat kérdezem. Öreg uram, kinek gomblyukában az ismeretes piros szalag fityegett, visszafordul s elkísér a városba. Végre egy egyemeletes házra mutatva, szívélyesen elbúcsúzik. A szerkesztőt iratai halmaza között leltem, mire elolvasta Rousseau levelét, felkelt, felvette redingot-ját s eljött velem, hogy elszállásolásomról gondoskodjék. A «Croix d'or» hotelba kísért, megígérve, hogy 5 órákor meglátogat, eltávozott. Alig hogy ebédem végezttem, visszajött; én természetesen siettem kifelé Toulon megszemlélésére, mert másnap 7 órákor indulni akartam. A tengerpart felé irányoztuk lépteinket. Az utcák igen rossz kövezésűek voltak. Az ország első arzenálja (tengeri) mellett elmenve azon ohajomnak adtam kifejezést, hogy szeretném látni. Sajnálkozását fejezte ki, hogy az nem lehet, miután a parancsnokságtól előző nap arra engedélyt kell szerezni, s a fegyvertár megnézése csak a delelőtti órákban engedtetik meg. Miután másnap indultam, nem is láthatam. Kiérve a kikötőbe, a kellemes tavaszi estét élvező nagy néptömeget találtunk ott. Annyira, a mennyire a szürkület megengedte az explicatiót, megmagyarázta azon csatának helyrajzát, melyekben I. Napoleon mint hadnagy kitűtetette magát. Megemlíté a «La Malue» nevezetű erődöt, honnan kiűző kilátás nyílik a város délkeleti oldalára. S végre faggat, maradjak ott még holnap, nézzem meg nappal Dél-Franciaország nagy erősségét és kikötőjét. Lemondtam róla, megelégettem a rövidlágos megszemlélést is. Utközben eszembe jutott, jó volna, ha a híres bagno t nézhetném meg vezetése alatt. Sajnálatomra tudtomra adja, hogy a «l'année terrible» óta ott többé nincs bagno, ha akad arra való legényük, hát azt egyszerűen elküldik Uj Caledoniába. No, ha azt sem láthatjuk, azaz, ha a lánczosörgés andalító zenéjében nem gyönyörködhetünk, mit tegyünk. Hamar készen volt propositiójával, elvezet a kikötő mellett fekvő utcákba, hogy megmutassa az angol matrózok tánczát — mondá — soha ilyen ba-

chanaliát! Láttam e tánczot szinpadokon, egyes személyek által tánczolva, itt 30 is járta egyszerre, a pipafüst és a láрма, zsivaj közepette verekedő ördögöknek néztek ki. 10 órákor hűtelomba menve, egy sültnek közösen történt elfogyasztása után elváltunk, hogy reggel ismét összejöve örökre elbúcsúzzunk.

7 órákor nálam volt, én már felöltözködve vártam, azonnal indultunk. Utunkat észak-keleti irányban vettük, az utóbbi colerajárvány pusztítása által híressé vált La Valette külváros felé. A tengertől távozva, utam természetesen emelkedett, gyalogló ugyan nem igen veszi észre, de velocipedistáink tudni fogják, hogy gépük, illetőleg térdek megérzik az 1 kilométerre eső 1 méternyi emelkedést is. Toulonból kiérve szívélyes búcsút vettem szívélyes ciceronemtől, hatalmas padálozáshoz fogtam. Solles, Cuers, Carnoules csakhamar elhagyatott és én egyszerre csak azt vettem észre, hogy benne vagyok a mauresi erdők közepében, 200 kilométeren keresztül csupa fenyő-, nyárfa-erdő. 50—60 méter magasság között váltakozó dombok, szerencsére az út, mint eddig mindenütt kitűző. Délután ugy 3 óra tájt Vidau és Le May között voltam. Az idő egyszerre elkomorodott s hatalmas zápor kezdett esni. Első malheuröm! Az út annyira sárosná vált, hogy velocipéden ülő többé nem lehetett. Le May még 15 kilométernyire volt tőlem. Este 5 órára, miután bőrig áztam s különböző zsendár-posztok előtt szégyenkezve eltoltam gépemet, beértem a fenti községbe. Kutyagolásom alatt eszembe jutott mindenféle Ponson du Terrail esze által kigondolt gyilkos Rocambole história, igaz, hogy e brigand víziók táplálására lényegesen hozzájárult a táj ultra vadsága.

Le May kis falu, sok utánjárás mellett kaphattam szobát az első emeleten, de velocipédemnek sehogys sem akartak a szobában lakást adni. Nagyon sáros, mondák, aztán ugy is lő, iszlóba a helye, — ott is maradt. 9-én kora reggel, miután gépem s ma-

tik ki; a menés, futás nehezebb nemei mellett gyakorolják a sordulásokot, sorkanyarodásokat s a sormozdulatok különféle nemeit.

b) A szabadgyakorlatokat tovább fejtik.

c) A felfelé és hosszában ugrásban tökéletesítik magukat.

E fokon és a mint a körülmények engedik, gyakorolják magukat némely játékokban, p. o. mászásban, kapaszkodásban, lengésben, emelkedés és függésben stb.»

Ezen rendelet nagy körvonalakban kijelöli az elemi népiskolákban a növendéktornázásnak irányát és mértékét. Legyen itt megkísértve ezen alappól kiindulva és annak szellemében a népiskolai tornázás anyagjának rövid kifejtése.

Az itt kifejtendő gyermektornázási módszer ezen tételből indul ki: minél fejletlenebb, kisebbkorú a gyermek, annál kevésbbé lehet a tornázás velök szembea mesterként műszaki, illetőleg annál inkább oly móddal kell tornáztatni őket, a minő leginkább megfelel természetes észjárásuknak és testszervezetüknek. Egy 6–12 éves gyermeknek agyműködési és mozgási tehetségéhez mértten csak is könnyű játszani munkáltatás a helyes. Ilyennek kell lenni a tornáztatásnak is. Azonban minden játékszerűsége mellett is birnia kell azon tulajdonságokat, hogy a testet edzze, a lelket művelje és lassankint arra szoktassa a gyermeket, hogy másokhoz alkalmazkodni, önmagán — indulatain — uralkodni és testét gyors és pontos cselekvésre indítani bírja.

Nem csupán az a célja tehát a növendékek tornáztatásának, hogy ez által üdülést szerezzünk nekik, midőn az iskolában huzamosb csendes ülésben testük elzsibbadt. Az sem kizárólagos cél, hogy testben izmosodjanak, erősödjének. Hanem elérendő cél a léleknek nevelése is.

Hogy miként lehet nevelni lelkileg is a gyermeket testi működtetéssel, ezt megmutatja azon gyakorlati tornázás, melyben a gyermekkel megértetik azt, hogy egymást szeretni, mindenkit tisztelni, a jót a rossztól megkülönböztetni tudni, magukat minden körülmények között gyorsan tájékozni és mások akaratahoz és a dolgok rendjéhez alkalmazkodni megtanulják, megszokják.

Egyeszerű és természetes testmozgásokból kell állania a népiskolai növendékek tornázásának. Kerülendő minden nehéz kivétel, bonyolított összetételű gyakorlat. Felkarolható minden oly mozgás és testhelyzet-vétel, mely a gyenge test erejét nem veszi felette erősen igénybe és balesetektől kevésbé lehet tartani.

Általában tehát az említett iskolák növendék-tornázása soha se legyen oly fokú erőifejtés, minőt testük épen hogy elbirjon. Az ügyességet, életrevalóságot nagyobb erőgyakorlatok nélkül is megszerezhetni. De az u. n. ügyességi tornagyakorlatok alkalmazásában is, sőt a lehető legelemibb testműködéseknél is mértéket kell tartani. Nincs az a könnyű testmozgás vagy testhelyzet, mely a sokáig tartó alkalmazás mellett fárasztó és únott ne lehessen. A tornázást megúntatjuk a növendékekkel, ha az nem

jár változatos, élénk munkáltatással, — haszontalanná tesszük, ha pusztán katonásdi játék módra vezetjük, — veszélyessé, ha mutatványosságra törekszünk. Eltalálni a helyes mértéket és a sző szoros értelmében játszva dolgoztatni és nevelni a gyermekeket torna által: ez a feladata minden iskolai tornatanítónak. Ezen feladat teljesítésére azonban nem elég bárminő kitérően szerkesztett tanrend vagy tankönyv tanulmányozása. Ehhez több kell, ehhez gyermekszerepet, nevelési képesség, teljes tornászati készség és türelmes jó kedélyű természet kívántatik. Mindezen tulajdonságok leginkább feltételezhetők oly egyénekben, kik már élethivatásuknál fogva is gyermeknevelők, tanítók, ha t. i. alapos tornászati készséggel is bírnak. Ezen okból ajánlatos, hogy a tornatanító lehetőleg a helybeli rendes tanítók sorából kerüljön ki

A szegedi torna-egylet működése 1884-ben.

A múlt számunkban közlötték kiegészítésül a Molnár Elemér egyl. jegyző által szerkesztett Évkönyvből itt adjuk különösen az egylet sportéletére vonatkozó érdekes adatokat:

«A testgyakorlatok télen a polgári iskola pinczében levő torna-helyiségében, nyáron pedig a főgymnasium udvarán berendezett tornatérén tartattak. A szertornázáson kívül a szabad- és rendgyakorlatok az athletika némely ágával együtt, mint a gerelydobás, súlyvetés, távolság és magas ugrás, kötélhúzás stb. műveltek; ezenkívül a téli hónapok alatt Csernovits Agenor tagtárs szíveségből oktatást adott a vívásban.

Az igazgató-választmány a nyár folyamán egy gyakorló menetet és egy távolság-gyaloglást rendezett. A gyakorló menet a tervbe vett távolság-gyaloglás előké-zítésére rendeztetett május 22-én a 10.6 km. távolságra fekvő Algyőre, melyen azonban az esős idő miatt csak 10 tag vett részt. A menet nem lévén versenynyel egybekötve, csupán rendes katonai ütemben történt. A kirándulókat Lányi József ispán ur vendégszerető háza fogadta be.

A távolság-gyaloglás szeptember 20-án tartott meg T.-Kanizsára. A 27.8 kmnyi útát Holács Antal tagtárs 3 óra 23 percz és 30 másodpercz alatt, Csorvai Emil tagtárs 3 óra 28 percz és 30 másodpercz alatt és Kovács Ferenc tagtárs 3 óra 33 percz alatt tette meg.

A versenyzőket Keresztúron gróf Maldeghen és Sulpe Vilmos földbirtokos ur, T.-Kanizsán pedig Vizeki Tallián Jenő földbirtokos ur fogadta s az említett urak, valamint T.-Kanizsa intelligens közönsége szíves vendéglátásukkal egyletünket nagyon lekötözték.

A három nyertes versenyző díjjal lett kitüntetve, melyek egyikét az egylet, másikát az igazgató-választmány s harmadikát Pálffy

gam annyira a mennyire ki tudtam szücszkolni, bokáig érő sárban indultam Fréjus felé, hova déltájt elértem. Hála istennek 190 kilométerrel ismét kevesebb. Café Bonasse ban erősítő táplálékot vévén magamhoz, a Cannes felé vezető utat mutattattam meg magamnak, s hajrá! Fréjus északi oldalán, a mint Cannes felé megyünk, az országút közvetlen mentében, már a városon kívül római aquaduc és Julius Cézár által épített forum romjai látszanak. E romok mintegy 3 kilométernyire huzódnak el és azután az eruptikus hányódások szüleménye következik s az Esterelle erdeje. Kiterjedése 50 kilométer, a hegydomb illetve az erdő közepén a legmagasabb, itt 400 méternyire emelkedett a tenger színe felé. 30 kilométernyire folyton kigyódzva emelkedik — velocipédre épen emelkedése folytán — dacára annak, hogy a veres porphyrból készített út asphalt simasága — nem való. Bizony oda a gépet fel kellett tolni. Az út baloldalán óriási sziklatömeg meredezett az égnek, jobbkéz felől 100 méter mélységű erdő borította völgy s lent a fenekén egy patakocská ezüst hullámocskái verdesik vissza a tavaszi nap sugarát. Körülöttem a s siket magány!

Az erdő fő alkatrészét a fenyőfélék képezik, ezek alatt a forró nyárban kiszáradó gallyak, gyanták, állítólag sok tüzesetet okoztak. Az utat, melyen oly egyesegyedül toltam gépemet, Aurelián császár építtette; most persze a francia kormány luxus-utat csinál belőle. Így a természet szépségének, utam jó-ágának bámulásához azon ohaj járult, bárcsak a tulsó oldal 20 kilométerje is, a mely lejtő, ilyen jó karban volna, bárcsak a tetőn fönt egy korcsmát vagy mit találhatnék, étvágyam kielégítendő, mert 30 kilométert felfelé tolni, rá bőjtölni, sok!!

Szűgyenemre be kell vallanom, hogy amin ily gondolatokkal eltelve ballagtam, egy fényes úri fogat által érettem utol, egy öles elegánsan öltözött úri ember kiugrik belőle, mellettem gyalogol s

e y elragadó szépségű nőt — utitársnőjét — a hintóban hagyja. Angolul szólít meg. Comprenez pas! feleletre rossz franczián tudtomra adja hogy ő is velocipédista egy londoni clubból, feleségével kocsisport-útra indul, és sajnálkozik rajtam, hogy az Esterellának tulsó lejtő oldaláról is csak így kell letolnom a gépet. Ott most beszórták az egész utat, útparkányon az út meredeksége folytán nem mehettek. Ő ismeri a vidéket!! Rábízom velocipédista pajtásaimra, találják el mikép éreztem magam e tudósítás után. 50 kilométernyire gyalogolni, — tolni!! Fájdalom, angolomnak igaza volt. Mire Cannesbe értem, este lett!!

Mire felérttem a hegy tetejére, észrevettem egy nem épen bizalmat gerjesztő vendéglőfélet. Gyermekkoromban ilyennek mesélték a Rinaldo Rinaldini-k kastélyát. Valami 20 lépésnyivel odább a «Gendarmerie Nationale» feliratot viselő ház mégis kibékített. Két óra tájt egy óriási tál rántottát ettem a közös vendégszobában. Miután szíves házigazdám kiszámította az ujján, mit fizetek, elindultam. Hej, angolomnak igaza volt! Az út frissen volt kövezve, s az oldal lejtője néha 45° alatt lejtett. Toltam tehát és az elragadó Golfe de napoule-t bámultam, mely ezen magasságból szépen látszott. 10 kilométernyire Cannes előtt felülhettem, akkor meg a csinos kis franczia demoiselle-eket bámulhattam, kik Cannesból egész idáig kijöttek, zöld pléhtáskával a hátukon, Linne rendszereit tanulmányozni. Majd meg amint jobban köze edtem a városhoz, az úton jobbra két a tizennegyedik századbeli csonka torony romjait néztem. Majd tovább hajtván, az utat ellepő fehér, piros szárnyu, kacsa nagyságu tengeri madarakba öntöttem ije delmet, melyek a zajtalan velocipédet nem hallva, meglepettek, zajongva felriadtak és száz méternyire ismét leszállva, végtelen buta képpel néztek az elsikló vaspárip után. Este lett, mire Cannesba értem.

(Folyt. köv.)

Sándor elnök ur ajánlotta föl. A díjakat Sulpe Vilmosné urnő volt szíves kiosztani.

Dr. Kiss György egyleti orvos ur a verseny alatt és után a résztvevők egész-égére kiváló gondot fordított.

Szeged város ujjaépülésének évenkénti megünneplésére a köz-törvényhatósági bizottság Havi-Boldogasszony napját tűzte ki s az általa kiküldött bizottság ezzel kapcsolatban augusztus 3-ik nap-jára népiünnep rendezését határozta el és egyletünket a díszturná-zásra fölkérte. A díszturnázás a közönség élénk érdeklődése mellett tartatott meg s a mutatványok általános tetszést nyertek, valamint a helyi sajtó elismerését is kivívták. A szorgyagorlatokon különösen kitűnt Löwinger Antal, Holács Antal, Kanel Jenő és Kulishich István tagtárs. A rendezés körül Kovács István torna-tanár és dr. Véghman Ferencz tagtárs buzgólkodtak s az egylet köszönetét méltán kiérdemelték.

A népiünnepen egyletünkön kívül a helybeli dalárda és önkény-tes tűzoltó-egylet is résztvett s a tiszta jövedelem egyharmada 266 frt 49 kr., egyletünk alaptőkéjét gyarapította.

Megemlítjük itt még, hogy február 1-én a Lloyd dísztermében a választmány által kiküldött bizottság tánczvizsgát rendezett, mely a jelen volt nagyszámú és díszes közönség teljes megelé-gedésére ütött ki; a szép siker a rendezőség és buzgó elnöke Nagy Ferencz ur táradozásának köszönhető.

Régi óhaja egyletünknek állandó tornacsarnok építése, de a szép terv az egyleti vagyon csekély-sége mellett kivihetetlen s ez idő sze-rint arra sem lehet számítani, hogy a költségek sorsolás vagy részvények útján szereztesse meg; hogy azon-ban a meglévő tőke, habár csekély mérvben is, szaporíttassék, Nagy Fe-rencz tagtárs indítványára s az igaz-gató-választmány pártolása mellett az évi közgyűlés közfelkiáltással meg-ajánlott három évre minden tagtól havonként 10 krt a tornacsarnok alapjára. Szép világot vet a tagok kötelességérzetére, hogy a csupán tet-széstől függővé tett befizetések az év végével 119 frt 30 krnyi összeget eredményeztek. Köszönettel említjük meg, hogy a Magyar Ált. Biztosító-Társaság szegedi főügy öksége a tor-nacsarnok alapjára 25 frtot, Lobstein Antal vulkáni fakereskedő ur pedig 2 frtot adományozott.

Az igazgató-választmány 12 gyűlés tartott, melyeken a választmány tag-jai mindig számosan jelentek meg.

A tagok használatára több szakmú vásároltatott és a «Herkules» az egy-let hivatalos közlönyévé választatott.

MOLNÁR ELEMÉR,
egyl. jegyző.

Az «Achilles» szabadkai velocipéd-egyesület versenyei 1885. augusztus 23-án.

(Hivatalos.)

Nevezési zárnap: augusztus 3. déli 12 óra. A versenyek a kö-vetkező sorrenddel tartatnak meg:

- I. *Bajnoki vasparipa-verseny.* Távolság 25 km. Második küz-delem. Védő: Nagybudafalvi Vermes Lajos bajnok-jelölt. Zárt-verseny.
- II. *Akadály-vasparipa-verseny.* Távolság 2 kilométer. Akadályok 4 repülő hid és 2 vizes árok, melyen a gépet át kell emelni. Nyílt-verseny.
- III. *Kezdők versenye.* Táv. 1 km. Nyílt-verseny.
- IV. *«Achilles»-díj.* Táv. 250 m. Nyílt-verseny. Nyitva minden szerkezetű velocipéd részére.
- V. *Hölgyek díja.* Táv. 1609 m. Zárt-verseny.

Minden versenynél a tiszteletdíjon kívül az első elűst, a má-sodik bronz érmet nyer. Jelentkezéseket elfogadnak Szárits Gyula ur (Szadatkán) és a «Herkules» testgyakorlati közlöny szerkesztő-sege (Budapest, Nagykörút-utca 13. sz.).

Vermes Lajos.

A magyar birkózás.

(Képpel.)

Valljuk be mindjárt, hogy a sokaktól így nevezett birkózás nem valamely különös nemzeti sajátosságú birkózás, hanem csak olyan, melyiket nálunk leginkább gyakorolnak, de melyet a külföldön is egészen hasonló szabályok szerint űznek.

A birkózások elnevezése különben csak két határozottan kü-lönböző fajt jelöl meg; az egyik a franczia, a másik a svájci birkózás.

A franczia birkózás jellege, hogy meghatározatlan, szabad fogás-sal történik, míg a svájcinál a fogás szorosan határozott, a meny-nyiben a birkózási nadrág övét és szarát kell fogni.

A magyar birkózás ezektől sokban különbözik. E birkózáshoz nem kell külön nadrágot felhúzni, mert mint képünk mutatja, nem a fogással, hanem a derék átkarolásával küzdenek az ellen-felek. Tehát az a fő különbség az előbbi két módú birkózástól, hogy az ellenfélnek sem testét nem fogjuk meg, sem a ruháját. A derék átkarolása különben meg van határozva, ugyanis a bir-kózók egész egyforma módon karolják egymást át. Képünk egész világosan mutatja e fogást.

A birkózási szabályok nálunk nincsenek még egy verseny-bizottság vagy egylet által sem megállapítva, de körülbelül a következők vannak elfogadva:

1. A küzdelem előtt a párok kezét szorítanak egymással.
2. A küzdelem kezdetét a szabá-lyos átkarolás után a bírő «rajta» szava jelzi.
3. A birkózás történhet gáncso-lással, vagy e nélkül, de ezt előre meg kell állapítani.
4. A gáncs nélküli birkózásban a lábknak kicsapása, vagy szándékos keresztezése disqualificál.
5. A küzdelem csak az először fel-vett fogással történhet. Másféle átka-rolás vagy fogás nem szabad.
6. A szabályos átkarolás a követ-kezőleg történik: a jobb kéz a váll felett, a bal az ellenfél jobb karja alatt nyúl át és karolja át a derekat.
7. A derékra a kézfejjel való fáj-dalmas benyomása tiltva van.
8. A bírő bármikor «állj» szavára a birkózók a küzdelet abban hagyják.
9. A küzdelem akkor dől el, ha valamelyik birkózó akár ülve, akár fekve a földet érinti. A térdelés nem leveretés.
10. A földön a legyőzöttnek tovább küzdeni nem szabad.
11. A győztes ellenfelét felsegíti.
12. A párok kézfogással válnak el.
13. A ki magát kimerültnek jelenti, legyőzöttnek tekintetik.

14. Bármely birkózó «elég» szavára az ellenfél a küzdelet abban hagyja.

15. A küzdési idő a versenyfeltételekben kiteendő, valamint a pihenési is.

16. Háromszori küzdelemnél a kétszer-győztes nyeri a díjat.

17. Ha a küzdelem a kitűzött idő alatt sem folyna be, a bírő egy utolsó küzdelmet nyit, melynek újbóli sikertelensége után a versenyt bezárja, de díjat nem ad ki.

18. Ha a díjat okvetlen ki akarjuk adni, úgy a győzelmet illetőleg a leveretést nem a földhöz csapáshoz kötjük, hanem egy 6–8 méter átmérőjű kör kerületének az átlépéséhez. Ily nagy kört jelölve ki, a vesztes az lesz, ki birkózás közben ezt hama-rább átlépi.

19. Számos versenyző nevezésénél a valódi verseny előtt kiál-lító verseny tartatik; ugyanis a verseny előtt való napon meg-tartatik a verseny eleje és a valódi versenyre csak az itt győz-tesek állnak ki.

20. A versenyek-n egy bírő és egy időmérő szerepelnek.

Magára a jó birkózás módjára nézve a legfőbb helyes utasítás a derék és a lábak merev feszítését illeti. — A derekat hátra feszítve tartjuk, hogy ellenfelünk ne tudja betörni, de ha ez sikerül, még bizh tunk lábunk erejében. Lábaikat, ha ellen-felünk felemelt, mereven szétfeszítjük egymástól.

A legügyesebb birkózók még akkor sem félnek, ha esnek hát-tal lefelé, mert az utolsó pillanatban is lehetséges még téltérdről

A MAGYAR BIRKÓZÁS.

ellenfelünket leteperni. — Ha könnyű testű birkózó áll szemben velünk, úgy jó lesz megpróbálni őt felemelve, vele körben forogni és hirtelen csapni le lábait a forgással ellentett oldalra. Különben a birkózás számtalan aprólékos fogását (forszát) szükségtelennek tartjuk leírni, a gyakorló hamar felismeri ezeket az első birkózásoknál.

Nalunk a birkózási versenyek a torna-egyletekben rendszerint kitzetnek, csak az a kár, hogy rendszeren alig 2-3 pár áll ki a küzdelemre, holott a versenyek oly érdekesek, hogy órákig elnézhetjük unalom nélkül.

Kedvet a küzdelemhez!

HAMVAY ISTVÁN.

Ökölvívási versenyek győztesei 1876-tól 1885-ig.

(Összeállította Vermes Lajos, a B. V. E. alelnöke.)

- Budapest.* 1876. ápr. 12. M. A. C. zártkörű viadala. Ökölvívásban első Porzsolt Ernő (bajhok), második Oláh Gyula.
- Budapest.* 1876. ápr. 30. M. A. C. nyilvános viadal. Oláh György első, Hentaller Lajos második.
- Pálcis.* 1881. júl. 17. Sz. T. E. versenyek. Kossa Miklós első, Dunagyó János második.
- Budapest.* 1881. május 14. M. A. C. házi versenyén. Dr. Molnár Ignác első, Vermes Lajos második.
- Budapest.* 1882. május 21. M. A. C. tavaszi viadalán. Dáni Vilmos (bajhok) első, Vinnai Árpád második.
- Pálcis.* 1882. júl. 30. Sz. T. E. országos athléta és torna-vers. Dunagyó János első, Bély Mihály második.
- Budapest.* 1882. decz. 7. M. A. C. zártkörű viadala. Györffy Aladár első, Streitmann Gyula második. Kezdők ökölvívásában győztes Székely Árpád.
- Budapest.* 1883. márcz. 14. M. A. C. házi viadalán. Asbóth Jenő (bajhok) első, Györffy Aladár második.
- Budapest.* 1883. máj. 24. M. A. C. tavaszi viadalán. Kezdők ökölvívásában Feledy Ferencz első, Horváth Miklós második. Haladók versenyében. Asbóth Jenő első, Györffy Aladár második.
- Nagykörös.* 1883. aug. 20. Nagykörsi athléta versenyen. Első Asbóth Jenő.
- Budapest.* 1883. okt. 28. M. A. C. őszi versenyén ökölvívásban első Györffy Aladár, második Streitmann Gyula.
- Budapest.* 1883. nov. 15. M. A. C. házi versenyén. Ökölvívásban Székely Ádám első, Ivánka Pál második.
- Budapest.* 1884. május 12. M. A. C. tavaszi viadalán. Vinnay Árpád első, Ivánka Pál második.
- Győr.* 1884. május 25. Győri sport-bizottság versenyén. Vinnay Árpád első, Ivánka Pál második.

A tornázás fajtái és más testgyakorlások.

Általánosságban tornázás alatt mindennemű testgyakorlást értünk. De szorosabb értelemben tornázás az olynemű testgyakorlás, mely az egész test minden részére egyenletesen hat, arányosan fejleszt, szórakoztatóan erősít, mulattatva dolgoztat. A tulajdonképeni tornázást kiegészíthetjük ugyan bizonyos sajátos egyenemű testgyakorlási módok, minők a vívás, korecsolás, velocipédezés, evezés és több efélék; azonban valódi tornázás csak az, midőn egy gyakorlati időtartamban különféle működésekkel megkapják az alsó testrészek is ugyan mint a felső testrészek a magok munkáját, a lélek a játékát, a testnek minden ina, izma, idege a szükséges tevékenységet, hogy utána az egész testben a szervi működés tökéletesbüljön.

Valamint nem tornázás tehát a mesterségek űzésével vagy a földműveléssel járó egyes testedző munkák, még ha pusztán kedvtelésből végeztetnek is, ép úgy nem tornázás a szó szoros értelmében véve az sem, ha valaki testét csak azzal edzi, hogy időnkint mértföldet jár be, vagy bizonyos edző játékokat (labdázást, kuglizást) rendszeresen mivel.

A valódi tornázásban még azon izomcsoportoknak is működés alá kell vétetniök, mik a közéletben kevésbé működnek. Tehát a tornázás oly gyakorlati módokhoz és oly eszközökhöz is nyúl, minőkkel a köznap életben talán nem is élünk; de mindezen működéseknek észszerűleg ki lehet mutatni épen az életküzdelmekre hatalmasan képző üdvös hatásait.

A tornázás tehát örömeztető munka. Lélektanilag és emberélettanilag kifejtett műszaki testgyakorlás, összekötve a lehető legtermészetesebb testműködésekkel.

1. A nevelési (iskola) tornázás a'att olynemű testgyakorlat értendő, melyben különös gond fordítatik arra, hogy ne csak a test edzessék, hanem a lelki szép és hasznos tulajdonságok is kifejlesztessenek a működő egyénben. Tehát legkiterjedtebben a gyermekekkel szemben nyer alkalmazást, azonban némelykor elővetetik a felnőtteknél is, különösen ott, hol hiányzik a rendszert, hol igen laza az összetartási kötelék, hol lankadt a tornázási kedv, a hol felette gyengék a működők tornászati értelemben és végül, hol nincsenek kellő számban kiképzett alkalmas előtornázók a csapatok önálló vezetésére.

A gyermekekre alkalmazott nevelési tornázásnál vezérlő tornatanító az egész tornázási idő alatt közvetlenül vezet minden gyakorlatot, illetőleg, ha alkalmaz is előtornázókat, azokat csak az egyes mozdulatoknak előmutatására és a segítség nyújtásokra használja, míg a gyakorlatok megválasztását és alkalmaztatását egyedül ő cselekszi.

A nevelési tornázásnál egyáltalán mindennemű cselekvések eszköztetése (vezérlése) oktatási móddal történik, amennyiben a torna műkifejezéseken s magyarázó utasításokon kívül még oktató tanácsok, figyelmeztetések is adatnak. A működők irányában a tanítói fegyverkezés egy perczre sem szűnik meg, és ezen fegyverkezés oktató módon nem pusztán kemény szavakkal történik, hanem a jó érzéseknek felébresztésével.

A nevelési tornázásnál egyáltalán nem alkalmazható semmi olyan gyakorlat, melyhez felette nagy erő és lélekjelenlét kívántatik, szóval a nehezebb műgyakorlatok. Azonban felölhetők a felsőbb iskolák növendékeinél olyan több erőt és ügyességet kívánó gyakorlatok, melyeknél nem annyira egy bizonyos mozgás véghezvitele képezi a nehézséget, hanem a többféle mozgások összetétele. Tehát nem az óriás körök (Riesenwelle), kézen állások és levegőben bukfeneczek betanítására és nem is egyesek erejének és ügyességének kiváló fejlesztésére kell itt törekedni, hanem az együttes tanszerű működtetéssel az összes működőkben fejleszteni a szépmozgás (aesthetikai) és az ütemérzéseket, alkalmazkodási hajlamot; és javítani általánosságban mindenben az emberi test szervi működését.

A nevelési tornázás nem ölelheti fel egészen tananyagjába az u. n. katonai tornázást sem. Minden, a mit e téren arra vonatkozva tenni lehet, csak annyiból állhat, hogy a gyermekekkel idejekorán megkedveltessenek a rendgyakorlatok, a gyalogkirándulások és azon legtermészetesebb gyakorlati módok, melyekkel leginkább megszerezhetik a katonai szolgálat igényelte erőt és ügyességet (futás, ugrás, mászás és holtal gyakorlatok). Nevelés-tani szempontból az iskolai növendéket nem helyes katonai egyenruhába bújtatni és köztök rangkülönbségeket felállítani, mint több helyen megkísérlették már. Egészségtani, élettani szempontból meg azon katonás gyermekedzőmód ellen kell szólni, mely szerint a hideg és meleg, az éhség és szomjúság nagyobb fokainak elviselésében erőszakosan járnak el. Helytelen végül katonai ezélekből a gyermekeknek még fejletlen testi és lelki erejét túlságúzni olyan testedzési móddal, a milyennel az erők majd minden alkalommal a kimerülésig közel működtetnek. E szerint az u. n. erő és kitar-tási gyakorlatok nem lehetnek a nevelési tornázásnál túlsúlyban az u. n. ügyességi és üdülési gyakorlatok fölött.

2. A néptornázás (köztorna) a felnőtt egyéneknek olynemű test-edzése, mely minden egyoldalúságtól ment és magából az emberi élet természetéből jó. A néptornázás anyagjában van elég katonai, nevelési, mutatónyos és gyógytornázás is a nélkül, hogy bármelyiket magába teljes mérvben fölölelné. Itt nincsenek szigorú megszorítások, hogy ilyen vagy olyan legyen. Szabadon csaponghat a gyakorlatok százezrei között. Legfőbb elv itt az emberek mindenoldalu minél teljesebb kiképzése. Itt nem mondatik ki, hogy ez vagy amaz eszköz (szer) ti'os; nem állítatik fel határ, a melyen túl fejlődni már meg nem engedhető; nem szorítja bilincs-ként az egyéni szabadságokat túlhatott fegyvermeztettség. A néptornázás nevel, gyógyít, erősít, ügyesít, edzi a lelket, testet, de mindezt nem kényszerintéssel, nem csábító vagy hatalmi szókkal cselekszi, hanem magukkal a gyakorlatokkal. Csak egy fel-tételt köt ki a néptornázás, de ezt aztán határozottan megtartatni követeli is, ez az, hogy soha ne ölelje fel működésébe egész teljességében a másfajta testgyakorlások egyikét se. Rögtön megszünt a néptornázás ennek lenni, mihelyt el kezd vársánczokat készíteni vagy testdörzölésekkel, veregetéssel (massage) edzeni, vagy csupán szinpadai mutatónyos műkörré szorítkozni, vagy mindig iskolai összműködést űzni.

A néptornázásnak fent jelzett igen tág működésében is tehát van rendszer. A változatos működésekkel egyenletesen edzeni az életfoglalkozásokhoz és egyéni állapotokhoz, a felnőtteknek lelki és testi életéhez alkalmazkodni. A néptornázásnál a működésnek vezetése nem összpontosul mindig egy egyénben, mert az itt alakít ott csapattestek mindegyikének van egy oly külön vezetője,

u. n. «előtornász», mely a fő vezetőtől, u. n. «művezetőtől» függetlenül, saját belátása szerint működteti csapatját; azonban ezen előtornászi önálló tevékenység csak a csapat-szertornázás alkalmával érvényesülhet, míg eleben az összgyakorlatoknál (rúd és szabad gy.) csak egy egyén vezérel. Az előtornászi önálló működhet, korlátozhatni szokott azon esetekben, midőn az illetők még nem teljesen képzett tornászok. Ezen korlátozás módja kétféle, u. m. torna-káryák kényszerítése minden egyes alkalomra a művezető által minden egyes csapat előtornásza számára vagy szóbeli utasítás minden egyes alkalomra. Általában minden törekvésnek oda kell irányulni a néptornázás szervezésében, hogy jó előtornászok képeztesse ki, eligendő és alkalmas tornaszerek szerkesztésnek be téli tornaterem legyen. Ha mindez meg van már, akkor mellesleg ki lehet terjeszkedni rendszerrel oly test-edzési ágakra is, mik szorosabb értelemben nem is tornázások.

(Folyt. köv.)

T. ELŐFIZETŐINKHEZ.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy **hátralékos összegeik-t küldjék be** s előfizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt, 12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. váci-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példánnyal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával

KÜLÖNFÉLÉK.

(Hivatalos.)

Az idei állétele-beli bizottsága összesen 330 frtot szolgáltatott át a Magyar Athletikai Club pénztárának, mint béli fölülfizetéseket. Ebbe az összegbe a következő tételek vannak beleértve: a király 6 fenségétől 100 frt, a királyasszony 6 fenségétől 50 frt, József főherceg 6 fenségétől 50 frt, Koburg-Koháry Fülöp hercegtől 20 frt, gr. Andrássy Aladárné bálányától 100 frt, Kain Kamillától 5 frt, Freystadtler Vilmostól 5 frt.

Hártói Szokolay Kornél,
a «M. A. C.» h. titkára.

A Budapesti Kerékpár-Egyesület ápril hó 5-én vasárnap kirándulást rendez Székesfehérvárra. Találkozás pont 6 órakor reggel a vámház hajóállomásánál. Indulás 2 csapatban: I. csapat indul pont 6 órakor kerékpáron; II. csapat indul fél 7 órakor hajóval Tétényig. Csatlakozás Tétényen. A t. tagok kéretnek egyenruhában megjelenni.

A titkárág.

A Budapesti Kerékpár-Egyesület ápril hó 14-én tartja közgyűlését esti 8 órakor az «Európa» szálloda I. emeleti kis termében. Meghívás, úgy mint pénztári kimutató, vagyon mérleg és tagok névsora még e héten fog minden tagnak megküldetni.

A Budapesti Kerékpár-Egyesület június hó 29-én nemzetközi kerékpár-versenyt rendez. A propozíciók és verseny szabályok ápril hó vége felé fognak magyar, angol, francia és német nyelven szétküldetni.

A Budapesti Kerékpár-Egyesület titkársága ápril hó 1-től az «István főherceg» szálloda földszinti külön termében lesz; ugyanott szakkönyvek, nyomtatványok, a kirándulási könyv stb. a tisztelt tagok rendelkezésére állanak.

Budapest, 1885. márc. 28. Kosztovits László, alelnök.

(Nem hivatalos.)

Mihákovics Tivadar a görög kaszinóban közelebb felolvasást fog tartani a testedző multságokról. Mindenesetre utánzandó példa, melynek bár minden városban követője akadna.

A «Hunnia» közgyűlés ápril 1-én tartatik meg d. u. 4 órakor a csónakházban. Tárgysorozat a következő: 1. Évi jelentések. 2. Költség-lőirányzat. 3. Ügykezelési szabályok megállapítása. 4. Hátralékosok ellenébeni intézkedés. 5. Tisztviselők választása.

Igali Svetozár Dunaszeresről, hol jelenleg tartózkodik, Barba jár át ebédre s így minden nap ebéd előtt 14 kilonétért velocipédre be. Mihelyt jobb idő és út lesz, a 32 kilométernyire fekvő Mohácsra jár át, mely utat 2 óra 4 perc alatt teszi meg.

Az amateur-velocipédező meghatározása Angliában. A «National Cyclists' Union» a f. hó 10-én Londonban tartott közgyűlésen többek azon szabályzatokkal foglalkozott, melyek ezentúl a versenyeknél szemmel tartandók. Első sorban az «amateur» fogalma állapított meg és hosszas tanácskozás után következő alakban történt megegyezés: Amateur-velocipédező azon egyén, ki nyilvánosan soha pénzért nem velocipédezett és soha ily versenyhez nem is jelentkezett, ki soha pénzért velocipédezésben, vagy más atletikai sportban oktatást nem adott, vagy fizetés mellett valamely sport ágaiban bármi szolgálatokat soha nem teljesített, továbbá, ki tudva soha sem versenyzett professional velocipédezővel a nélkül, hogy ellene protestált volna (kivéve a «National C. U.» által specialiter engedélyezett versenyekben.) A velocipédek és háromkerekű vasparipák gyárosa és ágenesei névze azon határozatot hozott, hogy amateur-öknek tekintenek mindaddig, míg valamely fizetés mellett oktatás által ezen határozatot meg nem sértik.

Belgrádban megalakult az első szerb velocipéd-egyesület. Az egyesület elnöke Terraschits M. Milorád. Az alakuló közgyűlésen helybenhagyattak a bécsi velocipéd-egyesület mintájára készült alapszabályok. A egyesületnek már sok tagja van.

To na-inté et Párisb n. Nagy ünnepélyességgel nyitott meg az első községi torna-intézet Párisban. Az ünnepély pontjai voltak: szónoklatok, szabad tornagyakorlatok s közben a köztársasági nemzetörség zenekara által egyes zenészekkel kitöltve. Ezen ilyenmő első községi intézetet nem sokára több más fogja követni, de még eddig nem létezik az ily intézetek látogatását szabályzó rendelet.

«Kert-amateurs» — kitartott, szerződött amateur-öknek nevezik Angliában azon amateur-velocipédezőket, kik bizonyos gépgyárosok által szerződötve, kötelezve vannak a nyílt versenyek alkalmával mindig az illető gyár velocipéd készítményeit használni, tágabb értelemben ily néven neveztetnek mindazon amateur-ök, kik a kizárólag ily gyárak érdekében rendezett versenyeken vesznek részt. Például A. gyár egy új velocipédet talált fel, a minőt manapság minden héten dívat fe találni és most valamennyi velocipéd-gyárost felhívja, hogy készítményeikkel versenyezzenek; B. gyár felveszi az odadobott kesztyűt, találkozik két amateur is, kik versenyt rendeznek, egyik az A., a másik a B. gyárt képviselve. Megfogja mindenki engedni, hogy a tizta sport-érdek a gyár reklame-érdeke elől háttérbe szorul. Ilyen velocipédezők ugyan még még mindig amateur-ök, de nagyon közel járnak azon határvonalhoz, melynél a professional kezdődik. Utóbbi időben szerencsére több hang szólalt föl ez ellen, sőt az edinburghi Amateur-Bicycle Club egyik tagjának egy ilyenmő versenyek épen megkezdése előtt megtiltotta egyenesen az abban való részvételt, kiknek most ötheti fárasztó training után tetemes bánatpénzt kelle fizetni, hogy clubjának bár szigorú, de igazságos határozatát respecálja.

A párbaról és vívásról 1797-ben. E rég időben egy munka jelent meg Brokhausen-tól, melyben a német egyetemi tanulók párbarjai ellen szól. E munka akkori bírálatából közöljük az alábbi sorokat: «Brokhausen a vívó iskolák beszüntetését kívánja. Ez mostani műveltégünk egyik főhibáját érinti. Önmagokban véve a vívagyakorlatokat, eltekintve az azzal történhető visszaélésektől, inkább követelné azokat, mint sem hogy eltiltáná. Az erőlködése, ügyesség, éles szem, lélekjelenlét, gyors és hidegvérű elhatározás mind sokkal inkább szereshető meg a vívás segélyével, mint bármely más testgyakorlattal. Ez ellenbe a pusztá gyakorlatoknál veszélyről szó sem lehet. Nagyon meggondolandó volna tehát a mostani időkben, a midőn az egész testgyakorlat három vívasra alkalmas ujjunk mozgatójából áll, a művészi testgyakorlat ezen utolsó maradványát eltörölni akarni; mert táncművészetünk izléstelen és egészségtelen. Megfoghatatlan persze az is, hogy most, midőn a kormányok is annyit foglalkoznak a népneveléssel, még sem rendeznek népünnepélyeket, melyekkel önként testgyakorlatok is járnak. Ha műveltebb osztályaink ifjainak is nyitnának alkalom, testi ügyességüket a görög játékokhoz hasonlólag az egész nép előtt bemutatni és dicső éget aratni, már ez is nagyban apasztaná a titokban történő párbarjok számát. Mert a törvényes korlátok, a bujdosás, rejtőzés, zárt ajtók mögötti hősködés és csak úgy suttyóban beszélhetni róla még a krakel'nek is kellemetlen, a finomabb izléűnek plane elviselhetetlen...»

Játékpályák a népnek. Birkenhead város tanácsa utánzásra méltó intézményt létesített az által, hogy tekepályák és lövöldök számára tereket jelölt ki. Ezen terek nyilvános sétányokban viruló fák körében vannak, hova mindenkinek szabad a bemenet, csak a játékszerek használatáért kell némi csekély díjt fizetni. Az első nyár jövedelméből kitűnik, miszerint a tekepályát 3226, a lövöldszereket 4004 egyén vette igénybe. Az egészségügyi bizott-

ság célját, az egészséget előmozdító mozgásokra alkalmat nyújtani, nyilván elérte, mi mellett még tekintetbe jó azon körülmény is, hogy az említett számú egyének ezen intézmény nem létezése esetén nemcsak pénzüket, hanem egészségüket is a korcsmákban fecsérelték volna el.

A frankfurti torna-egyesület ez év márczius 26-án alapítása 25-ik évfordulóját ünnepelte meg. Ezen nap alkalmával az egyesület egy nagy alapítványi ünnepélyt rendez, mely azonban a nagy hét miatt április 12-re halasztott, mely napon nagy szabad tornagyakorlat és ünnepi akoma, a rákövetkező vasárnapon pedig táncvigalom lesz.

A németek a tornatanítás ellen. E nálunk különösen hangzó tényt világítja meg a mindig érdekesen szerkesztett «Országos középiskolai tanáregyesületi közlöny» utóbbi számában megjelent következő cikk:

«A tornatanítás ellen a német paedagogiai körökben már régebben nagyobb mozgalom indult meg, mely különösen a tornatanítás módját kifogásolja. Agliában sokalják a középiskolákban üzött testgyakorlatokat: az angol napilapok nem rég egy londoni polgár levelét közölték egy középiskolai rectorhoz, melyben tréfásan azt a kérdést veti fel: mennyit kell fizetnie, hogy fia a boxoláson és versenyfutáson kívül még írni és olvasni is tanuljon? Újabban a «Blätter für das Bayerische Realschulwesen» című folyóiratban Ritz foglalja össze a tornatanítás ellen az angolok kifogásaitól egészen elütő vádakát. Mi e feltűnést keltett cikkeknek rövid kivonatát adjuk, a nélkül, hogy a szerzővel mindenben egyetérténénk.

A tornatanításhoz nagy reményeket fűztek, ezek azonban Ritz szerint nem valósultak. Azt hitték, hogy a tornatanítás nagy és üdvös befolyással lesz a fiatalság egészségére, — ma pedig már azt a panaszt is lehet hallani, hogy a tornázás ártalmas. Vizsgáljuk meg közelebbről.

Középiskoláinkban hetenként kétszer van tornázás. Ha tekintetbe vesszük, hogy hetenként körülbelül 28 tanóra van és hogy a fiú otthon is legalább hetenként 12 órát tölt a tanulásnál, akkor kiszámíthatjuk, hogy 40 szellemi munkával töltött órára 2 torna-óra esik; a viszony tehát 1 : 20. Ezzel vajmi keveset lendítünk a fiú egészségén. Ehhez járul még a felmentések nagy száma. Vannak iskolák, hol a tanulók 42% fel van mentve. És mit teszünk ezen mentes tanulók testi egészsége érdekében? Épenséggel semmit, pedig ezek szó ulnának leginkább reá. Az ilyen tanuló egész testi élete az állásra, ülésre, járásra és ágybafekvésre szorítkozik.

Sokat beszélünk a tanuló túlságos megterheléséről és nem ügyelünk arra, hogy ez legkönnyebben a tornatanításnál történhetik meg. A tornatanítónak mindig szemmel kell tartania tanítványának testalkatát, mert különösen fiatal tornázók nagyon is hajlandók többet mutatni a tornában, mint a mennyit szerveztük egy könnyen elbir.

Az, hogy a tornázók egyáltalán túl szeretik feszíteni erejüket, megmagyarázza azt is, hogy a tornázók átlag nem egész egészsébbek, mint a nem tornázók. Tehát nem a tornatanítás ellen vannak kifogásaink, hanem a tornázás mértéke ellen.

Különböztetnünk megvallom, nem sajnálom azt, a kit a tornázás alól felmentenek. Hisz mai napság a tornázókat mind inkább a szobába szorítják. A tornázás leghasznosabb eleme a szabad levegő: újabban megfosztják ettől; mert a tanterv hetenként 2 órát ír elő, akár jó, akár rossz idők járnak. Azon kellene lennünk, hogy azon levegő, melyet a tornázók oly mohón beszívnak, mentől inkább tiszta, friss és portól ment legyen. A szobában azonban nem lehet a porkeletkezést meggátolni. A sok rövidlátóra is csak a legjobb hatással volna, ha ilyenkor előtte nagyobb distantíák volnának, mint egy to naterem hossza meg szélessége. Az által, hogy a torna is szobában történik, kerestül vittük, hogy az egész iskolai élet négy fal közt perdül le. Hogy fejlődjék az ifjúság rendesen, erősen, hogyan legyen ép szeme, ha nap nap után csak szobában töltik idejüket és nem sűrögnek-forognak addig a friss levegőn, míg halvány arcuk kipirosul, elhomályosult szemük ismét megvillan?

Újabban a porosz cultusminiszter elrendelte, hogy az ifjúság szabad ég alatt játékokban is gyakorolja magát. Ez igen üdvös és fontos rendelkezés, csak hogy megkívánja, hogy az iskola közelében mindenütt játszóhely is legyen. Ez olyan szükséges egy iskolára nézve, mint az exercirozó hely a kaszárnyára. Ha több terünk volna ilyen játszó-helyekre, akkor alkalmasint kevesebb tért kellene szentelnünk a kórházakra. Principiis obsta!

Valóban a botanikus kertek hagymái helyett sokkal becsebb valamit kellene bennük ápolni: a reánk bizott ifjúság egészségét.

Még jobban elítéli a német iskolai tornázást a berlini dr. Wiese. Különösen kiket a vezényszóra történő testedzés ellen és a görögök

és az angolok szabadszellemeű gimnasztikáját és játékait ajánlja a szabadgyakorlatok és szertornázás helyett.

Mi némi büszkeséggel mondhatjuk, hogy a mi tornázásunkban már eddig több oly szabadszellemeű újítás van, mely e különben túlzott vádakát a magyar tornával szemben gyengíti.

«HERKULES»-NAPTÁR.

Április	1-én a «Hunnia» közgyűlése.
«	5-én a «B. V. E.» kirándulása Kassára.
«	5-én a «B. K. E.» kirándulása Székesfehérvárra reggel 6 órakor.
«	6-án lécsi löverseny.
«	12-én « »
«	14-én a «Budapesti Keré pár-Egylet» közgyűlése az «Európá»-ban.
«	16-án « »
«	19-én « »
«	23-án « »
«	26-án « »
«	28-án pozsonyi löverseny.
Május	1-én bécsi löverseny.
«	3-án budapesti löverseny.
«	5-én « »
«	7-én « »
«	10-én « »
«	12-én « »
«	14-én « »
«	14-én a «Kölozsvári Athletikai Club» versenye.
«	16-án a «M. A. C.» tavaszi viadala.
«	17-én budapesti löverseny.
«	17-én bécsi löverseny.
«	19-én « »
«	20-án előleges nevezési zárnap a budapesti regattára.
«	21-én « »
«	25-én Köveskallai athleta-versenyek.
«	25-én bécsi löverseny.
«	28-án « »
«	31-én « »
Junius	2-án « »
«	5-én Végleges nevezés a budapesti regattára.
«	7-én bécsi löverseny.
«	14-én bécsi regatta.
«	20-án budapesti regatta.
«	28-án a «Nemzeti Torna Egylet» ünnepélye.
«	29-én a «B. K. E.» nemzetközi velocipéd-versenye.
Julius	19-én a «Nemzeti Torna Egylet» drezdai útja.
«	közepe táján a «M. A. C.» úszó versenyei.
Augusztus	2-án a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyei.
«	15-én a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én a «Bajai Athleta-Kör» versenyei.
«	15-én a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án a «Bajai Athleta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án budapesti löverseny.
Szeptember	3-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 óra.
«	4-én « »
«	6-án « »
«	6-án bécsi löverseny.
«	8-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án bécsi löverseny.
«	10-én « »
«	13-án « »
«	15-én « »
«	17-én « »
«	20-án « »
Szeptember e'ején	a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye Budapest—Adony és vissza.

TARTALOM.

A nemzet ifjúsága. — Tornázás a népiskolákban. — A szegedi torna-egylet működése 1884-ben (Molnár Elemér). — Az «Achilles» szabadkai velocipéd-egyesület versenyei 1885. aug. 23-án (Vermes Lajostól). — A magyar brkőzés (képpel, Hamvay István-tól). — Ökölvívási versenyeink győztesei 1876-tól 1885-ig (Vermes Lajostól). — A tornázás fajtái és más testgyakorlatok. — T. előfizetőkhez. — Különfélék. — «Herkules»-naplár. — Tárcza: Montpellier-től Budapestig (Igali Sveczartól).

Aigner Lajos könyvkereskedése

Budapest, IV. Váci-utca 1.

A PETŐFI-TÁRSASÁG

1. könyvkiadó-vállalata.

<i>Abonyi Lajos.</i> It a szép Alföldön. Népi s elbeszélések	1 fr. 60 kr.
<i>Balázs Sándor.</i> Tarka kép k. Beszély- és rajzgyűjtemény. 2 kötet	3 « 20
— <i>Vig elbeszélések</i>	1 « 50
<i>Bartók Lajos</i> költeményei	1 « 20
<i>Bulla János.</i> Húuoros elbeszélés k 1 frt 60 kr. Kötve	2 « 40
<i>Endródi Sándor</i> költeményei 2 frt. Kötve	2 « 80
— <i>Ujabb költeményei</i>	2 « —
<i>Jókai Mór.</i> Észak honából. Mu-zika rajzok	1 « 20
<i>Lanka Gusztáv.</i> A multból a jelennek. Emlékjegyzetek	1 « 60
<i>Mikszáth Kálmán.</i> Kavicsok. Elbeszélések	1 « 20
<i>Pap Miklós.</i> Itt is ott is	2 « 50
<i>Petőfi évkönyv.</i> (A cüdöni alma Éjszakitól stb.)	1 « 40
<i>Szana Tamás.</i> Mohère élete és művei	1 « 50
<i>Teleki Sándor</i> gróf. Emlékeim. 2 kötet	3 « 80
<i>Váradi Antal.</i> Az én világom. Költemények	1 « —
<i>Vértesi Arnold.</i> A nyolcórás iskolája. Regény	1 « 50
<i>Zichy Géza</i> gróf költeményei	1 « —

SZERENCSÉTLÉN FURULYÁSOK.

ELBESZÉLÉSEK.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest, 1883. Grimm Gusztáv könyvkereskedése.

Ára 1 frt 40 kr.

TARTALMA :

A szerelmes szézhelyes. — Pünkösdi rózsa. — A becsület bolondja.
— A tanácsos ur pártfogása.

«A MAGYAR LABDAJÁTEKOK KÖNYVE.»

(Botka József pályanyertes munkája után az atletikai club megbízásából írta Porzsolot Lajos, Gróf Esterházy Mihály előszavával. A «Herkules-Könyvtár» első kötete. Ára 1 frt.)

A «Herkules-Könyvtár» legelső kötete a fenti cím alatt elhagyta a sajtót! A munka egy része lapunkban jelent meg, gróf Esterházy Mihály ajánló előszavát szintén közöltük annak idején s a kötet tulajdonképeni szerzője lapunk főmunkatársa; ezeknél fogva nekünk a könyv ismertetésétől tartózkodnunk kell, de hogy az ismertetés kötelezettségének mégis eleget tegyünk, közlünk egy részletet az ország legtekintélyesebb napilapjának ama tárcza-czikkéből, mely a «Herkules-Könyvtár» legelső kötetéről szól.

A «Nemzet» a következőket írta e munkáról:

A külföld, de különösen Németország irodalma rendkívül gazdag oly munkákban, melyek a testgyakorlat és sport különbözőz emeivel s a testedző játékokkal foglalkoznak. Németországon csak a múlt évben huszonnégyszáz könyv jelent meg, melyek mindegyike iskolai használatra készített játékkönyv s melyek némelyikét Gossler porosz kultuszminiszter segélyezte, vagy iskolai használatát elrendelte. Nálunk az összes testgyakorlatokról Matolay Eleknek két kezdetleges s elavult munkáján kívül nem jelent meg egyetlen fölemlithető szakmunka sem. Irodalmunk e nagy hiányának pótlására indult most meg a Trefort kultuszminiszter által pártfogolt »Herkules« testgyakorlati közlöny mellett egy könyvkiadó vállalat a »Herkules-Könyvtár« czím alatt, mely valószínűleg a semmiből teremti meg a magyar testgyakorlati és sportirodalmat. E vállalat első kötete most hagyta el a sajtót s ez a magyar labdajátékoknak adja teljes és rendszeres gyűjteményét oly alakban, hogy azt ép úgy használhatják a tanfőrfiák, mint maguk a tanulók s a szakemberek ép úgy, mint a teljesen laikus közönség, mely a labdázás iránt érdeklődik.

A labdázás hazánkban nagy divatnak örvendő felfőlttek közt is sok vidéken, közoktatási törvényünk pedig az iskolai tantervekben a kötelező tornajátékok közé

sorozta a labdázást; s az irodalomban mindazáltal a most megjelent kötet a legelső munka e tárgyról. Gróf Esterházy Miksa, a magyar athletika megteremtője, nyolcz évvel ezelőtt pályázatot hirdetett a magyar labdajátékok könyvére; Botka József nyerte meg a pályadíjat, de munkáját nem találván kiadhatónak a bírálók, fölkérték új munka készítésére Porzsolt Lajost, a balatonfüredi gyaloglás győztesét, mint a ki a magyar tornászok között legtöbb elméleti és irodalmi képzettséggel bír ily megbízatás hoz. Porzsolt a megbízásnak fényesen felelt meg, munkája önálló bűvárlatok alapján készült, rendszeresen tárgyalja az összes magyar labdajátékokat, bevezető részeiben szól a testedző játékokról, a labdázás hasznáról, a labdák s labdaütők fajairól, s a magyar labdajátékok történetéről. Összesen 110 eredeti magyar labdajáték szabályait írja le a kötet nagy szakértelemmel, egyszerűen, világosan és élvezetesen.

Porzsozt Lajos hasznos és dicsőreates munkát végzett, midőn kétségkívül nagy fáradsággal ős zergyűjtötte az ország kü lönböző részeiben diva ozó labdajátékokat, fölelevenítette, közös rendszerbe foglalta s egyszersmind több elfelejtett régi játékot fölelevenített. A labdázásra a külföldön külön egyletek alakultak s a labdázás egészséges sportja a tár-adalom legkülönbözőbb osz tályaiban divatozik; Porzsozt munkája után most már remélhető, hogy hazánkban is szélesebb körben elterjed a labdázás s e cél-ból melegen ajánljuk úgy a tanférfiak, mint a nagy közönség figyelmébe az úttörő jeles munkát, mely a «Herkules-Könyvtár» első kötetét képezi s mindenesetre igen kedvező előítéletet támaszt a házagpótló vállalat többi kötete iránt is.

Regatta-, athléta- és torna-egyletek egyen-
ruházati cikkeit,

nevezetesen: tricót-ingek, lweaterek, tricót-nadrágok, sapkák, harisnyák stb. bármely előírt szabályzat szerinti szállítását a legjutányosabban eszközli.

A «Magyar Athletikai Club», a «Neptun» és «Hunnia» egyesülések és számos vidéki egyesület szállítója

SIGMUND JOZSEF

Budapest, IV. városház-utca 2—4. szám.

 Vászon-, kész fehérnemű-, harisnya- és rövidárú raktáram legújabb megjelent árjegyzékével kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok.